

PROGRAM NAUCZANIA ZAWODU

TECHNIK HODOWCA KONI

numer programu 2/2019/314203

**opracowany w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodzie
w ramach projektu „Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego. Etap 3. Edukacja zawodowa odpowiadająca potrzebom
rynku pracy”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
realizowanego w latach 2018 - 2019**

Program przedmiotowy o strukturze spiralnej

SYMBOL CYFROWY ZAWODU 314203

KWALIFIKACJE WYODRĘBNIONE W ZAWODZIE:

ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni

ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni

*Program powstał na podstawie przykładowego programu nauczania
zamieszczonego na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji
<http://www.ore.edu.pl>*

Piaseczno 2019

STRUKTURA PROGRAMU NAUCZANIA ZAWODU

I. Plan nauczania zawodu

II. Wstęp do programu

- Opis zawodu
- Charakterystyka programu
- Założenia programowe

III. Cele kierunkowe zawodu – nawiązanie do zadań zawodowych

IV. Programy nauczania dla poszczególnych przedmiotów

nazwa przedmiotu

cele ogólne

cele operacyjne

materiał nauczania – plan wynikowy

- działy programowe
- temat jednostki metodycznej – czynności nauczyciela
- wymagania programowe (podstawowe, ponadpodstawowe) – czynności ucznia
  - procedury osiągnięcia celów kształcenia, propozycje metod nauczania, środków dydaktycznych do przedmiotu, obudowa dydaktyczna, warunki realizacji
  - proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia/słuchacza,
  - sposoby ewaluacji przedmiotu

V. Sposoby ewaluacji programu nauczania zawodu

VI. Zalecana literatura do zawodu, obowiązujące podstawy prawne

I. PLAN NAUCZANIA ZAWODU

Lp.	Kształcenie zawodowe Nazwa przedmiotu (Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora)	Tygodniowy wymiar godzin w klasie				Razem w 4-letnim okresie nauczania	Uwagi o realizacji*
		I	II	III	IV		
Kształcenie zawodowe teoretyczne							
1.	Bezpieczeństwo i higiena pracy	0,5		0,5		30	T
2.	Przepisy ruchu drogowego		1			30	T
3.	Język obcy zawodowy		2	1,5	0,5	120	T
4.	Działalność gospodarcza		0,5			15	
5.	Technika rolnicza		1			30	T
6.	Produkcja roślinna	2				60	T
7.	Produkcja zwierzęca	2,5				75	T
8.	Chów i hodowla koni	1,5	1,5			90	T
9.	Użytkowanie koni		1	2	1	120	
10.	Szkolenie koni			2	1	90	T (2 wycieczki na zawody jeździeckie)
11.	Rekreacja i turystyka konna			1		30	
Kształcenie zawodowe praktyczne							
12.	Zajęcia praktyczne	8	6	6	3	690	p
13.	Jazda konna			2	1	90	P
	Razem liczba godzin kształcenia w zawodzie:	14,5	13	15	6,5	780	
	Praktyka zawodowa		140	140		280	
	Jazda konna¹						
Egzamin zawodowy w zakresie kwalifikacji ROL.06 – pod koniec klasy II							
Egzamin zawodowy w zakresie kwalifikacji ROL.07 – pod koniec I półrocza klasy IV							

¹Kurs jazdy konnej wyrównujący poziom umiejętności, prowadzony w grupach 2-3-osobowych w I lub II roku nauki

***Uwagi o realizacji:**

T - przedmioty w kształceniu zawodowym teoretycznym

P - przedmioty w kształceniu zawodowym organizowane w formie zajęć praktycznych

W ramach godzin stanowiących różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły, a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, istnieje możliwość organizowania dodatkowych umiejętności zawodowych w danym zawodzie lub kwalifikacji rynkowych powiązanych z zawodem, lub przygotowanie do nabycia uprawnień zawodowych lub innych związanych z nauczaniem zawodem – uzgodnionych z pracodawcą, a które podnoszą atrakcyjność tego zawodu na rynku pracy.

<i>Kompetencje personalne i społeczne</i>	<i>Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych. W programie nauczania zawodu muszą być uwzględnione wszystkie efekty kształcenia z zakresu Kompetencji personalnych i społecznych</i>
<i>Organizacja pracy małych zespołów</i>	<i>Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów. W programie nauczania zawodu muszą być uwzględnione wszystkie efekty kształcenia z zakresu</i>

II. WSTĘP DO PROGRAMU

OPIS ZAWODU

Zawód technik hodowca koni jest skierowany do osób zainteresowanych chowem i hodowlą koni, prowadzeniem ośrodka hodowli koni oraz szkoleniem i użytkowaniem koni w turystyce i rekreacji.

Zawód technik hodowca koni o symbolu cyfrowym 314203 – poziom IV Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) dla kwalifikacji pełnej, ma wyodrębnione dwie kwalifikacje:

- ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni – poziom 4 Polskiej Ramy Kwalifikacji;
- ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni – poziom 4 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Kształcenie w zawodzie technik hodowca koni prowadzone jest w technikum. Może być również prowadzone w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych (KKZ). Zasadnym jest doskonalenie i zdobywanie dodatkowych uprawnień na kursach, takich jak:

- Kurs instruktora szkolenia podstawowego Polskiego Związku Jeździeckiego;
- Kurs instruktora rekreacji ruchowej ze specjalnością jazda konna;
- Kurs konwojenta zwierząt;
- Kurs zoofizjoterapeuty.

Technik hodowca koni wykonuje zadania zawodowe związane z organizowaniem i prowadzeniem chowu oraz hodowli koni. Zajmuje się również kupnem i sprzedażą koni, zakupem niezbędnego wyposażenia dla stadniny. Technik hodowca koni jest przygotowany do wykonywania zadań zawodowych połączonych z użytkowaniem wierzchowym koni oraz marketingiem i sprzedażą usług związanych z użytkowaniem koni. Organizuje różnego rodzaju imprezy jeździeckie związane z hodowlą, sportem, turystyką i rekreacją konną. Może prowadzić indywidualne gospodarstwo rolne, a także samodzielnie prowadzić działalność gospodarczą. Prowadzi i obsługuje samochód osobowy oraz ciągnik rolniczy z przyczepą (przyczepami).

Zawód w branży rolno-hodowlanej (ROL).

Technik hodowca koni posiada następujące umiejętności:

- charakteryzuje rasy i typy koni oraz dobiera je do różnych form użytkowania,
- dokonuje identyfikacji, oceny pokroju i zachowania konia,
- wskazuje zależność pomiędzy budową a ruchem konia,

- wskazuje zależność pomiędzy sprawnością psychofizyczną jeźdźcy a bezpieczeństwem pracy,
- charakteryzuje warunki i systemy utrzymania koni zgodnie z ich dobrostanem i zasadami zoohigieny,
- wykonuje czynności związane z pielęgnacją koni i obsługą stajni,
- żywi konie z uwzględnieniem specyfiki układu pokarmowego,
- prowadzi pracę hodowlaną oraz nadzór nad wychowem źrebiąt,
- ocenia stan zdrowia konia oraz prowadzi profilaktykę zdrowotną,
- przyucza konia do pracy wierzchowej i zaprzęgowej,
- przygotowuje i prezentuje konia na imprezach jeździeckich, hodowlanych i podczas sprzedaży,
- jeździ konno i powozi oraz charakteryzuje dyscypliny jeździeckie,
- omawia budowę sprzętu jeździeckiego i zaprzęgowego oraz wykonuje jego konserwację,
- organizuje transport koni,
- organizuje rekreację i turystykę konną z zachowaniem zasad bezpieczeństwa,
- organizuje gospodarstwo rolne użytkujące konie oraz oblicza koszty utrzymania koni ,
- wykonuje zadania zawodowe w oparciu o doskonalenie umiejętności i otwartość na zmiany,
- współpracuje w zespole, organizując jego pracę,
- postępuje zgodnie z zasadami etyki,
- udziela pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy,
- przestrzega przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zadań zawodowych,
- organizuje produkcję roślin na pasze w gospodarstwie rolnym,
- prowadzi pojazdy oraz obsługuje maszyny i urządzenia podczas wykonywania zadań zawodowych,
- prowadzi chów zwierząt gospodarskich.

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Technik hodowca koni kształci się w 5-letnim technikum na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej. Program adresowany jest do osób o zainteresowaniach hipologicznych. Program nauczania dla zawodu technik hodowca koni uwzględnia aktualny stan wiedzy o zawodzie z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy i

pracodawców, bowiem po przeobrażeniach gospodarczych w Polsce od lat 90. XX wieku konie w sporcie, turystyce i rekreacji to szansa dla rozwoju tych dziedzin na najbliższe lata, jak również praca dla ludzi zajmujących się hodowlą i użytkowaniem koni.

Proponowany program nauczania to program przedmiotowy o strukturze spiralnej. Jego ideą jest takie ułożenie treści, by uczeń na etapie kształcenia miał możliwość przypominania oraz uzupełniania wiedzy i umiejętności niezbędnych w zawodzie.

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie technik hodowca koni zapewnia odpowiednią liczbę pomieszczeń dydaktycznych z wyposażeniem odpowiadającym najnowszej technologii i technice stosowanej w zawodzie, aby zapewniać uzyskanie wszystkich efektów kształcenia wymienionych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie oraz umożliwiać przygotowanie absolwenta do realizowania wymienionych zadań zawodowych.

W kształceniu praktycznym zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z firmami oraz instytucjami wiodącymi w danym zawodzie. Praktyczna nauka zawodu może odbywać się u pracodawców, w placówkach kształcenia ustawicznego, centrach kształcenia zawodowego, warsztatach szkolnych, pracowniach szkolnych, a także w stadninach koni, stadach ogierów, zakładach treningowych, torach wyścigowych, ośrodkach treningu koni sportowych i rekreacyjnych.

Szkoła organizuje praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach zatrudniających pracowników z obszaru zawodowego właściwego dla nauczanego zawodu, w rzeczywistych warunkach pracy w kontakcie z nowoczesnymi technikami i technologiami. Program praktyk zawodowych powinien być opracowywany przez zespół nauczycieli kształcenia zawodowego w konsultacji z pracodawcami lub organizacjami pracodawców współpracującymi ze szkołą. Zakres treści zawartych w programie praktyk zawodowych powinien odpowiadać potrzebom lokalnego rynku pracy.

Szkoła przygotowuje ucznia do kierowania ciągnikiem rolniczym z przyczepą i/lub przyczepami. Egzamin państwowy wymagany do uzyskania prawa jazdy odpowiedniej kategorii T jest przeprowadzany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. Nr 30, poz. 151 z późn. zm.).

Szkoła realizująca program musi dostosować go do warunków szkoły, możliwości uczniów i predyspozycji nauczycieli. Rzeczywista liczba godzin wynika z tygodniowego rozkładu zajęć w pięcioletnim technikum oraz ze szkolnego planu nauczania w klasach czteroletniego technikum funkcjonujących w pięcioletnim technikum. Program nauczania jest propozycją autorów, która wymaga dostosowania do rzeczywistych warunków każdej szkoły, aby spełniał wszystkie niezbędne warunki realizacji.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Po wprowadzeniu na szeroką skalę mechanizacji koń został w znaczącym stopniu wyeliminowany z rolnictwa i transportu. Skończyło się masowe wykorzystywanie koni roboczych jako żywej siły pociągowej w gospodarstwach rolnych. Konie są nadal potrzebne w tych gospodarstwach rolnych, gdzie ze

względu na rodzaj podłoża czy ukształtowanie powierzchni nie mogą pracować maszyny. Wzrasta także zainteresowanie użytkowaniem koni w gospodarstwach ekologicznych i ogrodniczych, w agroturystyce (jako atrakcją dla turystów) oraz w pracach leśnych.

Od lat 90. XX wieku chów, jak i hodowla koni przeszły przeobrażenia. Stworzona możliwość swobodnego obrotu końmi między sektorem prywatnym a publicznym spowodowała żywiolowy rozwój prywatnych ośrodków hodowli i użytkowania koni. Wzrosło użytkowanie wierzchowe koni zarówno sportowe, jak i rekreacyjne czy terapeutyczne – hipoterapia. Zwiększający się popyt na rekreację i turystykę jeździecką stwarza potrzebę zatrudniania osób potrafiących pracować z końmi, obsługujących i organizujących pracę w ośrodkach hodowli, rekreacji i turystyce konnej.

Jeździectwo jest sportem szczególnym jako element tzw. „przemysłu końskiego” (*horse industry, l'industriedu cheval*) – złożonego kompleksu ekonomicznego obejmującego hodowlę, różne sposoby użytkowania koni oraz działania gospodarcze i wytwórcze na rzecz hodowli oraz użytkowania koni. Rozwój jeździectwa narzuca konieczność posiadania przez ośrodki jeździeckie koni rekreacyjnych i sportowych przygotowanych na odpowiednim poziomie. Wiąże się to z potrzebą kształcenia osób w tym zawodzie, które będą potrafiły przygotowywać konie do tych zadań.

Absolwenci szkoły mogą pełnić rolę instruktora jazdy konnej, prowadzić indywidualne gospodarstwo rolne zajmujące się chowem, hodowlą i użytkowaniem koni, a także samodzielnie prowadzić działalność gospodarczą.

WYKAZ PRZEDMIOTÓW W TOKU KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE TECHNIK HODOWCA KONI 314203

ROL.06. Organizacja chowu i hodowli koni

Teoretyczne przedmioty zawodowe

1. Bezpieczeństwo i higiena pracy
2. Przepisy ruchu drogowego
3. Technika w rolnictwie
4. Produkcja roślinna
5. Produkcja zwierzęca
6. Chów i hodowla koni
7. Język obcy zawodowy
8. Zajęcia praktyczne

Przedmioty zawodowe wchodzące w skład przedmiotu zajęć praktycznych

- a) Technika rolnicza I (2 godziny, klasa II)

- b) Produkcja roślinna I (2 godziny klasa I)
- c) Produkcja zwierzęca (2 godziny klasa I)
- d) Chów i hodowla koni (4 godziny klasa I i II)

9. Praktyka zawodowa

Kwalifikacja ROL.07. Szkolenie i użytkowanie koni:

Teoretyczne przedmioty zawodowe

- 1. Bezpieczeństwo i higiena pracy
- 2. Szkolenie koni
- 3. Użytkowanie koni
- 4. Rekreacja i turystyka konna
- 5. Język obcy zawodowy
- 6. Zajęcia praktyczne

Przedmioty zawodowe wchodzące w skład przedmiotu zajęć praktycznych

- a) Szkolenie koni (4 godziny klasa III, 1 godzina klasa IV)
  - b) Rekreacja i turystyka konna (2 godziny klasa III, 2 godziny klasa IV)
- 7. Jazda konna
  - 8. Praktyka zawodowa

Jazda konna – kurs jazdy konnej wyrównujący poziom umiejętności, prowadzony w grupach 2-3-osobowych w I lub II roku nauki

III. CELE KIERUNKOWE ZAWODU

Technik hodowca koni zdobędzie wiedzę i umiejętności w zakresie:

- 1) wykonywania czynności związanych z chowem i hodowlą koni;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego;
- 3) prowadzenia i obsługi ciągnika rolniczego z przyczepą (przyczepami);
- 4) szkolenia oraz przygotowywania koni do użytkowania i sprzedaży;
- 5) organizowania oraz prowadzenia rekreacji i turystyki jeździeckiej;
- 6) wykonywania czynności związanych z transportem koni.

IV. PROGRAMY NAUCZANIA DLA POSZCZEGÓLNYCH PRZEDMIOTÓW

NAZWA PRZEDMIOTU **BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY**

Cele ogólne

1. Identyfikowanie zagrożeń dla zdrowia i życia człowieka w pracy z końmi.
2. Identyfikowanie zagrożeń w pracy w gospodarstwie rolnym.
3. Poznanie wiedzy z zakresu zadań instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska.
4. Nabywanie wiedzy dotyczącej praw i obowiązków pracownika i pracodawcy w zakresie wykonywanych zadań zawodowych.
5. Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanym.
6. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka w związku z wykonywaniem zadań zawodowych;
- 2) wskazać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas użytkowania koni;
- 3) wskazać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy w gospodarstwie rolnym;
- 4) opisać wymagania dotyczące ergonomii pracy w zawodzie technik hodowca koni;
- 5) wymienić instytucje działające w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych i ochrony środowiska w Polsce;
- 6) wymienić prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 7) opisać system powiadamiania odpowiednich służb w razie wypadku przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia;
- 8) wykonywać procedury pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia w sytuacji wypadku przy pracy;
- 9) modyfikować organizację pracy.

ROL. 6 MATERIAŁ NAUCZANIA Bezpieczeństwo i higiena pracy I – 15

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych	2. Identyfikacja zagrożeń w gospodarstwie rolnym.	2	<ul style="list-style-type: none"> – wskazywać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu w czasie pracy w gospodarstwie rolnym – opisać zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka wynikające z użytkowania sprzętu rolniczego 	– opisać zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka w kontakcie ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie	Klasa I
	4. Podstawowe pojęcia związane z ochroną przeciwpożarową i ochroną środowiska	1	– rozróżniać środki gaśnicze ze względu na zakres ich stosowania w pomieszczeniach gospodarskich	– wymienić działania zapobiegające wyrządzeniu szkód w środowisku naturalnym	Klasa I
	6. Podstawowe pojęcia związane z ergonomią pracy	1	– opisać wymagania dotyczące ergonomii pracy w zawodzie technik hodowca koni		Klasa I
II. Zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce	1. Zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce	2	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić instytucje działające w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych i ochrony środowiska w Polsce – wyszukać w dostępnych źródłach zadania jakimi kierują się instytucje zajmujące się ochroną pracy i ochroną środowiska w Polsce 	opisać zadania instytucji zajmujących się ochroną pracy i ochroną środowiska w Polsce	Klasa I
III. Prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	1. Prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy.	2	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić prawa i obowiązki pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – rozróżnić rodzaje znaków bezpieczeństwa i alarmów – opisać znaki zakazu, nakazu, ostrzegawcze, ewakuacyjne i ochrony przeciwpożarowej oraz sygnały alarmowe – wymienić prawa i obowiązki pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy 	– omówić konsekwencje nieprzestrzegania obowiązków pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy omówić konsekwencje nieprzestrzegania obowiązków pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	Klasa I

V. Pierwsza pomoc przedmedyczna poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia	1. System pomocy medycznej	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać system powiadamiania odpowiednich służb w razie wypadku przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia 		Klasa I
	2. Udzielanie pomocy przedmedycznej zgodnie z zasadami	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić procedury pierwszej pomocy przedmedycznej w sytuacji wypadku przy pracy w gospodarstwie rolnym i pracy z koniem 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywać procedury pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia w sytuacji wypadku przy pracy 	Klasa I
VIII. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	1. Środki ochrony indywidualnej w czasie prac w gospodarstwie rolnym i w obsłudze koni.	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać środki ochrony podczas pracy z końmi - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze sprzętem rolniczym - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych 	Klasa I
IX. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa I
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu 	Klasa I

			<ul style="list-style-type: none"> - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	
Razem		15			

ROL. 07. MATERIAŁ NAUCZANIA BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY II – 15 godz.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych	2. Identyfikacja zagrożeń w gospodarstwie rolnym.	2	<ul style="list-style-type: none"> - wskazywać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu w czasie pracy w gospodarstwie rolnym - opisać zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka wynikające z użytkowania sprzętu rolniczego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka w kontakcie ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie 	Klasa I
	4. Podstawowe pojęcia związane z ochroną przeciwpożarową i ochroną środowiska	1	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać środki gaśnicze ze względu na zakres ich stosowania w pomieszczeniach gospodarskich 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić działania zapobiegające wyrządzeniu szkód w środowisku naturalnym 	Klasa I
	6. Podstawowe pojęcia związane z ergonomią pracy	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać wymagania dotyczące ergonomii pracy w zawodzie technik hodowca koni 		Klasa I
II. Zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce	1. Zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić instytucje działające w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych i ochrony środowiska w Polsce - wyszukać w dostępnych źródłach zadania jakimi kierują się instytucje zajmujące się ochroną pracy i ochroną środowiska w Polsce 	opisać zadania instytucji zajmujących się ochroną pracy i ochroną środowiska w Polsce	Klasa I
III. Prawa i obowiązki	1. Prawa i obowiązki	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić prawa i obowiązki 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić konsekwencje 	Klasa I

pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	pracownika i pracodawcy.		<p>pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić rodzaje znaków bezpieczeństwa i alarmów - opisać znaki zakazu, nakazu, ostrzegawcze, ewakuacyjne i ochrony przeciwpożarowej oraz sygnały alarmowe - wymienić prawa i obowiązki pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy 	nieprzestrzegania obowiązków pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy omówić konsekwencje nieprzestrzegania obowiązków pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	
V. Pierwsza pomoc przedmedyczna poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia	1. System pomocy medycznej	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać system powiadamiania odpowiednich służb w razie wypadku przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia 		Klasa I
	2. Udzielanie pomocy przedmedycznej zgodnie z zasadami	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić procedury pierwszej pomocy przedmedycznej w sytuacji wypadku przy pracy w gospodarstwie rolnym i pracy z koniem 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywać procedury pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia w sytuacji wypadku przy pracy 	Klasa I
VIII. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	1. Środki ochrony indywidualnej w czasie prac w gospodarstwie rolnym i w obsłudze koni.	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać środki ochrony podczas pracy z końmi - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze sprzętem rolniczym - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych 	Klasa I
IX. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i 	Klasa I

			<ul style="list-style-type: none"> - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa I
Razem		15			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, opis, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, burza mózgów, dyskusja konferencyjna.

Środki dydaktyczne

Apteczka zaopatrzona w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach udzielania pierwszej pomocy, instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisy i regulaminy bhp, ochrony ppoż. i ochrony środowiska, środki ochrony indywidualnej, filmy dydaktyczne, ulotki środków chemicznych.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w salach mających dostęp do internetu i stanowisk komputerowych, by uczniowie mogli wyszukiwać niezbędne do zadań informacje.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru, a także wiedzy ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki bezpieczeństwa i higieny pracy w zawodzie technik hodowca koni oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **PRZEPISY RUCHU DROGOWEGO**

Cele ogólne

1. Nabywanie umiejętności wykonywania czynności kontrolno-obsługowych pojazdów rolniczych.
2. Nabywanie umiejętności stosowania przepisów ruchu drogowego.
3. Poznanie zasad prowadzenia pojazdu rolniczego.
4. Nabywanie umiejętności stosowania programów komputerowych wspomagających naukę prowadzenia pojazdów.
5. Nabywanie umiejętności kierowania pojazdami silnikowymi, wielośladowymi kategorii T.
6. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) skontrolować stan techniczny pojazdu;
- 2) stosować przepisy ruchu drogowego w danej sytuacji;
- 3) prowadzić pojazd silnikowy, wielośladowy kat. T;
- 4) stosować programy komputerowe wspomagające naukę prowadzenia pojazdów;
- 5) wymienić przepisy ruchu drogowego;
- 6) rozpoznać znaki drogowe;
- 7) wyjaśnić zasady włączania się do ruchu;
- 8) wskazać pierwszeństwo jazdy na skrzyżowaniach;
- 9) opisać zasady postępowania podczas wypadku drogowego;
- 10) wymienić zasady udzielania pierwszej pomocy;
- 11) modyfikować organizację pracy.

ROL.06 MATERIAŁ NAUCZANIA Przepisy ruchu drogowego – 30

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Czynności kontrolne ciągników rolniczych i przyczep	1. Obsługa pojazdów rolniczych i przyczep	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zakres czynności kontrolno-obsługowych pojazdu - odczytać wskazania przyrządów kontrolno-pomiarowych - wykonać codzienną obsługę pojazdu - przygotować miejsca pracy kierowcy zgodnie z zasadami ergonomii - prowadzić pojazdy w różnych warunkach drogowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić wpływ stanu technicznego pojazdu na bezpieczeństwo w ruchu drogowym - opisać przepisy prawne dotyczące obowiązku rejestracji pojazdu i badań technicznych 	Klasa II
II. Przepisy prawa ruchu drogowego	1. Przepisy dotyczące poruszania się po drogach	10	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady kierowania pojazdami w ruchu drogowym - objaśnić przepisy prawa o ruchu drogowym dotyczące włączania się do ruchu - wymienić dopuszczalne prędkości pojazdów na poszczególnych rodzajach dróg - stosować zasady bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać różnice w przepisach polskich i zagranicznych - odczytać znaczenie nadawanych sygnałów drogowych - wykorzystać komputerowe symulatory jazdy 	Klasa II
	2. Przepisy dotyczące zachowania się na skrzyżowaniach	2	<ul style="list-style-type: none"> - objaśnić przepisy prawa dotyczące ruchu drogowego podczas przejazdu przez skrzyżowania 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady kierowania pojazdami w ruchu drogowym 	Klasa II
	3. Znaki drogowe	4	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać znaczenie znaków drogowych 	<ul style="list-style-type: none"> - stosować programy komputerowe wspomagające rozpoznawanie znaków 	Klasa II
	4. Manewry w ruchu drogowym	5	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić zasady wykonywania manewrów w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem z przyczepą - wykonywać manewry w ruchu drogowym podczas jazdy ciągnikiem rolniczym z 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić podstawowe manewry na drodze dotyczące ruchu ciągników rolniczych - wyjaśnić skutki złej interpretacji zasad udzielania pierwszeństwa 	

			przyczepą wymagane do uzyskania prawa jazdy kategorii T	przejazdu ciągników rolniczych w ruchu drogowym	
III. Wypadki i kolizje z udziałem ciągnika rolniczego	1. Procedury postępowania podczas wypadku lub kolizji	2	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować wypadek i kolizję - wymienić przyczyny wypadków i kolizji drogowych powodowanych przez kierowców ciągników rolniczych - wymienić czynności związane z postępowaniem podczas wypadku lub kolizji 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić przyczyny wypadków i kolizji z udziałem ciągnika rolniczego - omówić procedury postępowania podczas kolizji lub wypadku z udziałem ciągnika rolniczego 	
	4. Zachowanie podczas wypadku i udzielanie pierwszej pomocy	3	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady postępowania podczas wypadku drogowego - udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać procedury pierwszej pomocy przedmedycznej w miejscu wypadku 	Klasa II
III. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa II
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych 	Klasa II

			<ul style="list-style-type: none"> - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	
Razem		30			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Dominującą metodą kształcenia powinna być metoda ćwiczeń praktycznych, pokaz z instruktążem, metoda projektu.

Środki dydaktyczne

Plac do nauki jazdy; ciągnik rolniczy przystosowany do nauki jazdy; komputer/laptop z oprogramowaniem biurowym z dostępem do internetu (jedno stanowisko na dwóch uczniów), drukarka laserowa ze skanerem i kopiarką A4, projektor multimedialny, telewizor, ekran projekcyjny, tablica szkolna biała suchościeralna. Powinny być kształtowane umiejętności przestrzegania przepisów prawa. Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczących się proponuje się przeprowadzenie zadań praktycznych.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzenie efektów kształcenia będzie prowadzone na podstawie testów komputerowych na kat. T.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki przepisów ruchu drogowego oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **JĘZYK OBCY ZAWODOWY**

Cele ogólne

1. Opanowanie specjalistycznego słownictwa zawodowego w języku obcym.
2. Nabywanie umiejętności rozumienia i tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku obcym, dotyczących czynności zawodowych.
3. Nabywanie umiejętności rozmowy i korespondencji w języku obcym, związanych z wykonywaniem czynności zawodowych.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym umożliwiające realizację czynności zawodowych;
- 2) rozumieć proste wypowiedzi ustne w języku obcym, związane z wykonywaniem czynności zawodowych;
- 3) rozumieć proste wypowiedzi pisemne w języku obcym, związane z wykonywaniem czynności zawodowych;
- 4) tworzyć proste wypowiedzi ustne w języku obcym, związane z wykonywaniem czynności zawodowych;
- 5) tworzyć proste wypowiedzi pisemne w języku obcym, związane z wykonywaniem czynności zawodowych;
- 6) rozmawiać w języku obcym w typowych sytuacjach zawodowych;
- 7) prowadzić korespondencję w języku obcym w typowych sytuacjach zawodowych;
- 8) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA Język obcy zawodowy I - 60 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Słownictwo specjalistyczne	1. Słownictwo dotyczące stanowiska pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy	3	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie czynności wykonywanych na stanowisku pracy, w tym związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie czynności wykonywanych na stanowisku pracy, w tym związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy	Klasa II
	2. Słownictwo w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów	2	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów koniecznych do realizacji czynności zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów koniecznych do realizacji czynności zawodowych	Klasa II
	3. Słownictwo w zakresie procesów i procedur	2	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie procesów i procedur związanych z realizacją zadań zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie procesów i procedur związanych z realizacją zadań zawodowych	Klasa II
	4. Słownictwo w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów	8	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	Klasa II
	5. Słownictwo w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta	5	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta	Klasa II

II. Rozumienie wypowiedzi	1. Rozumienie prostych wypowiedzi ustnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - znaleźć w wypowiedzi określone informacje - ułożyć informacje w określonym porządku 	<ul style="list-style-type: none"> - określić główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi - rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu 	Klasa III
	2. Rozumienie prostych wypowiedzi pisemnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - znaleźć w tekście określone informacje - ułożyć informacje w określonym porządku 	<ul style="list-style-type: none"> - określić główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu - rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu 	Klasa III
III. Tworzenie wypowiedzi	1. Tworzenie prostych wypowiedzi ustnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisywać przedmioty, działania i zjawiska związane z czynnościami zawodowymi - stosować formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać sposób postępowania w różnych sytuacjach zawodowych - wyrażać i uzasadniać swoje stanowisko - stosować zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze 	Klasa III
	2. Tworzenie prostych wypowiedzi pisemnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisywać przedmioty, działania i zjawiska związane z czynnościami zawodowymi - stosować formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać sposób postępowania w różnych sytuacjach zawodowych - wyrażać i uzasadniać swoje stanowisko - stosować zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze - tworzyć krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne dotyczące czynności zawodowych (np. komunikat, e-mail, instrukcję, wiadomość, CV, list motywacyjny, dokument związany z wykonywanym zawodem) 	Klasa III
IV. Konwersacja	1. Rozmowa w typowych sytuacjach zawodowych	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoczynać, prowadzić i kończyć rozmowę - pytać o upodobania i intencje innych osób - stosować zwroty i formy grzecznościowe - proponować i zachęcać 	<ul style="list-style-type: none"> - uzyskiwać i przekazywać informacje i wyjaśnienia - wyrażać swoje opinie i uzasadniać je - prowadzić proste negocjacje związane z czynnościami zawodowymi - dostosowywać styl wypowiedzi do sytuacji 	Klasa III

	2. Korespondencja	3	<ul style="list-style-type: none"> - redagować korespondencję zgodnie z przyjętymi zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> - reagować w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, formularz, e-mail, dokument związany z wykonywanym zawodem) w typowych sytuacjach związanych z wykonywaniem czynności zawodowych) 	Klasa III
V. Zmiana formy przekazu	1. Przekaz informacji	5	<ul style="list-style-type: none"> - przekazywać w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych oraz audiowizualnych 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej opracowany materiał, np. prezentację 	Klasa III
	2. Tłumaczenie	5	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczyć na język polski informacje sformułowane w języku obcym nowożytnym 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczyć na język obcy nowożytny informacje sformułowane w języku polskim 	Klasa III
VI. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa III
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa III

Razem		60		
-------	--	----	--	--

ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA Język obcy zawodowy II - 60 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Słownictwo specjalistyczne	1. Słownictwo dotyczące stanowiska pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy	3	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie czynności wykonywanych na stanowisku pracy, w tym związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie czynności wykonywanych na stanowisku pracy, w tym związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy	Klasa II
	2. Słownictwo w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów	2	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów koniecznych do realizacji czynności zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie narzędzi, maszyn, urządzeń i materiałów koniecznych do realizacji czynności zawodowych	Klasa II
	3. Słownictwo w zakresie procesów i procedur	2	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie procesów i procedur związanych z realizacją zadań zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie procesów i procedur związanych z realizacją zadań zawodowych	Klasa II
	4. Słownictwo w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów	8	- rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	- stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie formularzy, specyfikacji oraz innych dokumentów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	Klasa II

	5. Słownictwo w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać oraz stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta 	<ul style="list-style-type: none"> - stosować środki językowe w języku obcym nowożytnym, umożliwiające realizację czynności zawodowych w zakresie świadczonych usług, w tym obsługi klienta 	Klasa II
II. Rozumienie wypowiedzi	1. Rozumienie prostych wypowiedzi ustnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - znaleźć w wypowiedzi określone informacje - ułożyć informacje w określonym porządku 	<ul style="list-style-type: none"> - określić główną myśl wypowiedzi lub fragmentu wypowiedzi - rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu 	Klasa III
	2. Rozumienie prostych wypowiedzi pisemnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - znaleźć w tekście określone informacje - ułożyć informacje w określonym porządku 	<ul style="list-style-type: none"> - określić główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu - rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu 	Klasa III
III. Tworzenie wypowiedzi	1. Tworzenie prostych wypowiedzi ustnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisywać przedmioty, działania i zjawiska związane z czynnościami zawodowymi - stosować formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać sposób postępowania w różnych sytuacjach zawodowych - wyrażać i uzasadniać swoje stanowisko - stosować zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze 	Klasa III
	2. Tworzenie prostych wypowiedzi pisemnych	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisywać przedmioty, działania i zjawiska związane z czynnościami zawodowymi - stosować formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać sposób postępowania w różnych sytuacjach zawodowych - wyrażać i uzasadniać swoje stanowisko - stosować zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze - tworzyć krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne dotyczące czynności zawodowych (np. komunikat, e-mail, instrukcję, wiadomość, CV, list motywacyjny, dokument związany z wykonywanym zawodem) 	Klasa III
IV. Konwersacja	1. Rozmowa w typowych sytuacjach	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoczynać, prowadzić i kończyć rozmowę - pytać o upodobania i intencje innych osób - stosować zwroty i formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> - uzyskiwać i przekazywać informacje i wyjaśnienia - wyrażać swoje opinie i uzasadniać je 	Klasa III

	zawodowych		<ul style="list-style-type: none"> - proponować i zachęcać 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzić proste negocjacje związane z czynnościami zawodowymi - dostosowywać styl wypowiedzi do sytuacji 	
	2. Korespondencja	3	<ul style="list-style-type: none"> - redagować korespondencję zgodnie z przyjętymi zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> - reagować w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, formularz, e-mail, dokument związany z wykonywanym zawodem) w typowych sytuacjach związanych z wykonywaniem czynności zawodowych) 	Klasa III
V. Zmiana formy przekazu	3. Przekaz informacji	5	<ul style="list-style-type: none"> - przekazywać w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych oraz audiowizualnych 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawiać publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej opracowany materiał, np. prezentację 	Klasa III
	4. Tłumaczenie	5	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczyć na język polski informacje sformułowane w języku obcym nowożytnym 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczyć na język obcy nowożytny informacje sformułowane w języku polskim 	Klasa III
VI. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa III
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu 	Klasa III

			umiejętności poszczególnych osób zespołu – ustalać kolejność wykonywania zadań – kierować zespołem – wydawać polecenia	– oceniać jakość wykonanych zadań – dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu	
Razem		60			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Dominującą metodą prowadzenia zajęć powinna być metoda ćwiczeń oraz aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń i dyskusji dydaktycznej.

Środki dydaktyczne

Zestawy ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów, czasopisma branżowe, katalogi, filmy i prezentacje multimedialne o tematyce związanej z hodowlą i użytkowaniem koni.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu powinna być prowadzona w pracowni wyposażonej w komputer i projektor multimedialny.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia będzie przeprowadzone na podstawie sprawdzianu i prezentacji w formie inscenizacji.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki języka obcego zawodowego oraz świadomość celów nauczania.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia będzie przeprowadzone na podstawie sprawdzianu i prezentacji w formie inscenizacji.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki języka obcego zawodowego oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU Działalność gospodarcza

Cele ogólne

1. Poznanie pojęć z zakresu funkcjonowania gospodarki rynkowej.
2. Poznanie zagadnień związanych z podstawami prawa.
3. Poznanie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej.
4. Kształtowanie umiejętności personalnych i społecznych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) zdefiniować podstawowe pojęcia ekonomiczne,
- 2) omówić zasady gospodarki rynkowej,
- 3) korzystać z podstawowych przepisów prawa obowiązujących w przedsiębiorstwie,
- 4) omówić zasady prowadzenia przedsiębiorstwa,
- 5) rozróżnić pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej
- 6) wykonywać czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- 7) stosować techniki radzenia sobie ze stresem oraz techniki rozwiązywania problemów.

ROL.06 MATERIAŁ NAUCZANIA PRZEDMIOTU DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA – 15 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe Uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe Uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Gospodarka rynkowa	1. Podstawowe pojęcia z zakresu gospodarki rynkowej	1	- zdefiniować podstawowe pojęcia ekonomiczne: dobra, potrzeby, praca, produkcja, czynniki produkcji, usługi, towar, koszt, przychód, dochód,	- omówić podstawowe pojęcia ekonomiczne: dobra, potrzeby, praca, produkcja, czynniki produkcji, usługi, towar, koszt, przychód, dochód,	Klasa III
	2. Charakterystyka rynku	1	- wymienić funkcje i rodzaje rynków, - zdefiniować popyt, podaż, cenę - podać przykłady rynków, - podać funkcje jakie pełni cena, - zdefiniować pojęcie konkurencji	- zinterpretować podstawowe funkcje rynku - sklasyfikować rynek, - podać relacje między podstawowymi elementami mechanizmu rynkowego - interpretować podstawowe relacje między popytem, podażą i ceną - wyznaczyć cenę równowagi rynkowej - omówić struktury rynkowe - scharakteryzować makrootoczenie przedsiębiorstwa	
II. Podstawy prawa	1. Prawo pracy	1	- wymienić obowiązki pracownika i pracodawcy wynikające ze stosunku pracy - wyjaśnić pojęcie czasu pracy i jego wymiar - wymienić rodzaje urlopów - wymienić rodzaje umów cywilnoprawnych	- omówić obowiązki pracownika i pracodawcy wynikające ze stosunku pracy - omówić procedurę nawiązania i rozwiązania stosunku pracy - rozróżnić wymiary urlopów - omówić poszczególne umowy cywilnoprawne	
	2. Wynagrodzenia	1	- zdefiniować pojęcie wydajności	- omówić pojęcie wydajności	

			<ul style="list-style-type: none"> pracy - zdefiniować pojęcie wynagrodzenia netto i brutto - wymienić systemy wynagrodzeń 	<ul style="list-style-type: none"> pracy - obliczyć wynagrodzenie brutto w różnych systemach płac - obliczyć wynagrodzenie netto 	
	3. Dane osobowe i prawo autorskie	1	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować pojęcie danych osobowych - wymienić organy ochrony danych osobowych - omówić sposoby zabezpieczania i rejestracji danych osobowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcie przetwarzania danych osobowych - wyjaśnić skutki naruszenia danych osobowych - omówić prawa osób, których dotyczą dane osobowe 	
	4. Pozostałe akty prawne	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje podatków - wymienić rodzaje ubezpieczeń społecznych - wymienić instytucje zajmujące się ubezpieczeniami społecznymi - wymienić pozostałe akty prawne (kodeksy: cywilny, postępowania cywilnego, spółek cywilny, karny, skarbowy, ustawa prawo działalności gospodarczej, prawo przedsiębiorców) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcia vat, akcyza - omówić rodzaje podatków - omówić ubezpieczenia społeczne - omówić zakres działań instytucji zajmujących się ubezpieczeniami społecznymi - wyszukiwać informacje zawarte w pozostałych aktach prawnych (kodeksy: cywilny, postępowania cywilnego, spółek cywilny, karny, skarbowy, ustawa prawo działalności gospodarczej, prawo przedsiębiorców) 	
III. Przedsiębiorstwo w gospodarce rynkowej	1. Podstawowe pojęcia	1	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować przedsiębiorstwo - wymienić rodzaje przedsiębiorstw - wyjaśnić pojęcia: osoba fizyczna, osoba prawna - zdefiniować formę organizacyjną i prawną przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> - sklasyfikować podmioty gospodarcze ze względu na rodzaj działalności, formy własności - sklasyfikować przedsiębiorstwa ze względu na wielkość - sklasyfikować formy prawne przedsiębiorstwa 	

	2. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa	2	<ul style="list-style-type: none"> – zdefiniować pojęcia: formy kooperacyjne współpracy przedsiębiorstw, joint-venture, alians strategiczny, networking, klaser przemysłowy, formy koncentracyjne, fuzja przedsiębiorstw, przejęcie, holding, franczyzawymienić elementy działań prowadzonych przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży – zdefiniować pojęcia: targi, pokazy, szkolenia, konferencje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić pojęcia: formy kooperacyjne współpracy przedsiębiorstw, joint-venture, alians strategiczny, networking, klaser przemysłowy, formy koncentracyjne, fuzja przedsiębiorstw, przejęcie, holding, franczyza – przeprowadzić analizę działań prowadzonych przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży – omówić pojęcia: targi, pokazy, szkolenia, konferencje 	
IV, Prowadzenie działalności gospodarczej	1. Biznesplan w przedsiębiorstwie	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić elementy biznesplanu – opisać otoczenie konkurencyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – omówić strukturę biznesplanu – konstruować biznesplan – porównać działania prowadzone przez firmy konkurencyjne 	
	2. Zakładanie i finansowanie działalności gospodarczej	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić kolejne etapy uruchamiania działalności gospodarczej: utworzenie i rejestracja przedsiębiorcy, zatrudnianie pracowników, założenie rachunku bankowego, formalność w ZUS, KRUS, urządzie skarbowym – wymienić dokumentację niezbędną do założenia firmy – wymienić obowiązki związane z zatrudnieniem pracowników – wymienić źródła finansowania działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> – omówić procedurę uruchamiania działalności gospodarczej – omówić obowiązki związane z zatrudnieniem pracowników – sporządzić dokumentację niezbędną do założenia firmy – omówić obce źródła finansowania działalności gospodarczej: kredyty bankowe, kredyt kupiecki, pożyczki, factoring, leasing, franchising 	
	3. Rachunkowość w działalności gospodarczej	2	<ul style="list-style-type: none"> – definiować rachunkowość – wymienić aktywa i pasywa firmy – wymienić podstawowe pojęcia 	<ul style="list-style-type: none"> – omówić funkcje rachunkowości – omówić aktywa i pasywa 	

			<p>stosowane w rachunku ekonomicznym</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienić rodzaje kosztów i przychodów w firmie – wymienić zasady prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów – zdefiniować pojęcia: bilans majątkowy, rachunek zysków i strat, próg rentowności – wymienić zasady normalizacji 	<p>firmy</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić znaczenie rachunkowości w przedsiębiorstwie – omówić formy opodatkowania działalności gospodarczej – szacuje wynik finansowy firmy – przeprowadzić kalkulację kosztów w działalności gospodarczej – omówić zasady prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów – wyjaśnić pojęcia: bilans majątkowy, rachunek zysków i strat, próg rentowności – obliczyć wskaźniki zyskowości i rentowności – omówić optymalizację kosztów i przychodów 	
	4. Marketing w działalności gospodarczej	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić pojęcie marketingu – wymienić zasady prowadzenia działalności marketingowej – wymienić cele badania potrzeb klientów – definiować pojęcia związane z marketingiem mix: cena, produkt, promocja, dystrybucja – wymienić formy promocji: reklama, public relations, sponsoring, sprzedaż uzupełniająca, akwizycja – zdefiniować obsługę posprzedażową 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić pojęcie segmentacji rynku – przeprowadzić badanie potrzeb klientów – przeprowadzić analizę rynku – wyjaśnić formy promocji: reklama, public relations, sponsoring, sprzedaż uzupełniająca, akwizycja – wyjaśnić potrzebę prowadzenia kampanii reklamowej – omówić pojęcie obsługi posprzedażowej 	
	5. Prowadzenie dokumentacji firmy	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić niezbędne urządzenia biurowe – wymienić programy 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystać z programów komputerowych wspomagających 	

			komputerowe wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej – wymienia zasady radagowania pism i korespondencji handlowej, finansowej i administracyjnej	prowadzenie działalności gospodarczej – redagować pisma i korespondencję handlową, finansową i administracyjną	
Razem		15 godzin			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Dominującą metodą prowadzenia zajęć powinna być wykład, pogadanka, tekst przewodni oraz aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń i dyskusji dydaktycznej

Środki dydaktyczne

Zbiory przepisów prawa w zakresie działalności gospodarczej i prawa pracy, komputer z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne. zestawy ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu powinna być prowadzona w pracowni wyposażonej w komputer i projektor multimedialny.

Formy organizacyjne

Proponuje się następujące sposoby osiągnięcia efektów kształcenia ujętych w podstawie programowej:

- zajęcia w pracowni z wykorzystaniem dostępnych środków dydaktycznych;
- zajęcia w pracowni komputerowej z wykorzystaniem dostępnych programów oraz sieci Internet;
- praca własna ucznia w domu.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,

- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

W przypadku uczniów mających dysfunkcje lub specyficzne problemy z przyswajaniem wiedzy należy zastosować odrębne sposoby osiągania celów oraz indywidualne kryteria oceniania, zgodnie z posiadaną przez ucznia opinią (orzeczeniem).

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia powinno przebiegać systematycznie przez cały czas realizacji podstawy programowej. Uczeń powinien być sprawdzany zarówno w formie prac pisemnych jak i odpowiedzi ustnych. Podczas oceny osiągnięć ucznia należy zwracać uwagę na:

- poprawne stosowanie terminologii z zakresu działalności gospodarczej,
- umiejętność posługiwania się zdobytą wiedzą,
- umiejętność tworzenia związków przyczynowo-skutkowych,
- umiejętność rozpoznawania zagrożeń,
- zaangażowanie ucznia w zajęcia lekcyjne,
- możliwości intelektualne i potrzeby ucznia.

Proponuje się następujące sposoby sprawdzania osiągnięć ucznia:

- pisemny sprawdzian wiedzy – praca klasowa w formie testu lub krótkiej wypowiedzi,
- kartkówka z 3 jednostek lekcyjnych,
- opracowanie projekty dotyczącego wybranych zjawień przez uczniów z podziałem na grupy 2-3 osobowe
- pisemny test osiągnięć szkolnych – po zakończeniu realizacji treści.

Planowane zadania

1. Opracowanie projektu indywidualnej działalności usługowej.

Zadanie powinno być wykonywane w grupach. Efektem zadania powinny być opracowane przez uczniów projekty planowanej działalności usługowej oraz wypełnione dokumenty niezbędne do jej założenia.

2. Opracowanie procedury postępowania przy zakładaniu własnej działalności gospodarczej.

Zadanie powinno być wykonywane w grupach pod kierunkiem wybranego lidera. Grupy powinny zaprezentować swoje opracowania w formie prezentacji multimedialnej. Na podstawie opracowanej procedury uczniowie (w grupach) opracują poradnik „Jak założyć indywidualną działalność usługową”.

Realizacja programu nauczania ma charakter konsultacji. Proponowana jest głównie - metoda projektu, a także w niektórych przypadkach - metody aktywizujące. Zaplanowane do osiągnięcia efekty kształcenia mają przygotować uczniów do funkcjonowania na rynku, jako przedsiębiorcy. Powinny być kształtowane umiejętności analizowania przepisów prawa, a także postawy odpowiedzialności za działania niezgodne z przepisami prawa oraz z etyką w pracy zawodowej (działalności gospodarczej).

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program nauczania przedmiotu Działalność gospodarcza podlega ewaluacji, której celem jest sprawdzenie, czy proces nauczania przebiega zgodnie z założeniami i czy uzyskiwane efekty nauczania spełniają oczekiwania uczniów, rodziców, nauczycieli, pracodawców. W celu dokonania ewaluacji realizacji programu nauczania przedmiotu Działalność gospodarcza należy na bieżąco zbierać informacje w oparciu o ankiety i wywiady z uczniami, nauczycielami, rodzicami oraz pracodawcami.

Na bieżąco należy dokonywać ewaluacji programu nauczania przedmiotu Działalność gospodarcza poprzez monitorowanie:

- umiejętności uczniów,
- atrakcyjności programu nauczania przedmiotu,
- możliwości indywidualizacji procesu nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU - **TECHNIKA ROLNICZA**

Cele ogólne

1. Rozpoznawanie maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwie rolnym w produkcji roślinnej.
2. Rozpoznawanie maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwie rolnym w produkcji zwierzęcej.
3. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) rozróżnić maszyny do:
  - a) urządzenia do uprawy i doprawiania roli;
  - b) nawożenia mineralnego, organicznego i nawadniania;
  - c) siewu i sadzenia;
  - d) pielęgnacji i ochrony roślin;
  - e) zbioru i konserwacji zielonek;
  - f) zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych;
  - g) zbioru roślin okopowych;
- 2) rozróżnić pomieszczenia inwentarskie dla bydła, trzody chlewnej, owiec i koni;
- 3) rozpoznać maszyny do usuwania odchodów zwierząt;
- 4) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA Technika w rolnictwie – 30

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Maszyny i urządzenia do produkcji roślinnej	1. Mechanizacja uprawy i doprawiania roli	3	- rozpoznać maszyny i urządzenia do uprawy i doprawiania roli	- agregatować maszyny	Klasa II
	2. Mechanizacja nawożenia mineralnego, organicznego i nawadniania	3	- rozpoznać maszyny do nawożenia	- opisać zasadę działania maszyn do nawożenia	Klasa II
	3. Mechanizacja siewu i sadzenia	4	- rozpoznać maszyny do siewu i sadzenia roślin	- opisać zasadę działania maszyn do siewu i sadzenia	Klasa II
	4. Mechanizacja prac pielęgnacyjnych i ochrony roślin	2	- rozpoznać maszyny do pielęgnacji i ochrony roślin	- opisać zasadę działania maszyn do pielęgnacji i ochrony roślin	Klasa II
	5. Mechanizacja zbioru i konserwacji zielonek	3	- rozpoznać maszyny do zbioru i konserwacji zielonek	- opisać zasadę działania maszyn do zbioru i konserwacji zielonek	Klasa II
	6. Mechanizacja zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych	3	- rozpoznać maszyny do zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych	- opisać zasadę działania kombajnu	Klasa II
	7. Mechanizacja zbioru roślin okopowych	2	- rozpoznać maszyny do zbioru okopowych	- opisać zasadę działania maszyn do zbioru okopowych	Klasa II
II. Maszyny i urządzenia w produkcji zwierzęcej	1. Rodzaje pomieszczeń inwentarskich i ich wyposażenie	2	- rozróżnić pomieszczenia dla bydła, trzody chlewnej, owiec i koni	- opisać wyposażenie pomieszczeń dla bydła, trzody chlewnej owiec i koni	Klasa II
	2. Urządzenia do zadawania pasz i wody dla zwierząt gospodarskich	2	- rozróżnić urządzenia do zadawania pasz i wody dla różnych grup zwierząt	- dobierać urządzenia do zadawania pasz i pojenia dla różnych grup zwierząt	Klasa II
	3. Mechanizacja usuwania odchodów z pomieszczeń inwentarskich	2	- rozróżnić urządzenia do usuwania odchodów z pomieszczeń inwentarskich		Klasa II
	4. Urządzenia do doju i przechowywania mleka	2	- rozróżnić urządzenia do doju krów	- opisać etapy doju	Klasa II
III. Elementy kompetencji personalnych i społecznych	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	- stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym	- wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w	Klasa II

społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu			<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<p>środowisku społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa II
Razem		30			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zajęcia powinny być prowadzone różnymi metodami, takimi jak: wykład z prezentacją/pokazem, praca w grupach, dyskusja dydaktyczna oraz metoda projektów.

Środki dydaktyczne

Zajęcia edukacyjne mogą być prowadzone w pracowni mechanizacji rolnictwa. Pracownia powinna być wyposażona w komputer z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), projektor multimedialny, filmy dydaktyczne o tematyce związanej z mechanizacją rolnictwa i wyposażeniem budynków inwentarskich.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w salach mających dostęp do internetu i stanowisk komputerowych, by uczniowie mogli wyszukiwać niezbędne do zadań informacje.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie osiągnięć ucznia powinno się odbywać za pomocą form takich jak: sprawdziany pisemne i prezentacje projektów.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach,

programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki techniki w rolnictwie oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU PRODUKCJA ROŚLINNA

Cele ogólne

1. Poznanie czynności związanych z uprawą roślin paszowych.
2. Poznanie czynności związanych z ochroną roślin i zwalczaniem szkodników.
3. Nabycie umiejętności dobierania technologii produkcji poszczególnych rodzajów pasz.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) opisać glebowe czynniki siedliska;
- 2) opisać klimatyczne czynniki siedliska;
- 3) opisać wymagania glebowe i klimatyczne w uprawie roślin;
- 4) dobierać rośliny do uprawy w określonych warunkach glebowych i klimatycznych;
- 5) wyjaśniać wpływ czynników klimatycznych i glebowych na plonowanie roślin;
- 6) identyfikować gatunki roślin uprawnych i chwastów;
- 7) opisywać technologię uprawy roślin zbożowych i okopowych z przeznaczeniem na paszę;
- 8) sporządzać preliminarz stosowania zabiegów agrotechnicznych na trwałych użytkach zielonych;
- 9) wybierać technologię uprawy roślin z przeznaczeniem na siano i sianokiszonki;
- 10) planować zabiegi chemicznej ochrony roślin;
- 11) planować nawożenie mineralne i organiczne;
- 12) dobierać metody ekologicznej uprawy roślin;
- 13) stosować kompostowanie powstałych w gospodarstwie odpadów organicznych;
- 14) interpretować standardy dotyczące racjonalnej gospodarki nawozami;
- 15) interpretować standardy dotyczące zachowania cennych siedlisk i gatunków roślin;
- 16) opisywać normy dotyczące utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej ze Zwykłą Dobrą Praktyką Rolniczą i z Zasadami Wzajemnej Zgodności;
- 17) wyliczać składniki pokarmowe roślin;

- 18) definiować wpływ składników pokarmowych na rozwój i funkcjonowanie organizmów roślinnych;
- 19) modyfikować organizację pracy.

ROL.06 MATERIAŁ NAUCZANIA Produkcja roślinna - 60 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Charakterystyka roślin uprawnych	1. Budowa morfologicznej roślin uprawnych	3	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne części budowy morfologicznej roślin uprawnych - rozróżnić rodzaje systemów korzeniowych - rozróżnić rodzaje i typy liści 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne fazy rozwojowe roślin 	Klasa I
	2. Charakterystyka roślin uprawnych	8	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać gatunki roślin i ich fazę rozwojową (zboża, okopowe, motylkowate i przemysłowe) - rozpoznać nasiona roślin - przyporządkować kwiatostany do roślin uprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać fazy wzrostu i dojrzałości zbóż - opisać wymagania siedliskowe, potrzeby nawozowe oraz stanowisko w zmianowaniu roślin uprawnych 	Klasa I
	3. Charakterystyka roślin na trwałych użytkach zielonych	4	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać gatunki traw i ziół występujących na trwałych użytkach zielonych - określać wartość użytkową gatunków traw 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić wartość paszową poszczególnych rodzajów roślin - ocenić wartość paszową na podstawie fazy rozwojowej roślin na trwałych użytkach zielonych 	Klasa I
	Klasyfikacja użytków zielonych	1	<ul style="list-style-type: none"> - dokonać klasyfikacji rodzajów użytków zielonych 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować podstawowe rodzaje użytków zielonych 	
	Chwasty i rośliny trujące na TUZ	1	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać gatunki roślin trujących i ziół występujących na trwałych użytkach zielonych - określić wpływ korzyści i zagrożenia wynikające z obecności ziół i roślin trujących na TUZ 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić wartość paszową poszczególnych rodzajów roślin - określić sposób eliminowania roślin trujących 	
	Obsada i obciążenie pastwiska	1	<ul style="list-style-type: none"> - czynniki kształtujące obsadę pastwiska dla zwierząt gospodarskich - czynniki kształtujące obciążenie dla zwierząt gospodarskich - 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczać obsadę pastwiska dla zwierząt gospodarskich - obliczać obciążenie dla zwierząt gospodarskich - 	
	Szkodniki i choroby roślin	2	<ul style="list-style-type: none"> - określa metody walki z chorobami i szkodnikami roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia najpopularniejsze choroby i szkodniki roślin 	

Charakterystyka przyrodniczych i ekonomicznych czynników produkcji roślinnej.	1. Czynniki siedliska w uprawie roślin Czynniki środowiska	6	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić czynniki klimatyczne mające największy wpływ na wysokość plonowania roślin - wymienić rodzaje gleb i klasyfikację gleb występujących w Polsce - rozróżniać czynniki przyrodnicze bezpośrednio wpływające na kiełkowanie - rozpoznać czynniki środowiska - wyjaśnić wpływ środowiska plonowanie roślin, wzrost i rozwój roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić wpływ czynników klimatycznych i glebowych na plonowanie roślin - ocenić wartość produkcyjną poszczególnych rodzajów gleby - wyjaśnić wpływ czynników klimatycznych na ekonomiczne aspekty plonowanie roślin 	Klasa I
	Wymagania glebowe upraw roślinnych	2	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować wymagania różnych grup roślin w zależności od warunków siedliska - dobierać rośliny do wymagań danego siedliska 	Ukierunkować produkcję wg popytu na dany produkt w zależności od zróżnicowania regionalnego	
	2. Nawożenie	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać nawozy organiczne i mineralne - opisać znaczenie poszczególnych składników pokarmowych - zaplanować nawożenie pod określone rośliny uprawne; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić sposoby aplikacji nawozów organicznych i mineralnych 	Klasa I
II. Zabiegi agrotechniczne	1. Zabiegi uprawowe	6	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje zabiegów wykonywanych na gruntach ornych - rozpoznać sprzęt do wykonania zabiegów uprawowych w zbożach 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać rodzaj wykonanego zabiegu na podstawie struktury gleby 	Klasa I
	4. Zespoły uprawek i zabiegów pielęgnacyjnych na TUZ	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zabiegi uprawowe stosowane na TUZ - wymienić sprzęt do wykonania zabiegów uprawowych wykonywanych na łąkach i pastwiskach 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać sposoby renowacji TUZ 	Klasa I
	5. Ochrona roślin	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić metody ochrony roślin - stosować integrowane i ekologiczne metody ochrony roślin - rozpoznać objawy chorób roślin uprawnych - rozpoznać gatunki najczęściej występujących chwastów w uprawach 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać ślady żerowania szkodników - wymienić i wyjaśnić zasady dobrej praktyki rolniczej 	Klasa I
	6. Ekologiczne	6	<ul style="list-style-type: none"> - opisać ekologiczne metody uprawy roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić warunki, jakie muszą 	Klasa I

	metody uprawy roślin		<ul style="list-style-type: none"> - wymienić ekologiczne metody ochrony roślin - stosuje ekologiczne metody produkcji rolniczej a w szczególności: - wymienić różnice między konwencjonalnym i ekologicznym sposobem uprawy gleby; - zaplanować przestawienie produkcji na metody ekologiczne; 	być spełniane przy przekształcaniu gospodarstw konwencjonalnych	
	7. Zmianowanie	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady zmianowania roślin - dobierać gatunki i odmiany do warunków klimatyczno-glebowych stanowiska 	<ul style="list-style-type: none"> - opracować projekt płodozmianu dla danego gospodarstwa - projektować zabiegi uprawowe ze względu na rodzaj i jakość stanowiska oraz nawożenie 	Klasa I
Dobieranie metod i środków ochrony roślin zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin	1. Przepisy prawa dotyczące środków ochrony roślin	3	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wymagania w zakresie obrotu środkami ochrony roślin, ich konfekcjonowania i stosowania oraz w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin - określa warunki prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu środkami ochrony roślin oraz ich konfekcjonowania - wskazuje zakres działania Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w ramach nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin - określa zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska wynikające ze stosowania podrobionych środków ochrony roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje metody rozpoznawania podrobionych środków ochrony roślin - określa postępowanie ze środkami przeterminowanymi i niepełnowartościowymi - wskazuje wymagania dotyczące sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin - dokumentuje zabiegi ochrony roślin oraz przestrzeganie wymagań integrowanej ochrony roślin - określa sposób postępowania w przypadku reklamacji środków ochrony roślin 	
	2. Charakterystyka środków ochrony roślin.	3	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje skład środków ochrony roślin 2) wskazuje formy użytkowe środków ochrony roślin 3) wskazuje okres karencji i okres prewencji 4) opisuje środki ochrony roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje podział środków ochrony roślin: a) ze względu na funkcję: <ul style="list-style-type: none"> - roztoczobójcze (akarycydy) 	

			<p>pod względem stwarzania przez nie zagrożeń dla zdrowia człowieka, pszczół i organizmów wodnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bakteriobójcze (bakteriocydy) - grzybobójcze (fungicydy) - chwastobójcze (herbicydy) - owadobójcze (insektycydy) - mięczakobójcze (moluskocydy) - nicieniobójcze (nematocydy) – regulatory wzrostu roślin - odstraszające szkodniki (repelenty) - gryzoniobójcze (rodentycydy) - przyciągające szkodniki (atraktanty) - kretobójcze (talpicydy) - wirusobójcze (wirocydy), inne <p>b) ze względu na sposób oddziaływania na organizmy szkodliwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontaktowe - żołądkowe - inhalacyjne - fungitoksyczne - fungistatyczne - desykujące - inhibitujące wzrost i rozwój, inne <p>c) ze względu na sposób zachowania się na roślinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchniowe - wgłębne - systemiczne, inne <p>6) opisuje czynniki warunkujące skuteczne działanie środków ochrony roślin:</p> <p>a) dobór środka ochrony roślin</p>	
--	--	--	---	---	--

				<ul style="list-style-type: none"> b) termin przeprowadzenia zabiegu c) dawka środka ochrony roślin d) warunki atmosferyczne e) łączne stosowanie agrochemikaliów 	
	3. Zasady stosowania integrowanej ochrony roślin	3	<p>1) opisuje działanie organizmów szkodliwych i sposób ich zwalczania, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) organizmów chorobotwórczych, w tym organizmów wytwarzających mykotoksyny b) chwastów c) szkodników <p>2) opisuje metody ochrony roślin, w tym agrotechniczną, hodowlaną, mechaniczną, fizyczną, biologiczną, chemiczną oraz kwarantanną</p> <p>3) wyjaśnia podstawowe wymagania integrowanej ochrony roślin, integrowanej produkcji i rolnictwa ekologicznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ograniczanie występowania organizmów szkodliwych przez: – właściwy płodozmian i agrotechnikę – stosowanie odmian odpornych i tolerancyjnych oraz materiału siewnego wytworzonego i poddanego ocenie zgodnie z przepisami o nasiennictwie – właściwe nawożenie i nawadnianie – przestrzeganie zasad higieny fitosanitarnej – ochronę i introdukcję organizmów pożytecznych, w szczególności pszczoły miodnej b) planowanie zabiegów ochrony roślin w oparciu o: <ul style="list-style-type: none"> – monitorowanie organizmów szkodliwych, progi szkodliwości organizmów szkodliwych – programy wspomagania decyzji w ochronie roślin – doradztwo c) 	<p>1) wyjaśnia zasady dobrej praktyki ochrony roślin</p> <p>2) opisuje sposób zwalczania szkodników artykułów rolno-spożywczych</p> <p>3) określa sposoby stosowania środków ochrony roślin w zależności od ich formy użytkowej: opryskiwanie, zaprawianie, rozsiewanie, podlewanie, gazowanie, zamgławianie, sublimowanie, zwabianie 4) opisuje sposoby stosowania środków ochrony roślin do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji pomieszczeń i magazynów</p> <p>5) przygotowuje opryskiwacz do pracy, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) sprawdza stan techniczny poszczególnych urządzeń opryskiwacza pod względem ich wpływu na jakość wykonania zabiegu b) kalibruje opryskiwacz c) dobiera parametry pracy i reguluje opryskiwacz d) dobiera rozpylacze <p>6) zapobiega znoszeniu cieczy roboczej podczas zabiegu oraz</p>	

			<p>przeciwdziałanie powstawaniu odporności organizmów szkodliwych na środki ochrony roślin</p>	<p>skażeniom punktowym środkami ochrony roślin</p> <p>7) określa sposoby informowania o planowanych zabiegach z użyciem sprzętu agrolotniczego</p> <p>8) potwierdza sprawność techniczną sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin</p> <p>9) stosuje opryskiwacz ciągnikowy polowy i sadowniczy zgodnie z przepisami prawa</p>	
	<p>4. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas sprzedaży i stosowania środków ochrony roślin</p>	1	<p>1) określa zagrożenia dla zdrowia człowieka podczas obrotu środkami ochrony roślin, ich konfekcjonowania i stosowania</p> <p>2) opisuje drogi wchłaniania środków ochrony roślin do organizmu: doustną, skórą, oddechową i przez błonę śluzową</p> <p>3) opisuje środki ochrony indywidualnej i zasady ich użycia</p> <p>4) określa zasady prawidłowego przechowywania, pakowania i transportu środków ochrony roślin</p>	<p>5) opisuje zasady profilaktyki, w tym:</p> <p>a) badania lekarskie</p> <p>b) wyposażenie apteczki pierwszej pomocy</p> <p>c) informacje o najbliższym podmiocie leczniczym oraz numery telefonów do ośrodków toksykologicznych</p> <p>6) wskazuje objawy zatrucia środkami ochrony roślin oraz pierwszą pomoc przy zatruciach tymi środkami lub w razie wystąpienia innych nagłych wypadków</p> <p>7) charakteryzuje przepisy przeciwpożarowe i zasady postępowania w czasie pożaru, w tym:</p> <p>a) przyczyny i rodzaje zagrożeń</p> <p>b) drogi pożarowe</p> <p>8) określa postępowanie w przypadku rozlania lub rozsypania środków ochrony roślin</p> <p>9) opisuje zasady ochrony pracy kobiet</p>	

				i ochrony pracy młodocianych	
III. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa I
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa I
Razem		60			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zajęcia powinny być prowadzone różnymi metodami, takimi jak: wykład z prezentacją/pokazem, praca w grupach, dyskusja dydaktyczna oraz metoda projektów.

Środki dydaktyczne

Zajęcia edukacyjne mogą być prowadzone w pracowni produkcji roślinnej. Pracownia powinna być wyposażona w komputer z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), projektor multimedialny, filmy dydaktyczne o tematyce związanej z produkcją roślinną i uprawą roli.

Warunki realizacji przedmiotu

muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Zajęcia edukacyjne z produkcji roślinnej mogą być prowadzone w pracowni produkcji rolniczej wyposażonej w komputery z dostępem do internetu, urządzenia multimedialne i odpowiednie pomoce dydaktyczne.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia może być przeprowadzone na podstawie testu pisemnego wielokrotnego wyboru i wypowiedzi ustnych. W kryteriach oceny należy uwzględnić: poprawność merytoryczną wypowiedzi, adekwatność wypowiedzi do tematu i kontekstu zadanego pytania, stosowanie terminologii właściwej dla przedmiotu, umiejętność wnioskowania przyczynowo-skutkowego, samodzielność wypowiedzi.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i

roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki produkcji roślinnej oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **PRODUKCJA ZWIERZĘCA**

Cele ogólne

1. Poznanie czynności związanych z żywieniem, rozrodem i utrzymaniem zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz).
2. Nabycie umiejętności związanych z użytkowaniem zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz).
3. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) rozpoznać typy użytkowe i rasy zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 2) wskazać różnice gatunkowe w żywieniu zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 3) planować rozród zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 4) opisać sposoby użytkowania zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 5) rozróżnić sposoby utrzymania zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 6) opisać procesy technologiczne odnoszące się do produkcji mleka oraz mięsa wołowego i wieprzowego;
- 7) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA Produkcja zwierzęca – 75 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Anatomia i fizjologia zwierząt	1. Anatomia układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich	7	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne części budowy anatomicznej zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) - opisać budowę anatomiczną układu kostnego, pokarmowego, rozrodczego w organizmach zwierząt (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać różnice gatunkowe w budowie anatomicznej gatunków zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz) 	Klasa I
	2. Fizjologia układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisać funkcje układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać różnice gatunkowe w budowie anatomicznej gatunków zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz) 	Klasa I
II. Chów i hodowla bydła	1. Typy użytkowe bydła i rasy bydła	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić typy użytkowe bydła - rozróżnić rasy bydła (hf, ye, ay, sm, ch, pi, lm, hh, bd, sh, ca, hi, zr, zb, rp) 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać typy użytkowe bydła - opisać rasy bydła (hf, ye, ay, sm, ch, pi, lm, hh, bd, sh, ca, hi, zr, zb, rp) 	Klasa I
	2. Żywienie bydła	5	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady żywienia bydła - wymienić pasze stosowane w żywieniu bydła 	<ul style="list-style-type: none"> - określić ilości pasz stosowanych w żywieniu bydła 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze bydła	5	<ul style="list-style-type: none"> - określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozplodowej - omówić występowanie cyklu rujowego u bydła - omówić objawy rui u bydła - wymienić objawy zbliżającego się porodu 	<ul style="list-style-type: none"> - określić długość trwania ciąży u bydła - omówić sposób postępowania podczas porodu - omówić sposób postępowania z cielęciem 	Klasa I
	4. Technologia produkcji mleka i mięsa	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić etapy doju - opisać zasady doju 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić technologie produkcji mleka - omówić technologie produkcji mięsa wołowego 	Klasa I
	5. Warunki zoohigieniczne w pomieszczeniach dla bydła	3	<ul style="list-style-type: none"> - omówić systemy utrzymania bydła - omówić warunki zoohigieniczne pomieszczeń dla bydła 	<ul style="list-style-type: none"> - określić zgodność warunków zoohigienicznych z obowiązującymi przepisami dobrostanu 	Klasa I

VII. Chów i hodowla trzody chlewnej	1. Typy użytkowe i rasy świń	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić typy użytkowe świń - rozróżnić rasy świń (wbp, pbz, duroc, pietrain, Hampshire, złb, złp, puł) 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać typy użytkowe świń - przyporządkować rasy do linii matecznych i ojcowskich - wyjaśnić zasady krzyżowania towarowego 	Klasa I
	2. Żywienie świń	4	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady żywienia świń - wymienić pasze stosowane w żywieniu świń 	<ul style="list-style-type: none"> - określić ilości pasz stosowanych w żywieniu świń 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze trzody chlewnej	5	<ul style="list-style-type: none"> - określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozplodowej świń - omówić występowanie cyklu rujowego u świń - omówić objawy rui u świń 	<ul style="list-style-type: none"> - określić długość trwania ciąży u świń - wymienić objawy zbliżającego się porodu u świń - omówić sposób postępowania podczas porodu - opisać sposoby postępowania z prosiętami 	Klasa I
	4. Technologia produkcji mięsa wieprzowego	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisać wyposażenie chlewni - opisać warunki utrzymania trzody chlewnej 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić technologie produkcji mięsa wieprzowego - zaplanować tucz 	Klasa I
XII. Chów i hodowla owiec i kóz	1. Typy użytkowe i rasy owiec i kóz	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić rasy owiec (czarnogłówka, merynos, suffolk, texel, ile de france, wrzosówka, pon, pod, owca górską, wschodniofryzyjska) - rozróżnić rasy kóz (burska, saaneńska, angorska, alpejska, polska biała uszlachetniona, polska barwna uszlachetniona, kaszmirska) 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić typy użytkowe owiec i kóz 	Klasa I
	2. Żywienie małych przeżuwaczy	5	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady żywienia owiec i kóz - wymienić pasze stosowane w żywieniu owiec i kóz 	<ul style="list-style-type: none"> - określić ilości pasz stosowanych w żywieniu owiec i kóz 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze owiec i kóz	5	<ul style="list-style-type: none"> - określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozplodowej owiec i kóz - omówić występowanie cyklu rujowego u owiec i kóz - omówić objawy rui u owiec i kóz 	<ul style="list-style-type: none"> - określić długość trwania ciąży u owiec i kóz - wymienić objawy zbliżającego się porodu u owiec i kóz - omówić ewentualny sposób postępowania podczas porodu 	Klasa I
	4. Użytkowanie	4	<ul style="list-style-type: none"> - omówić użytkowanie mleczne owiec i 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić warunki utrzymania owiec i 	Klasa I

	mleczne, mięsne owiec i kóz		kóz - omówić użytkowanie mięsne owiec i kóz	kóz	
XII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	- stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej	- wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego	Klasa I
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	- organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia	- monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu	Klasa I
Razem		75			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zalecanymi metodami nauczania są: prezentacja multimedialna, wykład, pogadanka, instruktaż, pokaz, ćwiczenia, metoda tekstu przewodniego, film dydaktyczny. Metody dydaktyczne powinny być dobrane do możliwości uczniów oraz zakresu materiału.

Środki dydaktyczne

Zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów, karty samooceny, karty pracy dla uczniów, atlasy ras zwierząt gospodarskich, plansze poglądowe, modele ras zwierząt, tabele wartości pokarmowej pasz, tematyczne prezentacje multimedialne, czasopisma fachowe.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Zajęcia edukacyjne z produkcji zwierząt mogą być prowadzone w pracowni zootechnicznej wyposażonej w komputery z dostępem do internetu, urządzenia multimedialne i odpowiednie pomoce dydaktyczne.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia może być przeprowadzone na podstawie testu pisemnego wielokrotnego wyboru i wypowiedzi ustnych. W kryteriach oceny należy uwzględnić: poprawność merytoryczną wypowiedzi, adekwatność wypowiedzi do tematu i kontekstu zadanego pytania, stosowanie terminologii właściwej dla przedmiotu, umiejętność wnioskowania przyczynowo-skutkowego, samodzielność wypowiedzi.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i

roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki produkcji zwierzęcej oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **CHÓW I HODOWLA KONI**

Cele ogólne

1. Poznanie czynności związanych z prowadzeniem rozrodu koni.
2. Poznanie czynności związanych z żywieniem różnych grup koni.
3. Nabywanie umiejętności właściwego wychowu źrebiąt.
4. Nabycie umiejętności właściwego odchowu młodych koni.
5. Poznanie czynności związanych z utrzymaniem koni.
6. Poznanie czynności związanych z opieką nad końmi.
7. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) identyfikować budowę i fizjologię układu rozrodczego koni i określić ich wpływ na rozrodczość klaczy i ogiera;
- 2) dobrać pary do rozrodu w celu uzyskania wartościowych koni użytkowych;
- 3) prowadzić rozród koni;
- 4) wypełniać dokumentację związaną z rozrodem koni;
- 5) opisać czynności okołoporodowe z klaczą i źrebakiem;
- 6) prowadzić odchów źrebiąt i młodych koni;
- 7) opisać zabiegi pielęgnacyjne u koni;
- 8) określić zapotrzebowanie i ułożyć dawkę pokarmową dla różnych grup koni;
- 9) rozpoznawać pasze dla koni;
- 10) ocenić jakość pasz stosowanych w żywieniu koni;
- 11) opisać zasady przygotowania i prezentacji koni na przeglądach i pokazach;
- 12) dokonać oceny stanu zdrowia i kondycji konia;
- 13) udzielić pierwszej pomocy i zdecydować o właściwym momencie interwencji weterynaryjnej;

- 14) określić i przygotować warunki utrzymania koni zgodne z dobrostanem;
- 15) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA Chów i hodowla koni - 90 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Budowa i behavior koni	1. Budowa konia	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy budowy topograficznej konia - wskazać poszczególne elementy budowy konia - opisać budowę układu kostno-stawowego konia - opisać budowę anatomiczną kopyta - opisać budowę układu mięśniowego konia 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zależności między budowa a ruchem konia - wyjaśnić mechanikę kopyta 	Klasa I
	2. Ocena pokroju, ruchu i kondycji konia	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać rodzaje kondycji koni - wymienić elementy oceny pokroju koni ras hodowanych w Polsce - rozpoznać wady ruchu konia - wskazać wady budowy ciała konia - identyfikować wady postawy u koni - nazwać poszczególne wady postawy u koni - omówić zasady oceny bonitacyjnej koni 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretować kondycję konia z uwzględnieniem zagadnień dobrostanu tych zwierząt - interpretować wyniki uzyskane przez konie podczas oceny pokroju - opisać zależności między postawą a ruchem konia - zastosować skalę bonitacyjną w ocenie koni - omówić zasady oceny liniowej koni - zastosować ocenę liniową u koni 	Klasa I
	3. Behavior koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zmysły konia - charakteryzować cechy koni wynikające z jego natury - rozpoznać mowę ciała konia - opisać sposoby postępowania z końmi w sytuacjach związanych z obsługą i użytkowaniem zwierząt w kontekście bezpieczeństwa pracy - wymienić metody poskramiania koni - rozpoznać nałogi koni - rozpoznać narowy koni 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikować stany emocjonalne konia - dobrać metodę poskramiania konia do określonej sytuacji - opisać sposoby postępowania z końmi, u których występują nałogi i narowy 	Klasa I
	4. Zasady bhp przy obsłudze koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać sposoby postępowania z końmi w sytuacjach związanych z obsługą i użytkowaniem zwierząt w kontekście 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić metody poskramiania koni - dobrać metodę poskramiania konia do określonej sytuacji 	Klasa I

			bezpieczeństwa pracy		
II. Identyfikacja koni i zasady pielęgnacji koni	1. Zasady identyfikacji koni	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić maści koni - wymienić metody znakowania koni - rozpoznać odmiany u koni - rozpoznać znaki szczególne u koni - odczytać dane zawarte w paszporcie konia - wykonać słowny opis identyfikacyjny konia 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić metody analityczne służące do kontroli pochodzenia koni - wypełnić diagram w karcie opisu konia 	Klasa I /Klasa II
	2. Zasady pielęgnacji koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zabiegi pielęgnacji codziennej koni - wymienić zabiegi pielęgnacji okresowej koni 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić znaczenie codziennych zabiegów pielęgnacyjnych - wyjaśnić znaczenie okresowych zabiegów pielęgnacyjnych 	Klasa I
	3. Podkuwnictwo	3	<ul style="list-style-type: none"> - opisać budowę anatomiczną kopyta - opisać wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych kopyt (z wyjątkiem rozczyszczania i kucia) - zaplanować terminarz zabiegów dotyczących kopyt 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać mechanikę pracy kopyta - wyjaśnić ważność zabiegu rozczyszczania oraz innych zabiegów pielęgnacyjnych kopyt - rozpoznać rodzaje podków 	Klasa I
III. Typy użytkowe i rasy koni	1. Typy użytkowe koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić typy użytkowe koni przyjęte według Polskiego Związku Hodowców Koni - rozpoznać typy użytkowe koni 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić różnice pomiędzy typami użytkowymi koni 	Klasa I /Klasa II
	2. Rasy koni półkrwi	4	<ul style="list-style-type: none"> - opisać rasy półkrwi koni, dla których prowadzone są księgi hodowlane - opisać rasy koni sportowych użytkowanych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać rasy koni półkrwi których prowadzone są księgi hodowlane - przyporządkować rasy koni do poszczególnych typów użytkowych koni 	Klasa I /Klasa II
	3. Konie ras czystych	2	<ul style="list-style-type: none"> - omówić pochodzenie koni oo i xx - opisać cechy rasowe koni oo i xx - omówić znaczenie hodowli koni oo i xxw Polsce i na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić znaczenie hodowli koni oo i xx w Polsce i na świecie 	Klasa I /Klasa II
	4. Wybrane zagraniczne rasy koni gorącokrwistych	4	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zagraniczne rasy koni gorącokrwistych (han.,holszt.,oldenb.,BWP, KWPN, Sellefrançais, rasa anglonormandzka) - rozpoznać rasy koni hodowane w Europie i na świecie - dobrać rasy koni do określonego kierunku użytkowania koni 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać rasy koni hodowane w Europie i na świecie 	Klasa I /Klasa II
	5. Rasy koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rasy zimnokrwiste, dla których 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rasy koni zimnokrwistych 	Klasa I

	zimnokrwistych		<ul style="list-style-type: none"> - prowadzone są księgi hodowlane w Polsce - opisać rasy zimnokrwiste koni, dla których prowadzone są księgi hodowlane w Polsce - rozpoznać rasy koni zimnokrwistych, dla których prowadzone są księgi hodowlane w Polsce - przyporządkować rasy koni do poszczególnych typów użytkowych koni 	<ul style="list-style-type: none"> - hodowanych w Europie - rozpoznać rasy koni zimnokrwistych hodowanych w Europie 	/Klasa II
	6. Rasy kłusacze	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rasy kłusaków 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić znaczenie kłusaków w Polsce i na świecie 	Klasa I /Klasa II
	7. Rasy prymitywne koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rasy prymitywne koni - rozpoznać konie huculskie i koniki polskie 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać konie huculskie i koniki polskie 	Klasa I /Klasa II
IV. System utrzymania koni	1. Systemy utrzymania różnych grup koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić systemy utrzymania koni - przyporządkować system utrzymania do grupy koni z uwzględnieniem wieku, płci i rasy zwierząt - wymienić rodzaje budynków stajennych - rozpoznać rodzaje budynków stajennych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić wymagania dotyczące budynków stajennych zgodnie z przepisami prawa 	Klasa I /Klasa II
	2. Wyposażenie stajni i budynków przystajennych	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić wyposażenie stajni dla koni - wskazać przeznaczenie urządzeń stajennych - opisać przeznaczenie urządzeń przystajennych 		Klasa I /Klasa II
	3. Wymagania zoohigieniczne pomieszczeń dla koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić wymagania zoohigieniczne powietrza w stajni - porównać parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych z przepisami prawa - opisać wymagania koni z uwzględnieniem ich dobrostanu 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych z przepisami prawa - opisać wymagania koni z uwzględnieniem ich dobrostanu 	Klasa I /Klasa II
	4. Dobrostan koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić wymagania zoohigieniczne powietrza w stajni - opisać wymagania koni z uwzględnieniem ich dobrostanu - określić minimalne i optymalne wielkości powierzchni boksów 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić wpływ warunków utrzymania na organizm konia 	Klasa I /Klasa II
V. Praca hodowlana i użytkowanie	1. Zasady pracy hodowlanej	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić etapy pracy hodowlanej - wyszukać dane zawarte w księgach stadnych 	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać pary do rozrodu 	Klasa I /Klasa II

rozplodowe koni			<ul style="list-style-type: none"> - odczytać rodowody koni - opisać zasady selekcji koni do hodowli 		
	2. Próby dzielności koni	5	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować próby dzielności dla różnych ras koni zgodnie z programami hodowlanym Polskiego Związku Hodowców Koni (PZHK) - wyszukać dane zawarte w księgach stadnych - wymienić rodzaje gonitw organizowane przez Polski Klub Wyścigów Koni (PKWK) - opisać zasady rozgrywania gonitw przez Polski Klub Wyścigów Koni (PKWK) 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować próby dzielności dla różnych ras koni zgodnie z programami hodowlanym Polskiego Związku Hodowców Koni (PZHK) - opisać zasady rozgrywania wyścigów przez Stowarzyszenie Hodowców i Użytkowników Kłusaków (SHiUK) 	Klasa I /Klasa II
	3. Anatomia i fizjologia układu rozrodczego klaczy i ogiera	3	<ul style="list-style-type: none"> - opisać budowę układu rozrodczego klaczy i ogiera - charakteryzować fizjologię układu rozrodczego klaczy i ogiera 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować fizjologię układu rozrodczego klaczy i ogiera 	Klasa I /Klasa II
	4. Użytkowanie rozplodowe klaczy	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać użytkowanie rozplodowe klaczy - rozpoznać objawy rui u klaczy - definiować dojrzałość płciową i hodowlaną 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić czynniki decydujące o wyborze klaczy do rozplodu 	Klasa I /Klasa II
	5. Stanówka i inseminacja klaczy	2	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować stanówkę (krycie naturalne) - przygotować klacz do krycia lub inseminacji - opisać inseminację klaczy 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować stanówkę (krycie naturalne) dla przykładowej stadniny - opisać zasady embriotransferu 	Klasa I /Klasa II
	6. Ciąża i poród u klaczy	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać przebieg ciąży - omówić objawy zbliżającego się porodu - opisać przebieg porodu - wymienić czynności poporodowe u źrebiąt - opisać czynności pielęgnacyjne źrebiąt - planować wychów osieroconych źrebiąt - opisać czynności związane z oswajaniem źrebiąt z obecnością człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać metody diagnozy ciąży - wymienić i omówić zasady ewentualnej pomocy porodowej - omówić wpływ metody osvajania źrebiąt na późniejszą pracę z koniem dorosłym 	Klasa I /Klasa II
	7. Metody wychowu źrebiąt	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać metody wychowu źrebiąt - opisać metody odsadzania źrebiąt od matki - dokonać podziału grupy koni z uwzględnieniem ich płci i wieku - opisać metody wychowu młodych koni - wymienić niezbędne warunki do wzrostu i 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić i przyporządkować najwłaściwszą formę wychowu do odpowiedniego typu użytkowego koni 	Klasa I /Klasa II

			rozwoju młodych osobników		
	8. Dokumentacja dotycząca pracy hodowlanej	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać dokumenty hodowlane - wypełnić formularz zgłoszenia konia do rejestru - wypełnić świadectwo pokrycia/ inseminacji klaczy 	- wypełnić dokumentację związaną z programem ochrony zasobów genetycznych ras koni	Klasa I /Klasa II
VI. Żywienie koni	1. Specyfika budowy układu pokarmowego konia	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać budowę układu pokarmowego konia - opisać fizjologię układu pokarmowego konia - nazwać elementy budowy układu pokarmowego konia 	- omówić wpływ fizjologii trawienia na sposób użytkowania koni	Klasa I /Klasa II
	2. Pasze stosowane w żywieniu koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać pasze stosowane w żywieniu koni - dobrać pasze w czasie żywienia letniego i zimowego - wymienić rodzaje pasz objętościowych - rozpoznać pasze stosowane w żywieniu koni - określić ilości poszczególnych pasz - wymienić rodzaje pasz treściwych - rozpoznać pasze stosowane w żywieniu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić organoleptycznie jakość pasz - określić skład botaniczny siana - rozpoznać rośliny trujące dla koni - wymienić rodzaje przemysłowych mieszanek paszowych dla różnych grup koni 	Klasa I /Klasa II
	3. Składniki pokarmowe pasz i ich znaczenie w żywieniu koni	3	- opisać znaczenie składników pokarmowych w diecie koni	<ul style="list-style-type: none"> - opisać znaczenie składników mineralnych w diecie koni - opisać znaczenie witamin w żywieniu koni - opisać znaczenie różnych pasz w diecie koni 	Klasa I /Klasa II
	4. Zasady układania dawek pokarmowych dla różnych grup koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - określić zapotrzebowanie na pasze z norm żywienia koni - obliczyć ilość suchej masy w dawce pokarmowej, białka ogólnego strawnego i energii strawnej - porównać obliczone wartości z zapotrzebowaniem 	<ul style="list-style-type: none"> - planować zapotrzebowanie na pasze dla różnych grup zwierząt z uwzględnieniem wykonywanej przez konie pracy - obliczyć ilość energii w zależności od czasu pracy i intensywności treningu 	Klasa I /Klasa II
	5. Produkcja pasz gospodarskich stosowanych w żywieniu koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - omówić przygotowanie siana i sianokiszonki oraz pasz treściwych dla koni - omówić zasady konserwacji pasz 	- wyjaśnić wpływ niewłaściwego przechowywania pasz na organizm konia	Klasa I /Klasa II

			<ul style="list-style-type: none"> - objętościowych - opisać zasady przechowywania pasz objętościowych i treściwych - omówić zasady prawidłowego magazynowania pasz 		
	6. Pastwisko i jego znaczenie w żywieniu koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady przemiennego użytkowania pastwiska 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać znaczenie pastwiska w utrzymaniu koni 	Klasa I /Klasa II
	7. Zasady pojenia i żywienia koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady pojenia koni - opisać zasady żywienia koni - ocenić czystość zadawanych pasz - charakteryzować wpływ pojenia i żywienia konia na jego zdrowie 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować wpływ pojenia i żywienia konia na jego zdrowie - omówić błędy stosowane w żywieniu koni - określić wpływ błędów żywieniowych na funkcje układu pokarmowego 	Klasa I /Klasa II
	8. Obliczanie preliminarza, bilansu pasz oraz kosztów utrzymania koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć preliminarz i bilans pasz dla koni - obliczyć koszty wychowu źrebięcia i młodego konia oraz utrzymania konia 	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić kalkulację kosztów żywienia koni 	Klasa I /Klasa II
VII. Choroby i profilaktyka koni	1. Ocena stanu zdrowia koni i zasady profilaktyki weterynaryjnej	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać objawy chorobowe u konia - określić cechy zdrowego konia - wymienić choroby koni wymagające szczepień - opracować terminarz szczepień i odrobaczania koni - zaplanować zabiegi profilaktyczne w pomieszczeniach i na wybiegach 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych koni - wymienić etapy postępowania w przypadku wykrycia lub podejrzenia wystąpienia w gospodarstwie choroby zakaźnej 	Klasa I /Klasa II
	2. Choroby układu oddechowego, pokarmowego i skóry koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić choroby układu oddechowego - rozpoznać objawy chorób koni związanych z układem oddechowym - rozpoznać objawy chorób wirusowych i bakteryjnych - wskazać przyczyny chorób - charakteryzować sposoby postępowania z końmi, u których stwierdzono objawy chorób - wymienić choroby układu pokarmowego - rozpoznać objawy chorób koni związanych z układem pokarmowym 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać objawy chorób koni związanych z układem oddechowym - rozpoznać objawy chorób wirusowych i bakteryjnych - wskazać przyczyny chorób - rozpoznać objawy chorób koni związanych z układem pokarmowym - rozpoznać objawy chorób wirusowych i bakteryjnych - wskazać przyczyny chorób - rozpoznać objawy chorób wirusowych i bakteryjnych 	Klasa I /Klasa II

			<ul style="list-style-type: none"> - wskazać przyczyny chorób 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować sposoby postępowania z końmi, u których stwierdzono objawy chorób 	
	3. Choroby układu ruchu u koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić choroby i schorzenia kopyt i kończyn - wskazać przyczyny chorób koni związanych z układem ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać objawy chorób koni związanych z układem ruchu - charakteryzować sposoby postępowania z końmi, u których stwierdzono objawy chorób - omówić zasady rozpoznawania kulawizn u koni 	Klasa I /Klasa II
	4. Nagłe wypadki u koni	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisać wyposażenie apteczki stajennej - rozpoznać rodzaje ran u koni - wskazać stan konia wymagający interwencji lekarza weterynarii 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać postępowanie w nagłych wypadkach u koni 	Klasa I /Klasa II
VIII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa I/ Klasa II
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa I/ Klasa II
Razem		90			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zalecanymi metodami nauczania są: prezentacja multimedialna, wykład, pogadanka, instruktaż, pokaz, ćwiczenia, metoda tekstu przewodniego, film dydaktyczny. Metody dydaktyczne powinny być dobrane do możliwości uczniów oraz zakresu materiału.

Środki dydaktyczne

Zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów, karty samooceny, karty pracy dla uczniów, atlasy ras koni, plansze poglądowe, tabele wartości pokarmowej pasz, tematyczne prezentacje multimedialne, czasopisma fachowe.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Zajęcia edukacyjne z chowu i hodowli koni mogą być prowadzone w pracowni zootechnicznej wyposażonej w komputery z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne i odpowiednie pomoce dydaktyczne.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

Sprawdzanie efektów kształcenia może być przeprowadzone na podstawie testu pisemnego wielokrotnego wyboru i wypowiedzi ustnych. W kryteriach oceny należy uwzględnić: poprawność merytoryczną wypowiedzi, adekwatność wypowiedzi do tematu i kontekstu zadanego pytania, stosowanie terminologii właściwej dla przedmiotu, umiejętność wnioskowania przyczynowo-skutkowego, samodzielność wypowiedzi.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki chowu i hodowli koni oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOT **UŻYTKOWANIE KONI**

Cele ogólne

1. Planowanie przyuczania konia do pracy wierzchowej.
2. Nabywanie wiedzy z zakresu teorii jazdy konnej.
3. Nabywanie wiedzy z zakresu stosowania i konserwacji sprzętu jeździeckiego.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.
5. Planowanie przyuczania konia do pracy w zaprzęgu.
6. Nabywanie wiedzy z zakresu stosowania i konserwacji sprzętu zaprzęgowego.
7. Nabywanie wiedzy z powożenia zaprzęgiem konnym.
8. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) wymienić cele i zasady lonżowania;
- 2) wymienić sprzęt niezbędny do lonżowania i opisać jego zastosowanie;
- 3) opisać etapy przyuczania konia do pracy wierzchowej;
- 4) opisać rodzaje dosiada i pomoce jeździeckie stosowane w jeździe wierzchowej;
- 5) opisać elementy skali szkoleniowej stosowanej w treningu koni;
- 6) wymienić zasady bezpiecznej jazdy na ujeżdżalni i w terenie;
- 7) wymienić elementy stroju jeździeckiego;
- 8) wymienić sprzęt jeździecki i elementy jego budowy;
- 9) objaśnić potrzebę konserwacji sprzętu jeździeckiego;
- 10) modyfikować organizację pracy.
- 11) opisać etapy pracy z młodym koniem;

- 12) wymienić pomoce potrzebne do pracy z młodym koniem;
- 13) wymienić sprzęt zaprzęgowy oraz jego elementy;
- 14) objaśnić potrzebę konserwacji sprzętu zaprzęgowego;
- 15) wymienić zasady bezpiecznego poruszania się na ujeżdżalni i w terenie;
- 16) wymienić zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych;
- 17) opisać zasady bezpiecznego i właściwego obciążenia pracą koni;
- 18) opisać pozycje powoźącego na koźle;
- 19) modyfikować organizację pracy.

ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA UŻYTKOWANIE KONI - 120 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Przygotowanie młodego konia do użytkowania wierzchowego	1. Lonżowanie konia	15	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cele lonżowania - wymienić elementy wyposażenia lonżującego i konia 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady lonżowania konia - opisać sposoby przypięcia lonży - wymienić rodzaje wypinaczy i wodzy pomocniczych - opisać zastosowanie wypinaczy i wodzy pomocniczych 	Klasa II
	2. Wdrażanie konia do pracy wierzchowej	10	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić etapy pracy z młodym koniem 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać metody pracy z młodym koniem 	Klasa II
II. Jazda konna	1. Teoria jazdy konnej	30	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje dosiadu - wymienić pomoce jeździeckie stosowane podczas jazdy wierzchem 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać rodzaje dosiadu - opisać sposób użycia pomocy jeździeckich w poszczególnych ćwiczeniach (ruszanie, zatrzymanie, zagalopowanie, jazda po łuku) - opisać elementy skali szkoleniowej 	Klasa II/III
	2. Zasady jazdy na ujeżdżalni i w terenie	8	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady bezpiecznego poruszania się na ujeżdżalni - wymienić zasady bezpiecznego poruszania się w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać figury jeździeckie na ujeżdżalni 	Klasa III/IV
III. Ubiór i sprzęt jeździecki	1. Ubiór jeździecki	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy stroju jeździeckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać specyfikę ubioru jeździeckiego w poszczególnych dyscyplinach jeździeckich 	Klasa IV
	2. Sprzęt jeździecki	23	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić sprzęt jeździecki - wymienić elementy budowy siodła - wymienić elementy budowy ogłowia 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje kielzn - opisać zastosowanie różnych rodzajów kielzn - objaśnić potrzebę konserwacji sprzętu jeździeckiego 	Klasa IV
IV. Przygotowanie młodego konia do użytkowania zaprzęgowego	Etapy wdrażanie konia do pracy zaprzęgowej	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić etapy pracy z młodym koniem - wymienić rasy koni zaprzęgowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy dobrego konia zaprzęgowego - charakteryzować zachowanie konia na danym etapie wdrożenia do pracy 	Klasa IV
V. Sprzęt zaprzęgowy	1. Charakteryzuje	10	<ul style="list-style-type: none"> - opisać style zaprzęgowe (angielski, 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać style zaprzęgów 	Klasa IV

	sprzęt zaprzęgowy		<ul style="list-style-type: none"> węgierski) - nazwać sprzęt zaprzęgowy oraz jego elementy - nazwać elementy pojazdu zaprzęgowego 	<ul style="list-style-type: none"> (krakowski, podlaski, bałagulski) - rozpoznać rodzaje i typy pojazdów zaprzęgowych - 	
VI. Powożenie	2. Konserwacja sprzętu zaprzęgowego	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać środki do konserwacji uprzęży - dobrać środki do konserwacji do rodzaju materiału, z którego wykonana jest uprzęż 	<ul style="list-style-type: none"> - objaśnić potrzebę konserwacji sprzętu zaprzęgowego 	Klasa IV
	1. Zasady jazdy na ujeżdżalni i w terenie	5	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady bezpiecznego poruszania się na ujeżdżalni i w terenie - wymienić zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady bezpieczeństwa i właściwego obciążenia pracą koni 	Klasa IV
	2. Pojęcia z zakresu teorii powożenia	10	<ul style="list-style-type: none"> - opisać elementy skali szkoleniowej - rozpoznać style zaprzęgowe - wymienić sposoby trzymania lejcy - charakteryzować pomoce używane w pracy zaprzęgowej - opisać pozycję powożącego na koźle 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić sposoby trzymania lejcy w zaprzęgach wielokonnnych - 	Klasa IV
VII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa IV
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu 	Klasa V

			<ul style="list-style-type: none"> - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	
		120			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zajęcia powinny być prowadzone różnymi metodami, takimi jak: wykład z prezentacją/pokazem, praca w grupach, dyskusja dydaktyczna oraz metoda projektów.

Środki dydaktyczne

Pracownia powinna być wyposażona w komputer z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), projektor multimedialny, filmy dydaktyczne o tematyce związanej z jeździectwem, egzemplarze sprzętu jeździeckiego.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Zajęcia edukacyjne mogą być prowadzone w pracowni hodowli i użytkowania zwierząt i ośrodkach jeździeckich.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,

- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie osiągnięć ucznia powinno się odbywać za pomocą form takich jak: sprawdziany pisemne i prezentacje projektów.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki użytkowania zaprzęgowego koni oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU SZKOLENIE KONI

Cele ogólne

1. Zaplanowanie harmonogramu przygotowania konia do imprez jeździeckich oraz podczas sprzedaży.
2. Poznanie dyscyplin jeździeckich.
3. Nabywanie umiejętności planowania czynności związanych z transportem koni, jego zasadami oraz niezbędną dokumentacją.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) zaplanować działania związane z przygotowaniem konia do zawodów konnych i pokazów hodowlanych;
- 2) analizować zasady przeprowadzania imprez hodowlanych;
- 3) wymienić i wypełnić niezbędną dokumentację związaną z udziałem w imprezie hodowlanej;
- 4) przygotować ofertę kupna-sprzedaży;
- 5) gromadzić niezbędną dokumentację podczas kupna-sprzedaży;
- 6) omówić specyfikę dyscyplin jeździeckich olimpijskich i nieolimpijskich;
- 7) omówić niezbędne czynności związane z przyuczeniem konia do transportu;
- 8) wymienić niezbędne czynności związane z przygotowaniem konia, załadunkiem, rozładunkiem i opieką podczas transportu;
- 9) modyfikować organizację pracy.

ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA Szkolenie koni 90

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Przygotowanie konia do imprez jeździeckich	1. Przygotowanie konia do zawodów konnych	6	<ul style="list-style-type: none"> – zaplanować harmonogram prac związanych z przygotowaniem konia przed zawodami – wymienić niezbędną dokumentację związaną ze startem w zawodach – wymienić zasady kodeksu postępowania z koniem 	<ul style="list-style-type: none"> – wypełnić zgłoszenie konia do zawodów konnych 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Przygotowanie konia do imprez hodowlanych	5	<ul style="list-style-type: none"> – zaplanować harmonogram prac związanych z przygotowaniem konia przed imprezą hodowlaną – wymienić niezbędną dokumentację związaną z udziałem w imprezie hodowlanej 	<ul style="list-style-type: none"> – wypełnić zgłoszenie konia do imprezy hodowlanej 	Klasa III/ Klasa IV
	3. Zasady przeprowadzania imprez hodowlanych	5	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukać w dostępnych źródłach zasady przeprowadzania imprez hodowlanych dla koni ras szlacheckich, zimnokrwistych i prymitywnych 	<ul style="list-style-type: none"> – analizować zasady przeprowadzania imprez hodowlanych dla koni ras szlacheckich, zimnokrwistych i prymitywnych 	Klasa III/ Klasa IV
II. Dyscypliny jeździeckie	1. Ujeżdżenie	6	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w dyscyplinie ujeżdżenia – opisać zasady obowiązujące w dyscyplinie ujeżdżenia: rodzaje i klasy konkursów, stosowaną punktację, rozpoznać figury na czworoboku – opisać strój zawodnika w dyscyplinie ujeżdżenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić różnice pomiędzy ujeżdżeniem a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Skoki przez przeszkody	6	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w dyscyplinie skoków przez przeszkody – opisać zasady obowiązujące w dyscyplinie skoków przez przeszkody: 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić różnice pomiędzy skokami przez przeszkody a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z 	Klasa III/ Klasa IV

			rodzaje i klasy konkursów, stosowaną punktację, rozpoznać przeszkody – opisać strój zawodnika w dyscyplinie skoków przez przeszkody	przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych	
	3. Wszechstronny Konkurs Konia Wierzchowego (WKKW)	5	– wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w dyscyplinie WKKW – opisać zasady obowiązujące w dyscyplinie WKKW: rodzaje prób, klasy konkursów, stosowaną punktację, rozpoznać przeszkody terenowe – opisać strój zawodnika w dyscyplinie WKKW	– wymienić różnice pomiędzy WKKW a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych – wymienić elementy oceny na bramce weterynaryjnej	Klasa III/ Klasa IV
	4. Powożenie	5	– wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w dyscyplinie powożenia – opisać zasady obowiązujące w dyscyplinie powożenia: rodzaje prób, rodzaje zaprzęgów, klasy konkursów, stosowaną punktację – opisać strój zawodnika w dyscyplinie powożenia	– wymienić różnice pomiędzy powożeniem a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych	Klasa III/ Klasa IV
	5. Sportowe rajdy konne	5	– wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w sportowych rajdach konnych – opisać zasady obowiązujące w sportowych rajdach konnych: klasy konkursów – opisać strój zawodnika w sportowych rajdach konnych	– wymienić różnice pomiędzy sportowymi rajdami konnymi a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych – wymienić elementy oceny na bramce weterynaryjnej	Klasa III/ Klasa IV
	6. Woltyżerka	3	– wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w woltyżerce – opisać zasady obowiązujące w woltyżerce: rodzaje konkursów, figury w programie obowiązkowym – opisać strój zawodnika w woltyżerce	– wymienić różnice pomiędzy woltyżerką a pozostałymi dyscyplinami jeździeckimi – rozpoznać niezgodności z przepisami jeździeckimi w trakcie zawodów konnych	Klasa III/ Klasa IV

	7. Reining	5	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie zawodów w reiningu - opisać zasady obowiązujące w reiningu: rozpoznać figury - opisać strój zawodnika w reiningu - opisać sprzęt jeździecki stosowany w reiningu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rasy koni startujące w reiningu 	Klasa III/ Klasa IV
	8. Konkurencje western i rodeo	5	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać konkurencje western i rodeo - wymienić ogólne zasady obowiązujące w konkurencji western i rodeo 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać strój zawodnika w konkurencji western i rodeo - opisać sprzęt jeździecki stosowany w konkurencji western i rodeo 	Klasa III/ Klasa IV
	9. Wyścigi konne	8	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukać w dostępnych źródłach przepisy określające rozgrywanie wyścigów konnych płaskich i przeszkodowych - opisać zasady obowiązujące w wyścigach, rodzaje gonitw, handicap - opisać strój zawodnika 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady rozgrywania wyścigów kłusaków 	Klasa III/ Klasa IV
	10. Pozostałe konkurencje jeździeckie	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne zasady rozgrywania pozostałych konkurencji jeździeckich (tradycyjne powożenie, horse-ball, polo, turnieje rycerskie, zrywka drewna) 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady rozgrywania pozostałych konkurencji jeździeckich (tradycyjne powożenie, horse-ball, polo, turnieje rycerskie, zrywka drewna) 	Klasa III/ Klasa IV
III. Kupno i sprzedaż koni	1. Przygotowanie konia do kupna-sprzedaży	5	<ul style="list-style-type: none"> - opisać sposób przygotowania konia do sprzedaży - opisać niezbędne czynności związane z zakupem konia (badania weterynaryjne, próby zginania, ocena pokroju i kondycji, ocena temperamentu i charakteru konia) 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać wady budowy i ruchu konia obniżające jego wartość oraz cenę 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Przygotowanie oferty sprzedaży	2	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować ofertę sprzedaży konia 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować oferty sprzedaży koni dostępne w fachowych czasopismach lub źródłach internetowych 	Klasa III/ Klasa IV
	3. Dokumentacja	4	<ul style="list-style-type: none"> - redagować umowę kupna-sprzedaży konia 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić zgłoszenie zmiany posiadacza konia 	Klasa III/ Klasa IV

	kupna-sprzedaży		<ul style="list-style-type: none"> - wymienić dokumenty niezbędne do kupna-sprzedaży konia 		
IV. Transport koni	1. Zasady transportu koni	4	<ul style="list-style-type: none"> - opisać przepisy ruchu drogowego podczas transportu koni - wymienić przepisy Unii Europejskiej oraz krajowe związane z transportem koni - wymienić etapy przygotowania konia do transportu - opisać zasady zabezpieczenia koni podczas transportu 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować plan trasy przejazdu koni 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Typy pojazdów do transportu koni	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić typy pojazdów do transportu koni - opisać wyposażenie pojazdu do transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać odpowiedni typ pojazdu do planowanego transportu koni 	Klasa III/ Klasa IV
	3. Dokumentacja transportu koni	3	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić dokumenty niezbędne podczas transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzić prawidłowość wypełnienia dokumentów niezbędnych podczas transportu koni 	Klasa III/ Klasa IV
V. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy 	Klasa III/ Klasa IV

			umiejętności poszczególnych osób zespołu – ustalać kolejność wykonywania zadań – kierować zespołem – wydawać polecenia	– oceniać pracę zespołu – oceniać jakość wykonanych zadań – dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu	
Razem		90			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, opis, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, burza mózgów, dyskusja konferencyjna.

Środki dydaktyczne

Katalogi wystaw, propozycje zawodów konnych, propozycje imprez jeździeckich, druki zgłoszenia konia na imprezę jeździecką, oferty kupna-sprzedaży konia, przepisy w dyscyplinach jeździeckich PZJ, filmy z zawodów konnych, przepisy ruchu drogowego, katalogi pojazdów do transportu koni.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w salach mających dostęp do internetu i stanowisk komputerowych (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), by uczniowie mogli wyszukiwać niezbędne do zadań informacje.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny wypełnionych zgłoszeń koni do startu w zawodach konnych/imprezie hodowlanej, oferty kupna-sprzedaży konia pod względem efektu wykonania, a także dokładności ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki imprez jeździeckich i transportu koni oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU REKREACJA I TURYSTYKA KONNA

Cele ogólne

1. Przygotowanie gospodarstwa rolnego do utrzymywania i użytkowania koni w rekreacji i turystyce konnej.
2. Umiejętności zaplanowania rekreacji i turystyki konnej.
3. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) wymienić elementy infrastruktury niezbędne w gospodarstwie utrzymującym i użytkującym konie;
- 2) opisać rasy koni użytkowane w rekreacji i turystyce konnej;
- 3) dobrać odpowiednią rasę koni do rekreacji i turystyki konnej;
- 4) przedstawić ofertę imprez jeździeckich, wycieczek i rajdów konnych;
- 5) zdefiniować zasady bezpieczeństwa uczestników rekreacji i turystyki konnej;
- 6) zaplanować rekreacyjne jazdy konne na ujeżdżalni i w terenie;
- 7) zaprezentować ofertę turystyki konnej w regionie;
- 8) modyfikować organizację pracy.

ROL.07 MATERIAŁ NAUCZANIA Rekreacja i turystyka konna – 30 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Gospodarstwo rolne użytkujące konie	1. Przygotowanie gospodarstwa rolnego	3	– wymienić elementy infrastruktury niezbędne w gospodarstwie utrzymującym i użytkującym konie	– zaplanować adaptację istniejącego gospodarstwa w celu utrzymania i użytkowania koni	Klasa IV/ Klasa V
II. Rekreacja i turystyka konna	1. Dobór koni do rekreacji i turystyki jeździeckiej	5	– wymienić rasy koni przydatne w rekreacji i turystyce jeździeckiej – opisać rasy koni pod kątem przydatności do wykorzystania w rekreacji i turystyce jeździeckiej	– dobrać odpowiednią rasę koni do rekreacji i turystyki konnej	Klasa IV/ Klasa V
	2. Zasady bezpieczeństwa pracy z końmi w rekreacji i turystyce konnej	5	– opisać elementy wpływające na stan emocjonalny konia – zdefiniować zasady bezpieczeństwa uczestników rekreacji i turystyki konnej	– wymienić zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa uczestników rekreacji i turystyki konnej	Klasa IV/ Klasa V
	3. Organizowanie rekreacji i turystyki konnej	5	– przedstawić ofertę rekreacyjnych imprez jeździeckich, wycieczek i rajdów konnych	– zaplanować rekreacyjne jazdy konne na ujeżdżalni – zaplanować rekreacyjne jazdy konne w terenie – zaplanować rajdy konne – zaplanować wyjazdy zaprzęgami konnymi	Klasa IV/ Klasa V
	4. Walory przyrodnicze i kulturowe regionu w turystyce konnej	5	– wyszukać informacje na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu	– zaprezentować walory okolicy – zaprezentować ofertę turystyki konnej w regionie	Klasa IV/ Klasa V
	5. Turystyczne szlaki konne	5	– scharakteryzować rodzaje szlaków konnych – rozpoznać oznakowanie i symbole szlaków konnych	– zaproponować odpowiednie szlaki konne dla grupy jeźdźców	Klasa IV/ Klasa V
II. Elementy kompetencji	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	– stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku	– wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury	Klasa IV/ Klasa V

personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu			<p>społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<p>osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa IV/ Klasa V
Razem		30			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, opis, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, burza mózgów, dyskusja konferencyjna, metoda projektów.

Środki dydaktyczne

Albumy ras koni, ryciny z mową ciała koni, projekty gospodarstw utrzymujących i użytkujących konie, projekty stajni i ośrodków jeździeckich, oferty imprez jeździeckich, ryciny/zdjęcia elementów oznakowania szlaków konnych.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w salach mających dostęp do internetu i stanowisk komputerowych (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), by uczniowie mogli wyszukiwać niezbędne do zadań informacje.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny zaproponowanych harmonogramów i ofert pod względem efektu wykonania, a także dokładności ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki rekreacji i turystyki konnej oraz świadomość celów nauczania.

ZAJĘCIA PRAKTYCZNE

NAZWA PRZEDMIOTU **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - TECHNIKA ROLNICZA**

Cele ogólne

1. Obsługiwanie maszyn i urządzeń stosowane w gospodarstwie rolnym.
2. Dobieranie maszyn i urządzeń do prac w produkcji roślinnej.
3. Agregatowanie maszyn w produkcji roślinnej.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) wymienić codzienne czynności kontrolo-obługowe ciągnika rolniczego;
- 2) obsługiwać maszyny i urządzenia do uprawy i doprawiania roli;
- 3) obsługiwać maszyny do nawożenia;
- 4) obsługiwać maszyny do siewu i sadzenia roślin;
- 5) obsługiwać maszyny do pielęgnacji i ochrony roślin;
- 6) obsługiwać maszyny do zbioru i konserwacji zielonek;
- 7) obsługiwać maszyny do zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych;
- 8) obsługiwać maszyny do zbioru okopowych;
- 9) pracować z urządzeniami napędzanymi energią elektryczną;
- 10) wyszukiwać maszyny i urządzenia w katalogach;
- 11) odczytywać dane z katalogów, norm;
- 12) dobierać maszyny według zapotrzebowania na moc;
- 13) modyfikować organizację pracy.

MATERIAŁ NAUCZANIA ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - TECHNIKA ROLNICZA – 60 godz. klasa II

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
IV. Stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1. Wyposażenie stajni zgodne z wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem - wymienić wyposażenie budynków stajennych zgodne odpowiednimi z wymaganiami - opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego 	wskazać nieprawidłowości sprzętu jeździeckiego, sprzętu rolniczego oraz budynków stajennych niezgodne z odpowiednimi wymaganiami	Klasa II
I. Czynności kontrolno-obsługowe pojazdów rolniczych i samochodowych	1. Pojazdy stosowane w rolnictwie	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić pojazdy stosowane w gospodarstwie rolnym 		
	2. Codzienne i okresowe czynności kontrolno-obsługowe ciągnika rolniczego	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić codzienne czynności kontrolno-obsługowe ciągnika rolniczego - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji - wymienić okresowe czynności kontrolno-obsługowe ciągnika rolniczego 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytać wskazania przyrządów kontrolno-pomiarowych - odczytać wskazania przyrządów kontrolno-pomiarowych - reagować elastycznie na nieprzewidywalne sytuacje - oceniać różne opcje działania - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem - stosować techniki twórczego rozwiązywania problemu - przedstawiać alternatywne rozwiązania problemu, aby osiągnąć założone cele 	Klasa II
II. Narzędzia i maszyny w produkcji roślinnej	1. Mechanizacja uprawy i doprawiania roli	4	<ul style="list-style-type: none"> - obsługiwać maszyny i urządzenia do uprawy i doprawiania roli 	<ul style="list-style-type: none"> - agregatować z ciągnikiem rolniczym - łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy 	Klasa II
	2. Mechanizacja nawożenia mineralnego, organicznego i	7	<ul style="list-style-type: none"> - obsługiwać maszyny do nawożenia 	<ul style="list-style-type: none"> - łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy 	Klasa II

	nawadniania				
	3. Mechanizacja siewu i sadzenia	8	- obsługiwać maszyny do siewu i sadzenia roślin	- łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy	Klasa II
	4. Mechanizacja prac pielęgnacyjnych i ochrony roślin	4	- obsługiwać maszyny do pielęgnacji i ochrony roślin	- łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy	Klasa II
	5. Mechanizacja zbioru i konserwacji zielonek	8	- obsługiwać maszyny do zbioru i konserwacji zielonek	- łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy	Klasa II
	6. Mechanizacja zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych	8	- obsługiwać maszyny do zbioru, omłotu i przechowywania płodów rolnych		Klasa II
	7. Mechanizacja zbioru roślin okopowych	6	- obsługiwać maszyny do zbioru okopowych	- łączyć narzędzia i maszyny w zestawy gotowe do pracy - organizować pracę zespołową	Klasa II
III. Energia elektryczna w gospodarstwie rolnym	1. Rodzaje maszyn i urządzeń napędzane energią elektryczną	2	- rozpoznawać urządzenia wykorzystujące energię elektryczną w gospodarstwie	- obsługiwać maszyny i urządzenia napędzane energią elektryczną zgodnie z ich przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy	Klasa II
	2. Zasady pracy z maszynami i urządzeniami napędzanymi energią elektryczną	1	- angażować się w realizację przypisanych zadań - dzielić się zadaniami	- obsługiwać maszyny i urządzenia napędzane energią elektryczną	Klasa II
IV. Dokumentacja techniczna, normy i katalogi maszyn i urządzeń	1. Wyszukiwanie katalogów maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwie rolnym	1	- wyszukiwać maszyny i urządzenia w katalogach	- organizować pracę zespołową	Klasa II
	2. Odczytywanie danych z katalogów, norm	1	- odczytywać dane z katalogów, norm	- organizować pracę zespołową	Klasa II
V. Rachunek ekonomiczny podczas eksploatacji pojazdów, maszyn i narzędzi rolniczych	1. Dobieranie maszyn do zapotrzebowania na prace w gospodarstwie rolnym	2	- dobierać maszyny według zapotrzebowania na moc	- agregatować maszyny według zapotrzebowania na moc	Klasa II
	2. Obliczanie kosztów	2		- obliczać koszty eksploatacji maszyn	

	eksploatacji maszyn				
VI. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa II
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa II
Razem		60			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, pokaz, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, inscenizacja, ćwiczenia praktyczne z udziałem maszyn i urządzeń.

Środki dydaktyczne

Maszyny i urządzenia stosowane w gospodarstwie rolnym w produkcji roślinnej i zwierzęcej, ciągnik rolniczy.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w gospodarstwie rolnym.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny wykonanych zdań pod względem efektu wykonania, a także dokładności ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankietę ewaluacyjną, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach,

programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki obsługi środków technicznych oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - PRODUKCJA ROŚLINNA**

Cele ogólne

1. Charakteryzowanie uprawy roślin przeznaczonych na pasze.
2. Prowadzenie prac na trwałych użytkach zielonych.
3. Prowadzenie produkcji rolniczej zgodnie ze Zwykłą Dobrą Praktyką Rolniczą i z Zasadami Wzajemnej Zgodności.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) stosować zasady bezpieczeństwa w pracy w gospodarstwie rolnym,
- 2) rozróżniać gatunki roślin uprawnych,
- 3) rozróżniać gatunki traw łąkowych,
- 4) rozróżniać gatunki traw pastwiskowych,
- 5) rozróżniać gatunki ziół i chwastów na trwałych użytkach zielonych,
- 6) dobierać zabiegi agrotechniczne do uprawy roślin zbożowych, okopowych, motylkowatych i przemysłowych,
- 7) prowadzić produkcję pasz na trwałych użytkach zielonych,
- 8) produkować siano,
- 9) produkować sianokiszonkę,
- 10) prowadzić wypas koni,
- 11) sporządzić kartę technologiczną uprawy wybranej rośliny;
- 12) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - PRODUKCJA ROŚLINNA 60 godz.

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
III. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	2. Środki ochrony indywidualnej w czasie prac w gospodarstwie rolnym	1	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze sprzętem rolniczym - charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych 	
IV. Skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka	1. Czynniki szkodliwe w środowisku pracy i choroby zawodowe hodowcy koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni - opisać sposoby zapobiegania zagrożeniom zdrowia i życia podczas wykonywania prac zawodowych - charakteryzować objawy typowych chorób zawodowych hodowcy koni 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy 	Klasa I
I. Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	1. Instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa	2	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukać informacje udostępniane przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa - dobrać usługi odpowiednich instytucji i organizacji do wykonywanych zadań 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa - opisać zakres usług oferowanych przez instytucje i organizacje działające na rzecz wsi i rolnictwa w kontekście możliwości ich wykorzystania 	Klasa I
II. Rośliny uprawne	1. Organizacja uprawy roślin	1	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać gatunki roślin zbożowych, okopowych motylkowych i przemysłowych - wymienić czynniki siedliska potrzebne do uprawy danej rośliny 	<ul style="list-style-type: none"> - planować uprawę roślin zbożowych, okopowych motylkowych i przemysłowych 	Klasa I
	2. Szkodniki i chwasty upraw rolnych	6	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać gatunki chwastów jednoliściennych i dwuliściennych 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać metody zwalczania chwastów - planować zabiegi chemicznej ochrony roślin 	Klasa I
III. Łąkarstwo	1. Roślinność trwałych użytków zielonych	6	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać trawy łąk i pastwisk - rozróżniać rośliny motylkowate TUZ - rozróżniać zioła i chwasty TUZ 	<ul style="list-style-type: none"> - określać fazy rozwojowe traw - określać wartość użytkową traw - określać wartość użytkową roślin motylkowatych 	Klasa I

	2. Metody zakładania i renowacji TUZ	6	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zabiegi uprawowe stosowane na TUZ - wymienić sprzęt do wykonania zabiegów uprawowych wykonywanych na łąkach i pastwiskach 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać metody renowacji TUZ 	Klasa I
	3. Wypas zwierząt	6	<ul style="list-style-type: none"> - organizować wypas koni - obliczać obsadę pastwiska 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczać zapotrzebowanie na paszę - planować kwatery i obciążenie pastwiska 	Klasa I
IV. Zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej	1. Zabiegi uprawowe	10	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać zabiegi doprawiające rolę - rozróżniać rodzaje nawozów mineralnych i organicznych - rozpoznawać nasiona roślin uprawnych - opisać metody ochrony roślin 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zabiegi agrotechniczne wykonywane w uprawach roślin paszowych - planować nawożenie mineralne i organiczne - zaprawiać materiał siewny - rozpoznać ślady żerowania szkodników - rozpoznać objawy chorób roślin uprawnych 	Klasa I
	2. Zbiór i konserwacja zielonek	6	<ul style="list-style-type: none"> - produkować siano - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - produkować sianokiszonkę - produkować kiszonkę - organizować pracę zespołową - reagować elastycznie na nieprzewidywalne sytuacje - oceniać różne opcje działania - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem - stosować techniki twórczego rozwiązywania problemu - przedstawiać alternatywne rozwiązania problemu, aby osiągnąć założone cele 	Klasa I
	3. Zasady zwykłej dobrej praktyki rolniczej i wzajemnej zgodności	4	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić i wyjaśnić Zasady Dobrej Praktyki Rolniczej 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić listy sprawdzające zasad wzajemnej zgodności 	Klasa I
V. Technologie produkcji wybranych gatunków pasz	1. Karta technologiczna uprawy pszenicy ozimej	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy karty technologicznej - organizować pracę zespołową 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić kartę technologiczną uprawy pszenicy ozimej 	Klasa I

	2. Karta technologiczna uprawy owsa	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy karty technologicznej - organizować pracę zespołową 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić kartę technologiczną uprawy owsa 	Klasa I
	3. Karta technologiczna uprawy ziemniaka	2	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy karty technologicznej - organizować pracę zespołową 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić kartę technologiczną uprawy ziemniaka 	Klasa I
VI. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa I
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa I
Razem		60			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, pokaz, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, inscenizacja, ćwiczenia praktyczne na polach uprawnych, łąkach i pastwiskach.

Środki dydaktyczne

Rysunki, zdjęcia, zasuszone okazy i żywe rośliny prawne w różnych fazach rozwojowych.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w gospodarstwie rolnym.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny wykonanych zdań pod względem efektu wykonania, a także dokładności ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin

przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki prowadzenia produkcji rolniczej oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - PRODUKCJA ZWIERZĘCA**

Cele ogólne

4. Poznanie czynności związanych z żywieniem, rozrodem i utrzymaniem zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz).
5. Nabycie umiejętności związanych z użytkowaniem zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz).
6. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 8) rozpoznać typy użytkowe i rasy zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 9) wskazać różnice gatunkowe w żywieniu zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 10) planować rozród zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 11) charakteryzować sposoby użytkowania zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 12) rozróżnić sposoby utrzymania zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz);
- 13) charakteryzować procesy technologiczne odnoszące się do produkcji mleka oraz mięsa wołowego i wieprzowego;
- 14) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 MATERIAŁ NAUCZANIA ZAJECIA PRAKTYCZNE - PRODUKCJA ZWIERZĘCA — 60 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych	1. Identyfikacja zagrożeń związanych z obsługą koni	2	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić zagrożenia wynikające z obsługi koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z rozrodem koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z wychowem i pielęgnacją koni – wymienić zagrożenia związane z transportem koni – wskazywać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas użytkowania koni 	<ul style="list-style-type: none"> – opisać warunki i organizację pracy zapewniające wymagany poziom ochrony zdrowia i życia przed zagrożeniami występującymi w gospodarstwie rolnym, ośrodku hodowlanym oraz podczas pracy z końmi 	Klasa I
	7. Cechy sprawności psychofizycznej hodowcy koni	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisać cechy sprawności fizycznej hodowcy koni – opisać cechy sprawności psychicznej hodowcy koni 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazać zależność pomiędzy sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem 	Klasa I
III. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	1. Środki ochrony indywidualnej w obsłudze koni	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisać środki ochrony podczas pracy z końmi 	<ul style="list-style-type: none"> – używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych 	
	2. Środki ochrony indywidualnej w czasie prac w gospodarstwie rolnym	1	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze sprzętem rolniczym 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie 	

IV. Skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka	1. Czynniki szkodliwe w środowisku pracy i choroby zawodowe hodowcy koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni - opisać sposoby zapobiegania zagrożeniom zdrowia i życia podczas wykonywania prac zawodowych - charakteryzować objawy typowych chorób zawodowych hodowcy koni 	- rozpoznawać źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy	Klasa I
VI. Stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1. Wyposażenie stajni zgodne z wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem - wymienić wyposażenie budynków stajennych zgodne odpowiednimi z wymaganiami - opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego 	- wskazać nieprawidłowości sprzętu jeździeckiego, sprzętu rolniczego oraz budynków stajennych niezgodne z odpowiednimi wymaganiami	Klasa I
	2. Zasady bezpiecznego postępowania z końmi	2	- wymienić zasady bezpiecznego postępowania z koniem	- opisać zasady bezpiecznego miejsca pracy z koniem	Klasa I
I. Anatomia i fizjologia zwierząt	1. Anatomia układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich	9	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać poszczególne części budowy anatomicznej zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) - opisać budowę anatomiczną układu kostnego, pokarmowego, rozrodczego w organizmach zwierząt (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) - wskazać na modelu zwierzęcia określone partie ciała 	- wskazać różnice gatunkowe w budowie anatomicznej gatunków zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz)	Klasa I
	2. Fizjologia układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich	5	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować funkcje układu pokarmowego, kostnego i rozrodczego zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) - wskazać i nazwać na modelu żołądka złożonego i prostego określone jego 	- wskazać różnice gatunkowe w budowie anatomicznej gatunków zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz)	Klasa I

			części		
II. Chów i hodowla bydła	1. Typy użytkowe bydła i rasy bydła	4	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić typy użytkowe bydła - rozróżnić rasy bydła (hf, ye, ay, sm, ch, pi, lm, hh, bd, sh, ca, hi, zr, zb, rp) 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać typy użytkowe bydła - opisać rasy bydła (hf, ye, ay, sm, ch, pi, lm, hh, bd, sh, ca, hi, zr, zb, rp) 	Klasa I
	2. Żywienie bydła	2	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady żywienia bydła - wymienić pasze stosowane w żywieniu bydła 	<ul style="list-style-type: none"> - określić ilości pasz stosowanych w żywieniu bydła 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze bydła	4	<ul style="list-style-type: none"> - określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozplodowej - omówić występowanie cyklu rujowego u bydła - wskazać objawy rui u bydła - wymienić objawy zbliżającego się porodu 	<ul style="list-style-type: none"> - określić długość trwania ciąży u bydła - omówić sposób postępowania podczas porodu - omówić sposób postępowania z cielęciem 	Klasa I
	4. Technologia produkcji mleka i mięsa	4	<ul style="list-style-type: none"> - omówić etapy doju - opisać zasady doju 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić technologie produkcji mleka - omówić technologie produkcji mięsa wołowego 	Klasa I
	5. Warunki zoohigieniczne w pomieszczeniach dla bydła	2	<ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować systemy utrzymania bydła - omówić warunki zoohigieniczne pomieszczeń dla bydła 	<ul style="list-style-type: none"> - określić zgodność warunków zoohigienicznych z obowiązującymi przepisami dobrostanu 	Klasa I
VII. Chów i hodowla trzody chlewnej	1. Typy użytkowe i rasy świń	2	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić typy użytkowe świń - rozróżnić rasy świń (wbp, pbz, duroc, pietrain, Hampshire, zlb, zlp, puł) 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać typy użytkowe świń - przyporządkować rasy do linii matecznych i ojcowskich - wyjaśnić zasady krzyżowania towarowego 	Klasa I
	2. Żywienie świń	2	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zasady żywienia świń - wymienić pasze stosowane w żywieniu świń 	<ul style="list-style-type: none"> - określić ilości pasz stosowanych w żywieniu świń 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze trzody chlewnej	4	<ul style="list-style-type: none"> - określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozplodowej świń - scharakteryzować cykl rujowy u świń - omówić objawy rui u świń 	<ul style="list-style-type: none"> - określić długość trwania ciąży u świń - wymienić objawy zbliżającego się porodu u świń - omówić sposób postępowania 	Klasa I

				<ul style="list-style-type: none"> podczas porodu opisać sposoby postępowania z prosiętami 	
	4. Technologia produkcji mięsa wieprzowego	4	<ul style="list-style-type: none"> opisać wyposażenie chlewni scharakteryzować warunki utrzymania trzody chlewnej 	<ul style="list-style-type: none"> omówić technologie produkcji mięsa wieprzowego zaplanować tucze 	Klasa I
XII. Chów i hodowla owiec i kóz	1. Typy użytkowe i rasy owiec i kóz	4	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić rasy owiec (czarnogłówna, merynos, suffolk, texel, ile de france, wrzosówka, pon, pod, owca górna, wschodniofryzjska) rozdzielić rasy kóz (burska, saaneńska, angorska, alpejska, polska biała uszlachetniona, polska barwna uszlachetniona, kaszmirska) 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić typy użytkowe owiec i kóz 	Klasa I
	2. Żywnienie małych przeżuwaczy	3	<ul style="list-style-type: none"> omówić zasady żywienia owiec i kóz wymienić pasze stosowane w żywieniu owiec i kóz 	<ul style="list-style-type: none"> określić ilości pasz stosowanych w żywieniu owiec i kóz 	Klasa I
	3. Użytkowanie rozrodcze owiec i kóz	3	<ul style="list-style-type: none"> określić wiek uzyskania dojrzałości płciowej i rozrodczej owiec i kóz omówić występowanie cyklu rujowego u owiec i kóz omówić objawy rui u owiec i kóz 	<ul style="list-style-type: none"> określić długość trwania ciąży u owiec i kóz wymienić objawy zbliżającego się porodu u owiec i kóz omówić ewentualny sposób postępowania podczas porodu 	Klasa I
	4. Użytkowanie mleczne, mięsne owiec i kóz	4	<ul style="list-style-type: none"> omówić użytkowanie mleczne owiec i kóz omówić użytkowanie mięsne owiec i kóz 	<ul style="list-style-type: none"> omówić warunki utrzymania owiec i kóz 	Klasa I
XII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym stosować zasady etyki zawodowej wskazać sytuacje mogące wywołać stres wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem wskazać skutki stresu współpracować w zespole wskazać swoje umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole zaplanować ścieżkę rozwoju 	Klasa I

			– skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej	zawodowego	
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> – organizować pracę zespołu – przygotować zadania do wykonania – komunikować się ze współpracownikami – dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań – przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu – ustalać kolejność wykonywania zadań – kierować zespołem – wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> – monitorować pracę zespołu – udzielać wskazówek – proponować zmiany organizacyjne i techniczne – modyfikować organizację pracy – oceniać pracę zespołu – oceniać jakość wykonanych zadań – dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa I
Razem		60			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zalecanymi metodami nauczania są: prezentacja multimedialna, wykład, pogadanka, instruktaż, pokaz, ćwiczenia, metoda tekstu przewodniego, film dydaktyczny. Metody dydaktyczne powinny być dobrane do możliwości uczniów oraz zakresu materiału.

Środki dydaktyczne

Zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów, karty samooceny, karty pracy dla uczniów, atlasy ras zwierząt gospodarskich, plansze poglądowe, modele ras zwierząt, tabele wartości pokarmowej pasz, tematyczne prezentacje multimedialne, czasopisma fachowe.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Zajęcia edukacyjne z produkcji zwierząt mogą być prowadzone w pracowni zootechnicznej wyposażonej w komputery z dostępem do internetu, urządzenia multimedialne i odpowiednie pomoce dydaktyczne.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia może być przeprowadzone na podstawie testu pisemnego wielokrotnego wyboru i wypowiedzi ustnych. W kryteriach oceny należy uwzględnić: poprawność merytoryczną wypowiedzi, adekwatność wypowiedzi do tematu i kontekstu zadanego pytania, stosowanie terminologii właściwej dla przedmiotu, umiejętność wnioskowania przyczynowo-skutkowego, samodzielność wypowiedzi.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki produkcji zwierzęcej oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU: **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - CHÓW I HODOWLA KONI**

Cele ogólne

1. Poznanie zasad oceny koni.
2. Poznanie czynności związanych z prowadzeniem rozrodu koni.
3. Poznanie czynności związanych z odchowem źrebiąt i wychowem młodych koni.
4. Nabywanie umiejętności związanych z przygotowaniem i zadawaniem pasz różnym grupom koni.
5. Nabywanie umiejętności związanych z opracowaniem dawek żywieniowych dla różnych grup koni.
6. Nabycie umiejętności udzielenia pierwszej pomocy koniom w nagłych wypadkach.
7. Nabycie umiejętności stworzenia warunków utrzymania koni zgodnych z dobrostanem.
8. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) dokonać oceny koni zgodnie z oceną bonitacyjną i liniową;
- 2) prezentować konie na wystawach i przeglądach hodowlanych;
- 3) przygotować konie do pokazów i przeglądów;
- 4) przeprowadzić próbowanie i stanowienie klaczy;
- 5) wypełnić dokumentację związaną z rozrodem koni;
- 6) wykonać czynności okołoporodowe u klaczy i źrebięciu;
- 7) prowadzić wychów źrebiąt i młodych koni, uwzględniając ich wiek i późniejsze użytkowanie;
- 8) ustalić normę żywieniową dla różnych koni;
- 9) ustalić dawkę pokarmową zgodną z zapotrzebowaniem koni;
- 10) przygotować i zadać odpowiednią ilość paszy dla wybranych grup koni;
- 11) ocenić jakość zadawanych pasz;

- 12) ocenić kondycję koni właściwą dla utrzymywanych koni;
- 13) określić stan zdrowia konia;
- 14) udzielić odpowiedniej opieki przedweterynaryjnej;
- 15) stworzyć odpowiednie warunki utrzymania koni;
- 16) rozpoznać mowę ciała koni;
- 17) modyfikować organizację pracy.

ROL.06 MATERIAŁ NAUCZANIA ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - CHÓW I HODOWLA KONI– 240 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych	1. Identyfikacja zagrożeń związanych z obsługą koni	2	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić zagrożenia wynikające z obsługi koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z rozrodem koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z wychowem i pielęgnacją koni – wymienić zagrożenia związane z transportem koni 	<ul style="list-style-type: none"> – opisać warunki i organizację pracy zapewniające wymagany poziom ochrony zdrowia i życia przed zagrożeniami występującymi w gospodarstwie rolnym, ośrodku hodowlanym oraz podczas pracy z końmi 	Klasa I
	7. Cechy sprawności psychofizycznej hodowcy koni	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisać cechy sprawności fizycznej hodowcy koni – opisać cechy sprawności psychicznej hodowcy koni 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazać zależność pomiędzy sprawnością psychofizyczną a bezpieczeństwem pracy z koniem 	Klasa I
II. Skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka	1. Czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni	2	<ul style="list-style-type: none"> – opisać czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni – opisać sposoby zapobiegania zagrożeniom zdrowia i życia podczas wykonywania prac zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznawać źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy 	Klasa I
	2. Choroby zawodowe hodowcy koni	2	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzować objawy typowych chorób zawodowych hodowcy koni 		Klasa I
III. Stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami	1. Wyposażenie stajni zgodnie z wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i	6	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem – wymienić wyposażenie budynków stajennych zgodnie odpowiednimi z wymaganiami 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazać nieprawidłowości sprzętu jeździeckiego, sprzętu rolniczego oraz budynków stajennych niezgodne z odpowiednimi wymaganiami 	Klasa I

bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska		– opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego		
	2. Zasady bezpiecznego postępowania z końmi	6	– wymienić zasady bezpiecznego postępowania z koniem	– opisać zasady bezpiecznego miejsca pracy z koniem	Klasa I
III. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	1. Środki ochrony indywidualnej w obsłudze koni	3	– opisać środki ochrony podczas pracy z końmi	– używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych	Klasa I
	2. Środki ochrony indywidualnej w czasie prac w gospodarstwie rolnym	2	– charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze sprzętem rolniczym – charakteryzować środki ochrony podczas pracy ze środkami chemicznymi używanymi w gospodarstwie		Klasa I
I. Budowa i behavior koni	1. Budowa konia	10	– rozróżnić poszczególne części budowy zewnętrznej konia – wskazać na żywym koniu poszczególne części budowy anatomicznej – wskazać na żywym koniu położenie kości i stawów	– wskazać na żywym koniu poszczególne części budowy zewnętrznej – wskazać na żywym koniu położenie narządów	Klasa I
	2. Pomiary zoometryczne u koni	6	– rozróżnić i sprzęt mierniczy – wykonać podstawowe pomiary koni (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej, obwód nadpęcia)	– interpretować uzyskane wyniki	Klasa I
	3. Ocena pokroju i ruchu koni	24	– zastosować skalę bonitacyjną w ocenie koni – rozróżnić poszczególne chody konia – rozpoznać wady chodów – zdiagnozować kulawiznę konia	– dokonać oceny liniowej koni – wskazać zależność budowy kończyn z ruchem konia – wykonać próbę szpatową – wykonać próbę ochwatową	Klasa I

			<ul style="list-style-type: none"> - określić rodzaj kulawizny konia 		
	4. Behavior koni	12	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać mowę ciała konia - rozróżnić zachowania społeczne w stadzie koni - ocenić stan emocjonalny i samopoczucie konia 	<ul style="list-style-type: none"> - przewidzieć zachowania konia na podstawie mowy ciała 	Klasa I
II. Identyfikacja koni i zasady pielęgnacji koni	1. Pielęgnacja codzienna i okresowa koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać pielęgnację codzienną sierści konia - wyczesać grzywę i ogon - wyczyścić kopyta - wykonać dziegciowanie kopyt 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać strzyżenie konia - stosować żele i wcierki - stosować owijki 	Klasa I
	2. Opis identyfikacyjny konia	16	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne maści koni - rozróżnić i nazwać poszczególne odmiany i odznaki - wypełnić w karcie zgłoszenia konia do rejestru – opis słowny identyfikacji konia 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać opis graficzny koni w karcie zgłoszenia konia do rejestru - odczytać numer transpondera 	Klasa I
	3. Asystowanie przy rozcyszczaniu i kuciu koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - asystować przy rozcyszczaniu i kuciu koni przez kowala-podkuwacza 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać moment i sposób wykonania rozcyszczania i kucia koni 	Klasa I
	4. Przygotowanie i prezentacja konia na przeglądach i wystawach	12	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać czyszczenie skóry i kopyt - wyczesać grzywę i ogon - przyciąć grzywę i ogon - prezentować konia w pozycji „stój” - prezentować konia w stępie na kole - prezentować konia w stępie na trójkącie 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać strzyżenie konia - prezentować konia w kłusie na kole - prezentować konia w kłusie na trójkącie - prezentować konie w skokach luzem w korytarzu - ustawiać „korytarz” i szereg gimnastyczny - prezentować konia w ruchu luzem 	Klasa I
III. Zoohigiena i dobrostan koni	1. Higiena budynków stajennych i	6	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymać czystość bokсів - rozróżnić rodzaje budynków 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczać stosunek świetlny w stajni 	Klasa I

	towarzyszących		<ul style="list-style-type: none"> - stajennych utrzymać optymalne warunki utrzymania w stajni - dokonać pomiaru temperatury, wilgotności oraz zawartości szkodliwych gazów w powietrzu - dokonać oceny stanu ogrodzenia na wybiegach okólnikach i padokach 	<ul style="list-style-type: none"> - usuwać elementy niebezpieczne na wybiegach okólnikach i padokach 	
	2. Obiekty pomocnicze w pracy z młodym koniem	6	<ul style="list-style-type: none"> - obsługiwać karuzelę - wykorzystać lonżownik 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystać plac treningowy w pracy z młodym koniem w czasie zajeżdżania i wstępnego podjeżdżania 	Klasa II
IV. Choroby i profilaktyka koni	1. Ocena stanu zdrowia konia	10	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać pomiar temperatury ciała i określić liczbę oddechów - wskazać cechy zdrowego konia 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać konia chorego - zmierzyć tętno konia 	Klasa II
	2. Profilaktyczne zabiegi u koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować szczepienia koni - wykonać osuszanie i natłuszczanie kopyt 	<ul style="list-style-type: none"> - stosować żele chłodzące i rozgrzewające - wykonać odrobaczenie koni 	Klasa II
	3. Choroby koni	12	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić oznaki chorób układu oddechowego - rozróżnić oznaki chorób układu pokarmowego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać zewnętrzne objawy morzyska (kolki) - rozpoznać choroby kopyt i kończyn - rozpoznać choroby skóry - określić przyczyny chorób koni - rozpoznać jednostkę chorobową 	Klasa II
V. Praca hodowlana i rozród koni	1. Dobór par do rozplodu	6	<ul style="list-style-type: none"> - analizować rodowody koni - analizować karty klaczy i ogiera - analizować katalogi koni 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć stopień pokrewieństwa 	Klasa II
	2. Próbowanie i stanowienie klaczy	6	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać zewnętrzne oznaki rui u klaczy 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować klacz do próbowania - przygotować klacz do stanowienia - ustalić optymalny moment krycia klaczy - przeprowadzić mycie i dezynfekcję zewnętrznych 	Klasa II

				narządów rozrodczych klaczy i ogiera	
	3. Opieka nad klaczą żrebną	6	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać ciążę u klaczy na podstawie objawów zewnętrznych - rozpoznać klacz wysokożrebną - przygotować boks porodowy - przygotować sprzęt do pomocy porodowej - wymienić objawy zbliżającego się porodu 	<ul style="list-style-type: none"> - ustalić termin wyźrebienia na podstawie zewnętrznych objawów - zauważyć objawy zbliżającego się porodu 	Klasa II
	4. Poród u klaczy	8	<ul style="list-style-type: none"> - obserwować klacz przed porodem - obserwować w trakcie porodu - obserwować po porodzie - udrożnić drogi oddechowe źrebięcia - zdezynfekować kikut pępowiny 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać ewentualną pomoc porodową - ustalić moment pomocy weterynaryjnej - wykonać imprinting 	Klasa II
	5. Odchów źrebiąt i wychów młodych koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - zakładać kantarek źrebakowi i wykonać prowadzenie - podnosić kończyny źrebaka - wykonać czynności pielęgnacyjne na źrebaku - unieruchomić i poskromić źrebaka 	<ul style="list-style-type: none"> - odsadzać źrebięta - przygotować klacz do odsadzenia - stosować metody pracy z młodymi końmi w zależności od typu użytkowego i rasy 	Klasa II
	6. Dokumentacja związana z rozrodem koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić świadectwo pokrycia klaczy - wypełnić świadectwo unasienienia klaczy - wypełnić zgłoszenie konia do rejestru 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić rejestr prób i stanowień klaczy 	Klasa II
VI. Żywienie koni	1. Przygotowanie i zadawanie pasz dla koni	8	<ul style="list-style-type: none"> - zadać ustaloną ilość paszy 	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić „mesz” lub inną mieszankę paszową - ocenić jakość zadawanych pasz - przeprowadzić zabiegi poprawiające pobranie i wykorzystanie paszy 	Klasa II
	2. Ocena organoleptyczna pasz gospodarskich	4	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić stopień świeżości pasz - ocenić stopień zanieczyszczenia i zapylenia pasz 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić organoleptycznie jakość pasz 	Klasa II

	3. Układanie dawek pokarmowych dla koni	10	<ul style="list-style-type: none"> - ustalić zapotrzebowanie na pasze z norm żywienia koni - układać dawki pokarmowe dla różnych grup koni 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć zapotrzebowanie na energię na podstawie czasu i rodzaju chodu oraz masy jeźdźca 	Klasa II
	4. Wypas koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzać na pastwisko - zaplanować sezon pastwiskowy - wyznaczyć kwatery pastwiskowe – padoki 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć wydajność pastwiska - wykonywać przepasanie koni 	Klasa II
	5. Technologia produkcji siana	6	<ul style="list-style-type: none"> - uczestniczyć w sianokosach - zaplanować technologię produkcji siana - magazynować pasze gospodarskie 	<ul style="list-style-type: none"> - określić wilgotność siana - przygotować magazyny do przechowywania pasz 	Klasa II
	6. Preliminarz, bilans pasz i kalkulacja kosztów utrzymania koni	10	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć preliminarz pasz 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć zapotrzebowanie na paszę dla koni na okres żywienia zimowego i letniego z uwzględnieniem rezerwy - obliczyć koszty wychowu źrebięcia i młodego konia 	Klasa II
VII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa II
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy 	Klasa II

			<ul style="list-style-type: none"> - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	
Razem		240			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Metoda ćwiczeń praktycznych, pokaz z instruktażem, metoda projektu.

Środki dydaktyczne

Kluczowymi do realizacji celów kształcenia w przedmiocie są konie. Ponadto komputer z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla dwóch uczniów), urządzenia multimedialne, zestawy ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczniów, regulaminy: bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz przeprowadzania ewakuacji, instrukcje i teksty przewodnie do ćwiczeń, filmy dydaktyczne, programy komputerowe.

Powinny być kształtowane umiejętności przestrzegania przepisów prawa, analizowania i selekcjonowania informacji z zakresu chowu i hodowli koni. Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczących się proponuje się przeprowadzenie zadań praktycznych.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w pracowni stajni dydaktycznej, w ośrodkach turystyki jeździeckiej, placówkach kształcenia ustawicznego.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,

- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia będzie prowadzone na podstawie obserwacji prowadzonej podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych koni. Również na podstawie prezentacji oraz sporządzonego poradnika. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną (strukturę dokumentacji, wykonane rysunki zgodnie z zasadami), sposób prezentacji (układ, czytelność, czas).

Formy indywidualizacji pracy uczniów uwzględniające:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki chow i hodowli koni w praktyce oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - SZKOLENIE KONI**

Cele ogólne

1. Nabywa umiejętności w przyuczaniu konia do pracy w zaprzęgu.
2. Nabywanie umiejętności konserwacji sprzętu zaprzęgowego.
3. Nabywanie umiejętności powożenia zaprzęgiem konnym.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.
5. Przygotowanie konia do zawodów konnych i pokazów hodowlanych.
6. Zaprezentowanie konia podczas pokazów hodowlanych.
7. Przygotowanie i zaprezentowanie konia podczas sprzedaży.
8. Zapoznanie z czynnikami wpływającymi na stan zdrowia konia.
9. Przygotowanie konia i nadzór nad nim w trakcie transportu.
10. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) prowadzić konia w rękę,
- 2) przyuczać konia do zakładania uprzęży,
- 3) nazywać sprzęt zaprzęgowy oraz jego elementy,
- 4) przeprowadzać konserwację sprzętu zaprzęgowego,
- 5) zakładać uprzęż szorową i chomętową na konia,
- 6) zaprzęgać konia do pojazdu konnego,
- 7) powozić zaprzęgiem jednokonnym,
- 8) powozić zaprzęgiem konnym z zachowaniem bezpieczeństwa ludzi i koni;
- 9) wykonać niezbędne czynności związane z przygotowaniem konia do zawodów konnych i pokazów hodowlanych;

- 10) prezentować konia podczas pokazów hodowlanych;
- 11) prezentować konia podczas sprzedaży;
- 12) ocenić zdrowie konia na podstawie wyglądu, zachowania i zmierzonych parametrów fizjologicznych;
- 13) rozpoznać typy pojazdów transportujących konie;
- 14) wykonać niezbędne czynności związane z przyuczeniem konia do transportu;
- 15) wykonać niezbędne czynności związane z przygotowaniem konia, załadunkiem, rozładunkiem i opieką podczas transportu;
- 16) modyfikować organizację pracy

ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA Zajęcia praktyczne - szkolenie koni - 150 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
III. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych	1. Środki ochrony indywidualnej w obsłudze koni	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisać środki ochrony podczas pracy z końmi 	<ul style="list-style-type: none"> - używać środków ochrony podczas wykonywania zadań zawodowych 	Klasa IV
I. Przygotowanie młodego konia do użytkowania zaprzęgowego	1. Wdrażanie konia do pracy zaprzęgowej	10	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzić konia w rękę - przyuczać konia do zakładania uprzęży - charakteryzować zestaw umiejętności i kompetencji niezbędnych w wybranym zawodzie - opisać własne kompetencje - wyznaczać sobie cele rozwojowe - planować własny rozwój zawodowy 	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwyczajać konia do ciągnięcia - przyuczać konia do ciągnięcia pojazdów zaprzęgowych 	Klasa IV
	2. Pojęcia z zakresu teorii powożenia	15	<ul style="list-style-type: none"> - opisać elementy skali szkoleniowej - rozpoznać style zaprzęgowe - prezentować pomoce używane w pracy zaprzęgowej - pokazać pozycję powożącego na koźle 	<ul style="list-style-type: none"> - pokazać sposoby trzymania lejcy w zaprzęgach wielokonnnych - dopasować długość lejcy w zaprzęgu parokonnym - dopasować kielzno do rodzaju uprzęży 	Klasa IV
II. Sprzęt zaprzęgowy	1. Charakterystyka sprzętu zaprzęgowego	10	<ul style="list-style-type: none"> - dopasować uprzęż szorową i chomętową do konia nazywać sprzęt zaprzęgowy oraz jego elementy - rozpoznać rodzaje pojazdów zaprzęgowych i ich elementy - rozróżniać elementy uprzęży chomętowej i szorowej 	<ul style="list-style-type: none"> - usuwać uszkodzenia sprzętu mogące być przyczyną wypadków podczas użytkowania koni - szacować czas i budżet zadania - dokonać analizy i oceny podejmowanych działań 	Klasa IV
	2. Konserwacja sprzętu zaprzęgowego	10	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać codzienną i okresową konserwację sprzętu zaprzęgowego - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji - realizować zadania w wyznaczonym czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać uszkodzenia sprzętu - wykonać konserwację elementów skórzanych i metalowych uprzęży oraz wykonanych z biothane 	Klasa IV
III. Powożenie	1. Zasady jazdy na	15	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady bezpiecznego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady bezpieczeństwa i 	Klasa IV

	ujeżdżalni i w terenie		<ul style="list-style-type: none"> - poruszania się na ujeżdżalni i w terenie - wymienić zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - właściwego obciążenia pracą koni - rozpoznać sytuacje mogące być przyczyną wypadków podczas użytkowania koni 	
	2. Zaprzęgnięcie do pojazdu jednokonnego	10	<ul style="list-style-type: none"> - zakładać rząd jeździecki wraz z elementami pomocniczymi na konia - zakładać uprzęż szorową i chomętową na konia - wymienić sytuacje niebezpieczne w trakcie zaprzęgnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać odpowiedni sprzęt jeździecki używany do pracy zaprzęgowej - regulować uprzęż na koniu zaprzęgowym 	Klasa IV
	3. Powożenie zaprzęgiem jednokonnym	15	<ul style="list-style-type: none"> - zaprzęgać konie do pojazdu jednokonnego - powozić zaprzęgiem jednokonnym z zachowaniem bezpieczeństwa ludzi i koni - powozić zaprzęgiem jednokonnym na ujeżdżalni, - pełnić rolę luzaka na pojeździe zaprzęgowym 	<ul style="list-style-type: none"> - powozić co najmniej na poziomie egzaminu na brązową odznakę w powożeniu PZJ - powozić zaprzęgiem jednokonnym w terenie i ruchu ulicznym - stosować zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych 	Klasa IV
I. Przygotowanie konia do imprez jeździeckich	1. Przygotowanie konia do zawodów konnych	10	<ul style="list-style-type: none"> - ułożyć harmonogram działań, związany z organizacją zawodów konnych - przygotować konia do zawodów konnych, stosując zabiegi pielęgnacyjne - przygotować konia do zawodów konnych, stosując odpowiedni sprzęt jeździecki - wymienić zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach - stosować reguły i procedury obowiązujące w środowisku pracy - realizować zadania w wyznaczonym czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać wady budowy i ruchu konia obniżające jego wartość użytkową - charakteryzować zestaw umiejętności i kompetencji niezbędnych w wybranym zawodzie 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Przygotowanie konia do imprez hodowlanych	10	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować konia do imprez hodowlanych, stosując zabiegi pielęgnacyjne - przygotować konia do imprez hodowlanych, stosując odpowiedni sprzęt jeździecki - wyznaczać sobie cele rozwojowe 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentować konia przed komisją oceny w pozycji na stój - prezentować konia przed komisją oceny w ruchu w stępie i klusie - wyeksponować cechy budowy i temperamentu konia podczas prezentacji - wyjaśniać podstawowe bariery w 	Klasa III/ Klasa IV

				osiąganiu pożądanej efektywności pracy	
II. Kupno i sprzedaż koni	1. Kupno-sprzedaż konia	10	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować konia do sprzedaży, stosując zabiegi pielęgnacyjne - przygotować konia do sprzedaży, stosując odpowiedni sprzęt jeździecki - prezentować konia podczas sprzedaży w pozycji na stój 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentować konia podczas sprzedaży w ruchu - prezentować konia podczas sprzedaży podczas jazdy wierzchowej - prezentować konia podczas sprzedaży podczas jazdy zaprzęgiem - opisywać zasady komunikacji interpersonalnej - właściwie interpretować mowę ciała w komunikacji - stosować aktywne metody słuchania - komunikować innym własne intencje i przekonania by osiągnąć założone cele 	Klasa III/ Klasa IV
III. Zdrowie konia a jego udział w imprezach jeździeckich	1. Ocena stanu zdrowia konia na podstawie parametrów fizjologicznych	10	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić stan zdrowia konia na podstawie wyglądu i zachowania zwierzęcia - zmierzyć temperaturę ciała, liczbę oddechów oraz tętno konia - ocenić stan nawodnienia konia - podać prawidłowe zakresy badanych parametrów fizjologicznych w spoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> - podać prawidłowe zakresy badanych parametrów fizjologicznych po treningu - ocenić nieprawidłowości stanu zdrowia konia - wyjaśnić związek między stanem zdrowia konia a bezpieczeństwem jego użytkowania i dobrostaniem zwierzęcia - zdecydować z użycia konia, co do którego zachodzi obawa o jego stan zdrowia 	Klasa III/ Klasa IV
IV. Transport koni	1. Dokumentacja transportu koni	5	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzić dokumentację potrzebną do transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować dane zawarte w dokumentacji potrzebnej do transportu koni 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Typy pojazdów do transportu koni	6	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać typy pojazdów do transportu koni - wskazać wyposażenie pojazdu do transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić prawidłowość wyposażenia pojazdu do transportu koni - wskazywać wpływ postępu technicznego na doskonalenie 	Klasa III/ Klasa IV

				jakości wykonania zadania	
	3. Koń podczas transportu	10	<ul style="list-style-type: none"> - przyuczyć konia do wchodzenia do przyczepy - przygotować konia do transportu - wykonać czynności związane z załadunkiem konia - wykonać czynności związane z opieką nad koniem w czasie transportu - wykonać czynności związane z rozładunkiem konia 	<ul style="list-style-type: none"> - nadzorować transport konia - rozpoznać jakie role w grupie pełnią poszczególni członkowie zespołu - określić czas realizacji zadania - monitorować stopień realizacji zadań w zespole 	Klasa III/ Klasa IV
V. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	2	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa III/ Klasa IV
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa III/ Klasa IV
Razem		150	-	-	

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zajęcia powinny być prowadzone metodami praktycznymi w formie pokazu z objaśnieniem/instruktażem, W wybranych tematach można wykorzystać wykład informacyjny, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, ćwiczenia praktyczne z udziałem koni.

Środki dydaktyczne

Ryciny/zdjęcia obrazujące zachowanie i stan zdrowia koni, konie, sprzęt i akcesoria jeździeckie, sprzęt do pielęgnacji koni, pojazd do transportu koni z wyposażeniem, plac treningowy do prezentowania konia na stój i w ruchu.

W części powożeniowej - pojazd konny – wóz, bryczka, sanie, uprząże konne, kaski i kamizelki ochronne, baty do powożenia, lonże, kawecan, indywidualny sprzęt pielęgnacyjny dla koni, apteczka weterynaryjna.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele.

Nauka przedmiotu odbywać się będzie w gospodarstwie szkolnym posiadającym konie i infrastrukturę przystosowaną do zajęć z tymi zwierzętami (m.in. stajnie, siodlarnia, plac treningowy, wozownię) a także w ośrodku przygotowanym do treningu koni w powożeniu – dysponującym odpowiednią infrastrukturą (stajnia, ujeżdżalnia, lonżownik, siodlarnia), odpowiednio przygotowanymi końmi oraz sprzętem zaprzęgowym i treningowym.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo. Zajęcia powinny się odbywać w grupach maksymalnie 8-osobowych.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,

– zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia będzie przeprowadzone na podstawie obserwacji podczas wykonywania zadań. Ze lub też poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny dokładności pracy ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki użytkowania zaprzęgowego koni w praktyce oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **ZAJĘCIA PRAKTYCZNE - REKREACJA I TURYSTYKA KONNA -**

Cele ogólne

1. Przygotowanie gospodarstwa rolnego do utrzymywania i użytkowania koni w rekreacji i turystyce konnej.
2. Nabycie umiejętności zorganizowania rekreacji i turystyki konnej.
3. Obliczanie kosztów gospodarstwa rolnego utrzymującego konie.
4. Nabycie umiejętności obliczenia amortyzacji sprzętu jeździeckiego.
5. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) wskazać elementy infrastruktury niezbędne w gospodarstwie utrzymującym i użytkującym konie;
- 2) wskazać cechy konia użytkowanego w rekreacji i turystyce jeździeckiej;
- 3) ocenić stan emocjonalny konia;
- 4) rozpoznać niebezpieczne zachowania konia wynikające z jego behawioru;
- 5) zorganizować rekreacyjne imprezy jeździeckie;
- 6) zorganizować jazdy konne na ujeżdżalni;
- 7) zorganizować jazdy konne w terenie;
- 8) sporządzić kalkulację kosztów prowadzenia rekreacji i turystyki konnej w gospodarstwie rolnym;
- 9) analizować koszty utrzymania koni w celach rekreacyjnych i turystyki konnej;
- 10) modyfikować organizację pracy.

ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA: Zajęcia praktyczne - rekreacja i turystyka konna – 120 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych	1. Identyfikacja zagrożeń związanych z obsługą koni	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić zagrożenia wynikające z obsługi koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z rozrodem koni – wymienić zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka związane z wychowem i pielęgnacją koni – wymienić zagrożenia związane z transportem koni – wskazywać miejsca i sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas użytkowania koni 	<ul style="list-style-type: none"> – opisać warunki i organizację pracy zapewniające wymagany poziom ochrony zdrowia i życia przed zagrożeniami występującymi w gospodarstwie rolnym, ośrodku hodowlanym oraz podczas pracy z końmi 	Klasa II
VI. Stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1. Wyposażenie stajni zgodne z wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem – wymienić wyposażenie budynków stajennych zgodne odpowiednimi z wymaganiami – opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazać nieprawidłowości sprzętu jeździeckiego, sprzętu rolniczego oraz budynków stajennych niezgodne z odpowiednimi wymaganiami 	Klasa II
I. Gospodarstwo rolne użytkujące konie	1. Przygotowanie gospodarstwa rolnego	8	<ul style="list-style-type: none"> – wskazać elementy infrastruktury niezbędne w gospodarstwie utrzymującym i użytkującym konie – wymienić zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach 	<ul style="list-style-type: none"> – nadzorować adaptację istniejącego gospodarstwa w celu utrzymania i użytkowania koni – reagować elastycznie na nieprzewidywalne sytuacje – oceniać różne opcje działania – wyjaśniać znaczenie zmiany w życiu człowieka – planować własny rozwój 	Klasa II

				zawodowy	
II. Rekreacja i turystyka konna	1. Dobór koni do rekreacji i turystyki jeździeckiej	25	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić kryteria stosowane przy doborze koni do rekreacji i turystyki konnej - wskazać cechy konia użytkowanego w rekreacji i turystyce jeździeckiej - znać ogólne zasady komunikacji interpersonalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać odpowiedniego konia do pracy w rekreacji i turystyce jeździeckiej - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem 	Klasa II
	2. Zasady bezpieczeństwa pracy z końmi w rekreacji i turystyce konnej	25	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić stan emocjonalny konia - rozpoznać niebezpieczne zachowania konia wynikające z jego behawioru 	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać konia do odpowiedniego jeźdźca w rekreacji i turystyce konnej - sprawdzić właściwy dobór konia do odpowiedniego jeźdźca w rekreacji i turystyce konnej - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem - stosować techniki rozwiązywania problemu - przewidywać skutki niewłaściwego doboru osób do zadań 	Klasa II

	3. Organizowanie rekreacji i turystyki konnej	30	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizować jazdę konną na ujeżdżalni - zorganizować jazdę konną w terenie - dzielić się zadaniami - angażować się w realizację przypisanych zadań - uwzględniać opinie innych - organizować pracę zespołową - stosować zasady współdziałania w zespole - planować zadania zespołu - określać czas realizacji zadania - monitorować pracę zespołu 	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizować dowolną rekreacyjną imprezę jeździecką dla wybranej grupy osób - zorganizować rajd konny - zorganizować wyjazd zaprzęgiem konnym - przestrzegać praw innych osób w zespole - kierować pracą zespołu - szacować czas i budżet zadania - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji - dokonywać analizy i oceny podejmowanych działań 	Klasa III
	4. Opłacalność organizowania rekreacji i turystyki konnej w gospodarstwie rolnym	28	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić kalkulację kosztów prowadzenia rekreacji i turystyki konnej w gospodarstwie rolnym - obliczać koszty amortyzacji sprzętu jeździeckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować koszty utrzymania koni w celach rekreacyjnych i turystyki konnej - dokonywać prostych modernizacji stanowiska pracy 	Klasa III
III. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa III
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne 	Klasa III

			<ul style="list-style-type: none"> - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	
Razem		120			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Wykład informacyjny, pokaz, pokaz z objaśnieniem, film, prezentacja, praca w grupach, inscenizacja, ćwiczenia praktyczne z udziałem koni.

Środki dydaktyczne

Projekty budynków stajennych, ryciny/zdjęcia obrazujące zachowanie koni, ryciny/zdjęcia obrazujące rasę oraz typ użytkowy koni, konie, sprzęt i akcesoria jeździeckie, sprzęt do pielęgnacji koni, plac treningowy do jazdy konnej.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w gospodarstwie szkolnym posiadającym konie i infrastrukturę przystosowaną do zajęć z tymi zwierzętami (m.in. stajnie, siodlarnia, plac treningowy, wozownie).

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo. Zajęcia powinny się odbywać w grupach maksymalnie 8-osobowych.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,

- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonać poprzez przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz dokonanie oceny wykonanych zdań pod względem efektu wykonania, a także dokładności ucznia w trakcie wykonywania postawionych mu zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów, będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki rekreacji i turystyki konnej w praktyce oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU JAZDA KONNA

Cele ogólne

1. Nabywanie umiejętności przygotowania konia do jazdy.
2. Nabywanie umiejętności jazdy konnej na ujeżdżalni.
3. Nabywanie umiejętności jazdy konnej w terenie.
4. Nabywanie umiejętności pokonywania przeszkód.
5. Nabywanie umiejętności przyuczania konia do pracy wierzchowej.
6. Nauka stosowania i konserwacji sprzętu jeździeckiego.
7. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) jeździć konno na poziomie brązowej odznaki jeździeckiej PZJ;
- 2) stosować różne rodzaje dosiadu;
- 3) używać poprawnie pomocy jeździeckich;
- 4) jeździć konno w różnych warunkach terenowych;
- 5) pokonywać przeszkody naturalne w terenie;
- 6) pokonywać cavaletti w stępie i klusie;
- 7) pokonywać przeszkody o wysokości do 70 cm;
- 8) przygotować konia do lonżowania;
- 9) lonżować konia;
- 10) przyzwyczajać młodego konia do zakładania rzędu jeździeckiego;
- 11) wdrażać młodego konia do pracy wierzchowej;
- 12) przygotować konia do jazdy wierzchowej;
- 13) dopasować rząd i sprzęt jeździecki do konia;

- 14) dobrać odpowiednie elementy ubioru jeźdźca;
- 15) rozróżniać poszczególne elementy budowy sprzętu jeździeckiego;
- 16) ocenić stan sprzętu jeździeckiego i wykonać jego konserwację;
- 17) modyfikować organizację pracy.

ROL. 06 I ROL. 07 MATERIAŁ NAUCZANIA Jazda konna 90 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
			Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1. Wyposażenie stajni zgodne z wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem - wymienić wyposażenie budynków stajennych zgodne odpowiednimi z wymaganiami - opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać nieprawidłowości sprzętu jeździeckiego, sprzętu rolniczego oraz budynków stajennych niezgodne z odpowiednimi wymaganiami 	Klasa II / III
	2. Zasady bezpiecznego postępowania z końmi	1	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady bezpiecznego postępowania z koniem 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać zasady bezpiecznego miejsca pracy z koniem 	Klasa I
II. Jazda konna w terenie	1. Ćwiczenia na ujeżdżalni	10	<ul style="list-style-type: none"> - zmieniać kierunek jazdy w różnych chodach 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonywać w stępie i kłusie następujące figury jeździeckie na ujeżdżalni: wolta, półwolta, koło, zmiana kierunku w kole, wężyk, serpentyna - wykonywać koło w galopie 	Klasa II / III
	2. Skoki przez przeszkody	10	<ul style="list-style-type: none"> - pokonywać cavaletti w kłusie i galopie 	<ul style="list-style-type: none"> - skakać przez pojedyncze przeszkody o wysokości do 70 cm - skakać przez dwuczłonowy szereg przeszkód o wysokości do 70 cm 	Klasa III
	3. Jazda konna w różnych warunkach terenowych	10	<ul style="list-style-type: none"> - jeździć w terenie w zastępie 	<ul style="list-style-type: none"> - jeździć w terenie w różnym szyku 	Klasa III
	4. Pokonywanie przeszkód naturalnych	4	<ul style="list-style-type: none"> - pokonywać strome zjazdy i podjazdy w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> - pokonywać przeszkody wodne w terenie - pokonywać przeszkody stałe w terenie 	Klasa III/ IV

I. Przygotowanie młodego konia do użytkowania wierzchowego	1. Lonżowanie konia	6	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować konia do lonżowania - stosować różne sposoby przypięcia lonży 	<ul style="list-style-type: none"> - lonżować konia na pojedynczej lonży - stosować pomoce podczas lonżowania - lonżować konia na dwóch lonżach 	Klasa IV
	2. Wdrażanie konia do pracy wierzchowej	10	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwyczajać konia do zakładania ogłowia i siodła - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzić pierwsze dosiadanie konia - prowadzić objeżdżanie młodego konia - uczyć konia prawidłowych reakcji na pomoce jeździeckie - reagować elastycznie na nieprzewidywalne sytuacje - oceniać różne opcje działania - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem - stosować techniki twórczego rozwiązywania problemu - przedstawiać alternatywne rozwiązania problemu, aby osiągnąć założone cele 	Klasa IV
II. Przygotowanie konia do jazdy wierzchem	1. Czyszczenie konia i zakładanie rzędu jeździeckiego	6	<ul style="list-style-type: none"> - czyścić konia - zakładać rząd jeździecki - angażować się w realizację przypisanych zadań - dzielić się zadaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - zakładać ochraniacze i owijki - zakładać wypinacze i wodze pomocnicze - organizować pracę zespołową 	Klasa IV/V
	2. Dobór i dopasowanie rzędu i sprzętu jeździeckiego	6	<ul style="list-style-type: none"> - dobierać rząd jeździecki do pracy wierzchowej - dobierać sprzęt jeździecki do pracy wierzchowej 	<ul style="list-style-type: none"> - dopasowywać rząd jeździecki do pracy wierzchowej - dopasowywać sprzęt jeździecki do pracy wierzchowej 	Klasa V
III. Ubiór i sprzęt jeździecki	1. Ubiór jeździecki	2	<ul style="list-style-type: none"> - dobrać odpowiednie elementy ubioru jeźdźca 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić stosowanie poszczególnych elementów ubioru jeźdźca 	Klasa V
	2. Sprzęt jeździecki	14	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne elementy budowy sprzętu jeździeckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać konserwację sprzętu jeździeckiego - rozpoznać uszkodzenia sprzętu jeździeckiego - usunąć uszkodzenia sprzętu mogące być przyczyną wypadków podczas użytkowania koni 	Klasa V

IV. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	Klasa V
	2. Organizacja pracy małych zespołów	1	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa V
Razem		90			

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Zalecane metody dydaktyczne

Zajęcia powinny być prowadzone metodami praktycznymi w formie pokazu z objaśnieniem/instruktażem.

Środki dydaktyczne

Odpowiednio przygotowane konie, rząd i sprzęt jeździecki, sprzęt pielęgnacyjny, ubiór jeździecki, cavaletti, przeszkody.

Warunki realizacji przedmiotu muszą uwzględniać założone do realizacji cele. Nauka przedmiotu odbywać się będzie w ośrodku przygotowanym do treningu koni – dysponującym odpowiednią infrastrukturą (stajnia, ujeżdżalnia, lonżownik, siodlarnia), odpowiednio przygotowanymi końmi oraz sprzętem jeździeckim i treningowym.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo. Zajęcia powinny się odbywać w grupach maksymalnie 8-osobowych.

Formy indywidualizacji pracy uczniów powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb ucznia,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości ucznia.

Nauczyciel powinien:

- motywować uczniów do pracy,
- dostosowywać stopień trudności planowanych ćwiczeń do możliwości uczniów,
- uwzględniać zainteresowania uczniów,
- przygotowywać zadania o różnym stopniu trudności i złożoności,
- zachęcać uczniów do korzystania z różnych źródeł informacji zawodowej.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Sprawdzanie efektów kształcenia będzie przeprowadzone na podstawie obserwacji podczas wykonywania zadań.

PROPONOWANE METODY EWALUACJI PRZEDMIOTU

Program będzie ewaluowany na bieżąco. Jednym ze sposobów ewaluowania programu i jego skuteczności będą bieżące obserwacje i spostrzeżenia nauczyciela wykorzystującego go w pracy. Dodatkowym źródłem informacji o potrzebie wprowadzenia zmian co do metod i technik nauczania, liczby godzin

przeznaczonych na realizację poszczególnych działów będą wyniki prac pisemnych uczniów – sprawdziany i testy. Ponadto przed zakończeniem semestru i roku szkolnego uczniowie otrzymają do wypełnienia ankiety ewaluacyjne, które zbadają stosunek do metod i pomocy naukowych stosowanych na lekcjach, programu i nauczyciela. Ankiety te będą również sprawdzać deklarowany przez uczniów poziom motywacji do nauki jazdy konnej oraz świadomość celów nauczania.

NAZWA PRZEDMIOTU **PRAKTYKA ZAWODOWA**

Cele ogólne

1. Nabycie umiejętności dotyczących produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym.
2. Nabycie umiejętności związanych z chowem i hodowlą koni.
3. Zapoznanie z czynnościami dotyczącymi pomocy przedweterynaryjnej w chorobach i urazach koni.
4. Stosowanie zasad etyki zawodowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Cele operacyjne

Uczeń potrafi:

- 1) produkować pasze dla koni i innych zwierząt gospodarskich utrzymywanych w gospodarstwie rolnym;
- 2) wykonywać czynności związane z chowem i hodowlą koni;
- 3) ocenić stan emocjonalny konia;
- 4) rozpoznać niebezpieczne zachowania konia wynikające z jego behawioru;
- 5) ocenić stan zdrowia konia;
- 6) wykonać czynności związane z pomocą przedweterynaryjną w chorobach i urazach koni;
- 7) modyfikować organizację pracy.

MATERIAŁ NAUCZANIA Praktyka zawodowa klasa II 4 tygodnie – 140 godzin

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Wymagania programowe		Uwagi o realizacji
		Podstawowe uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe uczeń potrafi:	Etap realizacji
I. Budowa zewnętrzna, pokrój i biomechanika konia	1. Budowa zewnętrzna konia – eksterier	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić poszczególne części budowy zewnętrznej konia - wskazać na żywym koniu poszczególne części budowy zewnętrznej - wskazać na żywym koniu położenie ważnych kości i stawów 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnić nieprawidłowe i wadliwe położenie poszczególnych części ciała konia w rzeczywistych warunkach hodowlanych - rozróżnić nieprawidłowy kształt poszczególnych części ciała konia 	Klasa II
	3. Ocena bonitacyjna koni	<ul style="list-style-type: none"> - odczytać zapis oceny bonitacyjnej konia w księdze stadnej - wymienić elementy skali bonitacyjnej koni - wymienić wady budowy koni 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić budowę konia według oceny bonitacyjnej - porównywać konie o różnej budowie w rzeczywistych warunkach hodowlanych 	Klasa II
	4. Ocena liniowa koni	<ul style="list-style-type: none"> - wypełnić dane ocenianego konia w arkuszu oceny liniowej konia 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić według oceny liniowej budowę konia - ocenić według oceny liniowej ruch konia - ocenić według oceny liniowej jakość skoków konia 	Klasa II
II. Identyfikacja koni i zasady pielęgnacji koni	1. Pielęgnacja codzienna i okresowa koni	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać pielęgnację codzienną konia (czyszczenie skóry) - wycesać grzywę i ogon - wyczyścić kopyta 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać strzyżenie konia - wykonać dziegciowanie kopyt - stosować żele wcierki i bandażowanie profilaktyczne i lecznicze 	Klasa II
	3. Pomoc przy rozcyszczaniu i kuciu koni	<ul style="list-style-type: none"> - asystować przy pracy kowala-podkuwacza - trzymać przednie nogi konia w trakcie rozcyszczania i kucia kopyt konia - wskazać moment i sposób wykonania rozcyszczania i kucia 	<ul style="list-style-type: none"> - trzymać tylne nogi konia w trakcie rozcyszczania i kucia kopyt konia - wykonać prostą korekcję kopyt - rozpoznawać sprzęt podkuwniczy 	Klasa II
	4. Przygotowanie konia	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać czyszczenie skóry i kopyt 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać strzyżenie konia 	Klasa II

	do przeglądów i wystaw	<ul style="list-style-type: none"> - wyczesać grzywę i ogon - przygotować konia do prezentacji w stępie - przygotować konia do prezentacji w ruchu luzem 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplatać grzywę i ogon - przygotować konia do prezentacji w klusie - przygotować konia do prezentacji w skokach luzem w korytarzu - ustawiać „korytarz” i szereg gimnastyczny 	
	5. Prezentacja konia podczas wystawy lub przeglądu hodowlanego	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać prezentację konia w stępie na trójkącie 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać prezentację konia w klusie na trójkącie - prezentować konia w pozycji zootechnicznej - asystować podczas prezentowania konia na wystawie lub przeglądzie hodowlanym 	Klasa II
III. Systemy utrzymania koni	1. Pielęgnacja budynków stajennych i towarzyszących	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymać optymalne warunki utrzymania w stajni - dokonać pomiaru temperatury i wilgotności - utrzymywać czystość boksów - rozróżnić rodzaje budynków stajennych utrzymać optymalne warunki utrzymania w stajni 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczać stosunek świetlny w stajni - dokonać pomiaru oświetlenia - dokonać zawartości szkodliwych gazów w powietrzu stajennym 	Klasa II
	2. Kontrola stanu technicznego wybiegów okólników i padoków	<ul style="list-style-type: none"> - dokonać oceny stanu ogrodzenia na wybiegach okólnikach i padokach 	<ul style="list-style-type: none"> - usuwać elementy niebezpieczne na wybiegach okólnikach i padokach - dokonać drobnych napraw ogrodzenia, wybiegów i okólników 	Klasa II
	3. Obiekty pomocnicze w pracy z młodym koniem	<ul style="list-style-type: none"> - pracować z koniem w lonżowniku - wykorzystać plac treningowy w pracy z młodym koniem 	<ul style="list-style-type: none"> - obsługiwać karuzelę i bieżnię - budować cavaletti do pracy z koniem w podstawowych chodach 	Klasa II
IV. Praca hodowlana i rozród koni	1. Próbowanie i stanowienie klaczy	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać zewnętrzne oznaki rui u klaczy - przygotować klacz do próbowania (próbnik) 	<ul style="list-style-type: none"> - ustalić optymalny moment krycia klaczy - przeprowadzić mycie i dezynfekcję zewnętrznych 	Klasa II

		<ul style="list-style-type: none"> - przygotować klacz do stanowienia, zakładając uzdę - przygotować klacz do stanowienia, zakładając pęta - przygotować klacz do stanowienia, zakładając bandaż (ochraniacz) na ogon 	narządów rozrodczych klaczy i ogiera	
	2. Klacz źrebna – rozpoznanie ciąży	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać ciążę u klaczy na podstawie objawów zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> - obserwować lekarza weterynarii podczas badania USG i widzieć oznaki ciąży u klaczy na podstawie obrazu badania 	Klasa II
	3. Opieka nad klaczą źrebną	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać klacz wysokoźrebną - przygotować boks porodowy - przygotować odpowiedni sprzęt do ewentualnej pomocy porodowej - rozróżniać objawy zbliżającego się porodu 	<ul style="list-style-type: none"> - ustalić termin wyźrebiania na podstawie zewnętrznych objawów 	Klasa II
	4. Pomoc okołoporodowa	<ul style="list-style-type: none"> - obserwować klacz przed porodem - obserwować klacz w trakcie porodu - obserwować klacz po porodzie - udrożnić drogi oddechowe źrebięcia - zdezynfekować kikut pępownicy 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać niezbędną pomoc porodową - ustalić moment pomocy weterynaryjnej - wykonać imprinting 	Klasa II
	5. Odsadzanie i odchów źrebiąt	<ul style="list-style-type: none"> - zastosować właściwe metody odsadzenia źrebięcia - przygotować klacz do odsadzenia - podnosić kończyny źrebaka - głaskać skórę - wykonać czynności pielęgnacyjne na źrebaku 	<ul style="list-style-type: none"> - stosować metody pracy z młodymi końmi w zależności od typu użytkowego i rasy - zakładać kantarek źrebakowi i wykonać prowadzenie - unieruchomić i poskromić źrebaka 	Klasa II
	6. Dokumentacja związana z rozrodem koni	<ul style="list-style-type: none"> - wypełniać świadectwo pokrycia klaczy - wypełniać świadectwo unasienienia klaczy - wypełniać zgłoszenie konia do rejestru 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełniać rejestr prób i stanowień klaczy - wypełniać świadectwo pokrycia klaczy - wypełniać świadectwo unasienienia klaczy 	Klasa II
V. Żywienie koni	1. Przygotowanie i zadawanie pasz dla koni	<ul style="list-style-type: none"> - zadać ustaloną ilość paszy - ocenić jakość zadawanych pasz 	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić „mesz” lub inną mieszankę paszową - przeprowadzić zabiegi poprawiające pobranie i 	Klasa II

			wykorzystanie paszy	
	2. Przygotowanie koni do sezonu pastwiskowego	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować sezon pastwiskowy - przygotować pastwisko do wypasu koni - wyznaczyć kwatery pastwiskowe – padoki 	<ul style="list-style-type: none"> - obliczyć wydajność pastwiska - pielęgnować pastwisko podczas wypasu koni 	Klasa II
VI. Choroby i profilaktyka koni	1. Ocena stanu zdrowia konia	<ul style="list-style-type: none"> - asystować przy wizytach i zbiegach lekarza weterynarii w stajni - wykonać pomiar temperatury ciała i określić liczbę oddechów 	<ul style="list-style-type: none"> - podjąć decyzję o konieczności interwencji weterynaryjnej - wykonywać zalecenia lekarza weterynarii wobec leczonych koni 	Klasa II
	2. Profilaktyczne zabiegi stosowane w obrębie kopyt i kończyn	<ul style="list-style-type: none"> - wykonać osuszanie i natłuszczanie kopyt - stosować żele chłodzące i rozgrzewające 		Klasa II
	3. Rozpoznawanie kulawizn u koni	<ul style="list-style-type: none"> - zdiagnozować kulawiznę konia - zdiagnozować rodzaj kulawizny konia 	<ul style="list-style-type: none"> - zdiagnozować kulawiznę kopytową lub ścięgnową konia - wykonać próbę szpatową - wykonać próbę ochwatową 	Klasa II
	4. Pomoc koniom w nagłych wypadkach w warunkach rzeczywistych	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać objawy bólowe u koni - rozróżnić oznaki chorób układu oddechowego - rozróżnić oznaki chorób układu pokarmowego - rozpoznać zewnętrzne objawy morzyska (kolki) - rozpoznać choroby kopyt i kończyn - rozpoznać choroby skóry 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać rodzaje kulawizn u koni - wykonać opatrunki - określić przyczyny chorób koni - rozpoznać jednostkę chorobową 	Klasa II
VII. Elementy kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów uwzględnione podczas realizacji programu przedmiotu	1. Kompetencje personalne i społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - stosować zasady kultury osobistej i normy zachowania w środowisku społecznym - stosować zasady etyki zawodowej - wskazać sytuacje mogące wywołać stres - wskazać sposoby radzenia sobie ze stresem - wskazać skutki stresu - współpracować w zespole 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad kultury osobistej i norm zachowania w środowisku społecznym - wyjaśnić uzasadnienie stosowania zasad etyki zawodowej - wyjaśnić negatywne i pozytywne skutki stresu - przestrzegać ról i odpowiedzialności w zespole 	Klasa II/ Klasa IV

		<ul style="list-style-type: none"> - wskazać swoje umiejętności - skorzystać z innych źródeł wiedzy zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować ścieżkę rozwoju zawodowego 	
	2. Organizacja pracy małych zespołów	<ul style="list-style-type: none"> - organizować pracę zespołu - przygotować zadania do wykonania - komunikować się ze współpracownikami - dobrać osoby do wykonania przydzielonych zadań - przydzielać zadania uwzględniając umiejętności poszczególnych osób zespołu - ustalać kolejność wykonywania zadań - kierować zespołem - wydawać polecenia - 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorować pracę zespołu - udzielać wskazówek - proponować zmiany organizacyjne i techniczne - modyfikować organizację pracy - oceniać pracę zespołu - oceniać jakość wykonanych zadań - dokonać analizy warunków organizacyjnych i jakości wykonania pracy zespołu 	Klasa II/ Klasa IV

MATERIAŁ NAUCZANIA Praktyka zawodowa klasa III 4 tygodnie – 140 godzin

	1. Przygotowanie konia do zawodów konnych	<ul style="list-style-type: none"> - ułożyć harmonogram działań, związany z organizacją zawodów konnych - przygotować konia do zawodów konnych, stosując zabiegi pielęgnacyjne - przygotować konia do zawodów konnych, stosując odpowiedni sprzęt jeździecki - wymienić zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach - stosować reguły i procedury obowiązujące w środowisku pracy - realizować zadania w wyznaczonym czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać wady budowy i ruchu konia obniżające jego wartość użytkową - charakteryzować zestaw umiejętności i kompetencji niezbędnych w wybranym zawodzie 	
I. Jazda konna na ujeżdżalni	1. Dosiad i pomoce jeździeckie	<ul style="list-style-type: none"> - dosiadać konia - używać pomocy jeździeckich - stosować zasady bezpieczeństwa podczas jazdy konnej - ruszać i zatrzymywać konia - jeździć po łuku - stosować reguły i procedury obowiązujące w środowisku pracy - stosować aktywne metody słuchania 	<ul style="list-style-type: none"> - jeździć stępem, kłusem i galopem - stosować różne rodzaje dosiadu podczas jazdy konnej - wykonywać przejścia od niższego do wyższego chodu konia i odwrotnie podczas jazdy wierzchowej - dokonywać analizy i oceny podejmowanych działań - wyznaczać sobie cele rozwojowe 	Klasa II / III
	2. Przygotowanie konia do imprez hodowlanych	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować konia do imprez hodowlanych, stosując zabiegi pielęgnacyjne - przygotować konia do imprez hodowlanych, stosując odpowiedni sprzęt jeździecki - wyznaczać sobie cele rozwojowe 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentować konia przed komisją oceny w pozycji na stój - prezentować konia przed komisją oceny w ruchu w stępie i kłusie - wyeksponować cechy budowy i temperamentu konia podczas prezentacji - wyjaśniać podstawowe bariery w osiągnięciu pożądanej efektywności pracy 	

	1. Lonżowanie konia	<ul style="list-style-type: none"> - przygotować konia do lonżowania - stosować różne sposoby przypięcia lonży 	<ul style="list-style-type: none"> - lonżować konia na pojedynczej lonży - stosować pomoce podczas lonżowania - lonżować konia na dwóch lonżach 	Klasa IV
	2. Wdrażanie konia do pracy wierzchowej	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwyczajać konia do zakładania ogłowia i siodła - planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzić pierwsze dosiadanie konia - prowadzić objeżdżanie młodego konia - uczyć konia prawidłowych reakcji na pomoce jeździeckie - reagować elastycznie na nieprzewidywalne sytuacje - oceniać różne opcje działania - stosować pozytywne sposoby radzenia sobie z emocjami i stresem - stosować techniki twórczego rozwiązywania problemu - przedstawiać alternatywne rozwiązania problemu, aby osiągnąć założone cele 	
III. Zdrowie konia a jego udział w imprezach jeździeckich	1. Ocena stanu zdrowia konia na podstawie parametrów fizjologicznych	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić stan zdrowia konia na podstawie wyglądu i zachowania zwierzęcia - zmierzyć temperaturę ciała, liczbę oddechów oraz tętno konia - ocenić stan nawodnienia konia - podać prawidłowe zakresy badanych parametrów fizjologicznych w spoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> - podać prawidłowe zakresy badanych parametrów fizjologicznych po treningu - ocenić nieprawidłowości stanu zdrowia konia - wyjaśnić związek między stanem zdrowia konia a bezpieczeństwem jego użytkowania i dobrostanem zwierzęcia - zdecydować z użycia konia, co do którego zachodzi obawa o jego stan zdrowia 	Klasa III/ Klasa IV
IV. Transport koni	1. Dokumentacja transportu koni	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzić dokumentację potrzebną do transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować dane zawarte w dokumentacji potrzebnej do transportu koni 	Klasa III/ Klasa IV

	2. Typy pojazdów do transportu koni	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać typy pojazdów do transportu koni - wskazać wyposażenie pojazdu do transportu koni 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić prawidłowość wyposażenia pojazdu do transportu koni - wskazywać wpływ postępu technicznego na doskonalenie jakości wykonania zadania 	Klasa III/ Klasa IV
	3. Koń podczas transportu	<ul style="list-style-type: none"> - przyuczyć konia do wchodzenia do przyczepy - przygotować konia do transportu - wykonać czynności związane z załadunkiem konia - wykonać czynności związane z opieką nad koniem w czasie transportu - wykonać czynności związane z rozładunkiem konia 	<ul style="list-style-type: none"> - nadzorować transport konia - rozpoznać jakie role w grupie pełnią poszczególni członkowie zespołu - określić czas realizacji zadania - monitorować stopień realizacji zadań w zespole 	Klasa III/ Klasa IV

V. PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU NAUCZANIA ZAWODU

Cele ewaluacji

- 1) Określenie jakości i skuteczności realizacji programu nauczania zawodu w zakresie:
  - osiągnięcia szczegółowych efektów kształcenia,
  - doboru oraz zastosowania form, metod i strategii dydaktycznych,
  - współpracy z pracodawcami,
  - wykorzystania bazy technodydaktycznej.

Faza refleksyjna				
Obszar badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki świadczące o efektywności	Metody, techniki badania/narzędzia	Termin badania
Układ materiału nauczania danego przedmiotu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy w programie nauczania określono przedmioty odrębnie do pierwszej i do drugiej kwalifikacji? 2. Czy program nauczania uwzględnia spiralną strukturę treści? 3. Czy kluczowe dla zawodu efekty kształcenia zostały podzielone na materiał nauczania w taki sposób, aby były kształtowane przez kilka przedmiotów w całym cyklu kształcenia w zakresie danej kwalifikacji? 4. Czy wszyscy nauczyciele współpracują przy ustalaniu kolejności realizacji treści programowych? 	Program nauczania umożliwia przygotowanie do egzaminu zawodowego w zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie	ankieta/dyskusja	czerwiec
Relacja między poszczególnymi elementami i częściami programu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy program nauczania uwzględnia podział na teoretyczne przedmioty zawodowe i przedmioty zawodowe organizowane w formie zajęć praktycznych? 2. Czy program nauczania uwzględnia korelację międzyprzedmiotową? 	Program nauczania ułatwia uczenie się innych przedmiotów	ankieta/dyskusja	czerwiec
Trafność doboru materiału nauczania, metod, środków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaki jest stan wiedzy uczniów z treści bazowych dla przedmiotu przed rozpoczęciem wdrażania programu? 	Materiał nauczania, zastosowane metody i dobór środków dydaktycznych wspomaga	ankieta/dyskusja	przed wdrożeniem programu

dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele,	<ol style="list-style-type: none"> 2. Czy cele nauczania zostały poprawnie sformułowane? 3. Czy cele nauczania odpowiadają opisanym treściom programowym? 4. Czy dobór metod nauczania pozwoli na osiągnięcie celu? 5. Czy zaproponowane metody umożliwiają realizację treści? 6. Czy dobór środków dydaktycznych pozwoli na osiągnięcie celu? 	przygotowanie ucznia do zdania egzaminu zawodowego		(czerwiec–lipiec)
Stopień trudności programu z pozycji ucznia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy program nie jest przeładowany, trudny? 2. Czy jego realizacja nie powoduje negatywnych skutków ubocznych? 	Program nauczania jest atrakcyjny dla ucznia i rozwija jego zainteresowania	ankieta/dyskusja	wrzesień
Faza kształtująca				
Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
1. określa skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi opisać i rozpoznać czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni? 2. Czy uczeń potrafi opisać sposoby zapobiegania zagrożeniom zdrowia i życia podczas wykonywania prac zawodowych? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisuje czynniki szkodliwe w środowisku pracy hodowcy koni 2. Rozpoznaje źródła czynników szkodliwych w miejscu pracy 3. Opisuje sposoby zapobiegania zagrożeniom zdrowia i życia podczas wykonywania prac zawodowych 	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
2. organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi opisać zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego? 2. Czy uczeń potrafi opisać zasady bezpiecznego miejsca pracy z koniem? 3. Czy uczeń stosuje zasady bezpiecznego postępowania z koniem? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisuje zasady bezpiecznego używania sprzętu rolniczego 2. Charakteryzuje cechy odpowiedniego sprzętu używanego w pracy z koniem 3. Opisuje zasady bezpiecznego miejsca pracy z koniem 4. Stosuje zasady bezpiecznego postępowania z koniem 	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec II klasy

ochrony środowiska				
3. posługuje się wiedzą z zakresu anatomii biomechaniki koni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi wymienić i wskazać elementy budowy topograficznej konia? 2. Czy uczeń potrafi opisać budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia? 3. Czy uczeń potrafi opisać zależność pomiędzy budową a ruchem konia? 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Wymienia elementy budowy topograficznej konia 5. Wskazuje poszczególne elementy budowy konia 6. Opisuje budowę układu kostno-stawowego i mięśniowego konia 7. Opisuje zależność pomiędzy budową a ruchem konia 	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
4. charakteryzuje cechy osobnicze różnych ras i typów użytkowych koni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi opisać i rozpoznać rasy koni, dla których prowadzone są księgi hodowlane w Polsce? 2. Czy uczeń potrafi opisać rasy koni sportowych użytkowanych w Polsce? 3. Czy uczeń potrafi opisać i wymienić różnice pomiędzy typami użytkowymi koni? 4. Czy uczeń potrafi przyporządkować rasy koni do poszczególnych typów użytkowych? 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Opisuje rasy koni, dla których prowadzone są księgi hodowlane w Polsce 6. Rozpoznaje rasy koni, dla których prowadzone są księgi hodowlane w Polsce 7. Opisuje rasy koni sportowych użytkowanych w Polsce 8. Rozpoznaje typy użytkowe koni 9. Wymienia różnice pomiędzy typami użytkowymi koni 10. Przyporządkowuje rasy koni do poszczególnych typów użytkowych 	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
5. charakteryzuje systemy utrzymania koni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi wymienić cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni? 2. Czy uczeń potrafi wymienić optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymienia cechy charakterystyczne systemów utrzymania koni 2. Wymienia optymalne parametry zoohigieniczne pomieszczeń stajennych 	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
6. planuje produkcję roślin uprawianych na paszę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi opisać technologię uprawy roślin zbożowych i okopowych z przeznaczeniem na paszę? 2. Czy uczeń potrafi sporządzić preliminarz stosowania zabiegów agrotechnicznych na trwałych użytkach zielonych 3. Czy uczeń potrafi wybrać technologię uprawy roślin z przeznaczeniem na siano i siano-kiszonki? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisuje technologię uprawy roślin zbożowych i okopowych z przeznaczeniem na paszę 2. Sporządza preliminarz stosowania zabiegów agrotechnicznych na trwałych użytkach zielonych 3. Wybiera technologię uprawy roślin z przeznaczeniem na 	analiza dokumentacji	Koniec II klasy

		siano i siano-kiszonki		
7. rozpoznaje rasy i typy użytkowe zwierząt gospodarskich	1. Czy uczeń potrafi opisać rasy i typy użytkowe zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz)?	1. Opisuje rasy zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz) 2. Opisuje typy użytkowe zwierząt gospodarskich	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
8. dobiera systemy utrzymania dla różnych grup koni	1. Czy uczeń rozróżnia systemy utrzymania koni? 2. Czy uczeń potrafi przyporządkować system utrzymania do grupy koni, z uwzględnieniem wieku, płci i rasy zwierząt? 3. Czy uczeń potrafi wymienić rodzaje budynków stajennych? 4. Czy uczeń rozpoznaje rodzaje budynków stajennych? 5. Czy uczeń potrafi wymienić wymagania dotyczące budynków stajennych zgodnie z przepisami prawa?	1. Rozróżnia systemy utrzymania koni 2. Przyporządkowuje system utrzymania do grupy koni, z uwzględnieniem wieku, płci i rasy zwierząt 3. Wymienia rodzaje budynków stajennych 4. Rozpoznaje rodzaje budynków stajennych 5. Wymienia wymagania dotyczące budynków stajennych zgodnie z przepisami prawa	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
9. określa wymagania zoohigieniczne pomieszczeń dla koni, z uwzględnieniem ich potrzeb i zasad dobrostanu zwierząt	1. Czy uczeń potrafi wymienić wymagania zoohigieniczne, z uwzględnieniem dobrostanu koni?	1. Wymienia wymagania zoohigieniczne powietrza w stajni 2. Opisuje wymagania koni z uwzględnieniem ich dobrostanu	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
10. interpretuje cechy charakterystyczne behawioru konia	1. Czy uczeń potrafi opisać zmysły konia? 2. Czy uczeń potrafi scharakteryzować cechy konia wynikające z jego natury? 3. Czy uczeń rozpoznaje mowę ciała konia i identyfikuje jego stany emocjonalne? 4. Czy uczeń potrafi opisać sposoby postępowania z końmi w sytuacjach związanych z obsługą i użytkowaniem zwierząt w kontekście bezpieczeństwa pracy? 5. Czy uczeń potrafi wymienić metody poskramiania koni i dobrać je do	1. Opisuje zmysły konia 2. Charakteryzuje cechy koni wynikające z jego natury 3. Rozpoznaje mowę ciała konia 4. Identyfikuje stany emocjonalne konia 5. Opisuje sposoby postępowania z końmi w sytuacjach związanych z obsługą i użytkowaniem zwierząt w kontekście bezpieczeństwa pracy	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec I klasy

	określonej sytuacji?	6. Wymienia metody poskramiania koni 7. Dobiera metodę poskramiania konia do określonej sytuacji		
11. charakteryzuje narowy i nałogi koni	1. Czy uczeń rozpoznaje nałogi i narowy koni? 2. Czy uczeń potrafi opisać sposoby postępowania z końmi, u których występują nałogi i narowy?	1. Rozpoznaje nałogi koni 2. Rozpoznaje narowy koni 3. Opisuje sposoby postępowania z końmi, u których występują nałogi i narowy	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
12. ocenia kondycję i pokrój koni	1. Czy uczeń rozpoznaje rodzaje kondycji koni? 2. Czy uczeń potrafi wymienić elementy oceny pokroju koni ras hodowanych w Polsce? 3. Czy uczeń potrafi wskazać wady budowy, postawy i ruchu konia?	1. Rozpoznaje rodzaje kondycji koni 2. Wymienia elementy oceny pokroju koni ras hodowanych w Polsce 3. Wskazuje wady budowy ciała konia 4. Identyfikuje wady postawy 5. Rozpoznaje wady ruchu konia	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
13. stosuje pojęcia związane z identyfikacją koni	1. Czy uczeń rozpoznaje maści, odmiany i odznaki u koni? 2. Czy uczeń potrafi wymienić metody znakowania koni i metody analityczne służące do kontroli pochodzenia koni?	1. Rozróżnia maści koni 2. Rozpoznaje odmiany u koni 3. Rozpoznaje odznaki u koni 4. Wymienia metody znakowania koni 5. Wymienia metody analityczne służące do kontroli pochodzenia koni	analiza dokumentacji	Koniec I klasy
14. dokonuje opisu identyfikacyjnego koni	1. Czy uczeń potrafi wypełnić diagram w karcie opisu konia? 2. Czy uczeń potrafi wykonać słowny opis identyfikacyjny konia?	1. Wypełnia diagram w karcie opisu konia 2. Wykonuje słowny opis identyfikacyjny konia	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec I klasy
15. stosuje zasady profilaktyki weterynaryjnej w stadzie koni	1. Czy uczeń potrafi wymienić rodzaje pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych koni? 2. Czy uczeń potrafi wymienić choroby koni wymagające szczepień? 3. Czy uczeń potrafi opracować terminarz szczepień i odrobaczania koni? 4. Czy uczeń potrafi zaplanować zabiegi profilaktyczne w pomieszczeniach i na	1. Wymienia rodzaje pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych koni 2. Wymienia choroby koni wymagające szczepień 3. Opracowuje terminarz szczepień i odrobaczania koni 4. Planuje zabiegi profilaktyczne w pomieszczeniach i na	analiza dokumentacji	Koniec II klasy

	<p>wybiegach?</p> <p>5. Czy uczeń potrafi wymienić etapy postępowania w przypadku wykrycia lub podejrzenia wystąpienia w gospodarstwie choroby zakaźnej?</p>	<p>wybiegach</p> <p>5. Wymienia etapy postępowania w przypadku wykrycia lub podejrzenia wystąpienia w gospodarstwie choroby zakaźnej</p>		
<p>16. wykonuje czynności związane z pielęgnacją koni i obsługą stajni</p>	<p>1. Czy uczeń potrafi przeprowadzić czynności związane z codzienną i okresową pielęgnacją koni?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi wykonać codzienne czynności porządkowe w stajni?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi opisać czynności niezbędne do wykonania w budynkach stajennych, z uwzględnieniem dobrostanu przebywających tam zwierząt?</p>	<p>1. Przeprowadza czynności związane z codzienną pielęgnacją koni</p> <p>2. Przeprowadza czynności związane z okresową pielęgnacją koni</p> <p>3. Wykonuje codzienne czynności porządkowe w stajni</p> <p>4. Opisuje czynności niezbędne do wykonania w budynkach stajennych z uwzględnieniem dobrostanu przebywających tam zwierząt</p>	<p>analiza dokumentacji, obserwacja</p>	<p>Koniec I klasy</p>
<p>17. określa zasady pielęgnacji, rozcyszczania i podkuwania kopyt</p>	<p>1. Czy uczeń potrafi opisać budowę anatomiczną i mechanikę kopyta?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi opisać znaczenie zabiegu rozcyszczania oraz innych zabiegów pielęgnacyjnych kopyt?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi wykonać zabiegi pielęgnacyjne kopyt, z wyjątkiem rozcyszczania i kucia?</p> <p>4. Czy uczeń potrafi rozpoznać rodzaje podków?</p> <p>5. Czy uczeń potrafi zaplanować terminarz zabiegów dotyczących kopyt?</p>	<p>1. Opisuje budowę anatomiczną kopyta</p> <p>2. Opisuje mechanikę pracy kopyta</p> <p>3. Podkreśla ważność zabiegu rozcyszczania oraz innych zabiegów pielęgnacyjnych kopyt</p> <p>4. Wykonuje zabiegi pielęgnacyjne kopyt, z wyjątkiem rozcyszczania i kucia</p> <p>5. Rozpoznaje rodzaje podków</p> <p>6. Planuje terminarz zabiegów dotyczących kopyt</p>	<p>analiza dokumentacji, obserwacja</p>	<p>Koniec I klasy</p>
<p>18. analizuje pracę hodowlaną</p>	<p>1. Czy uczeń potrafi wymienić etapy pracy hodowlanej?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi scharakteryzować próby dzielności dla różnych ras koni zgodnie z programami hodowlanym Polskiego Związku Hodowców Koni (PZHK)</p> <p>3. Czy uczeń potrafi wyszukać dane</p>	<p>1. Wymienia etapy pracy hodowlanej</p> <p>2. Charakteryzuje próby dzielności dla różnych ras koni zgodnie z programami hodowlanym Polskiego Związku Hodowców Koni (PZHK)</p> <p>3. Wyszukuje dane zawarte w</p>		<p>Koniec II klasy</p>

	<p>zawarte w księgach stadnych i odczytać rodowody koni?</p> <p>4. Czy uczeń potrafi opisać zasady selekcji koni do hodowli?</p> <p>5. Czy uczeń potrafi dobrać pary do rozrodu?</p>	<p>księgach stadnych</p> <p>4. Odczytuje rodowody koni</p> <p>5. Opisuje zasady selekcji koni do hodowli</p> <p>6. Dobiera pary do rozrodu</p>		
19. stosuje pojęcia z zakresu użytkowania rozplodowego koni	<p>1. Czy uczeń potrafi zdefiniować dojrzałość płciową i hodowlaną koni?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi opisać budowę i fizjologię układu rozrodczego klaczy i ogiera?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi opisać specyfikę użytkowania rozplodowego klaczy i ogiera?</p>	<p>1. Definiuje dojrzałość płciową i hodowlaną</p> <p>2. Opisuje budowę układu rozrodczego klaczy i ogiera</p> <p>3. Charakteryzuje fizjologię budowy układu rozrodczego koni</p> <p>4. Opisuje użytkowanie rozplodowe klaczy i ogiera</p>	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
20. charakteryzuje i planuje rozród koni	<p>1. Czy uczeń potrafi wymienić metody zapłodnienia klaczy?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi rozpoznać objawy rui u klaczy?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi zaplanować stanówkę (krycie naturalne) klaczy?</p> <p>4. Czy uczeń potrafi przygotować klacz do krycia lub inseminacji?</p> <p>5. Czy uczeń potrafi opisać inseminację klaczy?</p> <p>6. Czy uczeń potrafi opisać metody diagnozy ciąży?</p> <p>7. Czy uczeń potrafi opisać przebieg porodu?</p> <p>8. Czy uczeń potrafi opisać zasady embriotransferu?</p>	<p>1. Wymienia metody zapłodnienia klaczy</p> <p>2. Rozpoznaje objawy rui u klaczy</p> <p>3. Planuje stanówkę (krycie naturalne)</p> <p>4. Przygotowuje klacz do krycia lub inseminacji</p> <p>5. Opisuje inseminację klaczy</p> <p>6. Opisuje metody diagnozy ciąży</p> <p>7. Opisuje przebieg porodu</p> <p>8. Opisuje zasady embriotransferu</p>	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
21. wychowuje źrebięta	<p>1. Czy uczeń potrafi wymienić czynności poporodowe u źrebiąt?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi opisać czynności pielęgnacyjne źrebiąt?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi zaplanować wychów osieroconych źrebiąt?</p> <p>4. Czy uczeń potrafi opisać czynności związane z oswojeniem źrebiąt z</p>	<p>1. Wymienia czynności poporodowe u źrebiąt</p> <p>2. Opisuje czynności pielęgnacyjne źrebiąt</p> <p>3. Planuje wychów osieroconych źrebiąt</p> <p>4. Opisuje czynności związane z oswojeniem źrebiąt z</p>	analiza dokumentacji	Koniec II klasy

	obecnością człowieka? 5. Czy uczeń potrafi opisać metody wychowu źrebiąt? 6. Czy uczeń potrafi opisać metody odsadzania źrebiąt od matki?	obecnością człowieka 5. Opisuje metody wychowu źrebiąt 6. Opisuje metody odsadzania źrebiąt od matki		
22. wychowuje młode konie	1. Czy uczeń potrafi dokonać podziału grupy koni, z uwzględnieniem ich płci i wieku? 2. Czy uczeń potrafi opisać metody wychowu młodych koni? 3. Czy uczeń potrafi wymienić niezbędne warunki do wzrostu i rozwoju młodych osobników?	1. Dokonuje podziału grupy koni z uwzględnieniem ich płci i wieku 2. Opisuje metody wychowu młodych koni 3. Wymienia niezbędne warunki do wzrostu i rozwoju młodych osobników	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
23. dokonuje pomiarów parametrów fizjologicznych koni	1. Czy uczeń potrafi zmierzyć temperaturę ciała, tętno i liczbę oddechów u konia? 2. Czy uczeń potrafi ocenić stan nawodnienia organizmu konia?	1. Mierzy temperaturę ciała, tętno i liczbę oddechów u konia 2. Ocenia stan nawodnienia organizmu konia	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec II klasy
24. rozpoznaje objawy chorób koni	1. Czy uczeń rozpoznaje objawy chorób koni? 2. Czy uczeń potrafi wskazać przyczyny chorób koni? 3. Czy uczeń potrafi scharakteryzować sposoby postępowania z końmi, u których stwierdzono objawy chorób?	1. Rozpoznaje objawy chorób koni związanych z układami: pokarmowym, oddechowym, kostno-stawowym, mięśniowym oraz skóry 2. Rozpoznaje objawy chorób wirusowych i bakteryjnych 3. Wskazuje przyczyny chorób 4. Charakteryzuje sposoby postępowania z końmi, u których stwierdzono objawy chorób	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
25. charakteryzuje specyfikę układu pokarmowego konia	1. Czy uczeń zna budowę układu pokarmowego konia? 2. Czy uczeń zna fizjologię układu pokarmowego konia? 3. Czy uczeń potrafi nazwać elementy budowy układu pokarmowego konia?	1. Opisuje budowę układu pokarmowego konia 2. Opisuje fizjologię układu pokarmowego konia 3. Nazywa elementy budowy układu pokarmowego konia	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
26. układa dawki pokarmowe dla różnych grup	1. Czy uczeń potrafi obliczyć ilość suchej masy, białka i energii w dawce pokarmowej? 2. Czy uczeń potrafi porównać obliczone	1. Oblicza ilość suchej masy w dawce pokarmowej 2. Oblicza ilość białka ogólnego strawnego w dawce pokarmowej		Koniec II klasy

	wartości z zapotrzebowaniem?	3. Oblicza ilość energii strawnej 4. Porównuje obliczone wartości z zapotrzebowaniem		
27. przestrzega zasad higieny żywienia i pojenia koni	1. Czy uczeń zna zasady pojenia i żywienia koni? 2. Czy uczeń potrafi opisać wpływ pojenia i żywienia konia na jego zdrowie?	1. Opisuje zasady pojenia koni 2. Opisuje zasady żywienia koni 3. Charakteryzuje wpływ pojenia i żywienia konia na jego zdrowie	analiza dokumentacji	Koniec II klasy
28. lonżuje konia	1. Czy uczeń potrafi wymienić cele i zasady lonżowania konia? 2. Czy uczeń zna elementy wyposażenia lonżującego i konia? 3. Czy uczeń potrafi przygotować konia do lonżowania? 4. Czy uczeń potrafi lonżować konia na pojedynczej lonży?	1. Wymienia cele lonżowania 2. Opisuje elementy wyposażenia lonżującego i konia 3. Wymienia zasady lonżowania 4. Przygotowuje konia do lonżowania 5. Opisuje sposoby przypięcia lonży 6. Lonżuje konia na pojedynczej lonży według wytycznych Polskiego Związku Jeździeckiego (PZJ) 7. Stosuje pomoce podczas lonżowania	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
29. wdraża konia do pracy wierzchowej	1. Czy uczeń potrafi wymienić etapy pracy z młodym koniem? 2. Czy uczeń potrafi opisać metody pracy z młodym koniem? 3. Czy uczeń potrafi prowadzić pierwsze dosiadanie i objeżdżanie młodego konia?	1. Wymienia etapy pracy z młodym koniem (według wytycznych PZJ) 2. Opisuje metody pracy z młodym koniem 3. Prowadzi pierwsze dosiadanie konia 4. Prowadzi objeżdżanie młodego konia 5. Przygotowuje konia do reagowania na pomoce jeździeckie	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
30. wdraża konia do pracy zaprzęgowej	4. Czy uczeń potrafi wymienić etapy pracy z młodym koniem? 1. Czy uczeń potrafi prowadzić konia w rękę? 2. Czy uczeń potrafi przyuczać konia do	1. Wymienia etapy pracy z młodym koniem 2. Prowadzi konia w rękę 3. Przyucza konia do zakładania uprzęży	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy

	zakładania uprzęży i ciągnięcia pojazdów zaprzęgowych?	4. Przyzwyczajają konia do ciągnięcia 5. Przyucza konia do ciągnięcia pojazdów zaprzęgowych		
31. przygotowuje konie do zawodów, pokazów hodowlanych i sprzedaży	1. Czy uczeń potrafi zaplanować harmonogram działań związanych z organizacją zawodów konnych i pokazów hodowlanych? 2. Czy uczeń potrafi przygotować konia do zawodów jeździeckich, pokazów hodowlanych i przed sprzedażą, stosując zabiegi pielęgnacyjne? 3. Czy uczeń potrafi rozpoznać wady budowy i ruchu konia obniżające jego wartość hodowlaną, użytkową oraz cenę sprzedaży?	1. Planuje harmonogram działań związany z organizacją zawodów konnych i pokazów hodowlanych 2. Przygotowuje konia do zawodów jeździeckich, pokazów hodowlanych i przed sprzedażą, stosując zabiegi pielęgnacyjne 3. Rozpoznaje wady budowy i ruchu konia obniżające jego wartość hodowlaną, użytkową oraz cenę sprzedaży	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
32. prezentuje konie na pokazach hodowlanych i przy sprzedaży	1. Czy uczeń potrafi pokazać konia na stój i w ruchu? 2. Czy uczeń potrafi eksponować cechy budowy i temperamentu konia podczas prezentacji?	1. Pokazuje konia przed komisją oceny lub kupującym w pozycji na stój 2. Pokazuje konia przed komisją oceny lub kupującym w stępie i klusie 3. Eksponuje cechy budowy i temperamentu konia podczas prezentacji	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
33. charakteryzuje zasady jazdy na ujeżdżalni i w terenie	1. Czy uczeń zna zasady bezpiecznego poruszania się na ujeżdżalni i w terenie?	1. Wymienia zasady bezpiecznego poruszania się na ujeżdżalni i w terenie	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
34. charakteryzuje sprzęt jeździecki i zaprzęgowy	1. Czy uczeń potrafi nazwać sprzęt jeździecki i zaprzęgowy oraz jego elementy? 2. Czy uczeń potrafi nazwać elementy pojazdu zaprzęgowego? 3. Czy uczeń potrafi opisać style zaprzęgowe? 4. Czy uczeń rozpoznaje rodzaje pojazdów zaprzęgowych?	1. Nazywa sprzęt jeździecki i zaprzęgowy oraz jego elementy 2. Nazywa elementy pojazdu zaprzęgowego 3. Opisuje style zaprzęgowe 4. Rozpoznaje rodzaje pojazdów zaprzęgowych	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec IV klasy
35. przygotowuje konia	1. Czy uczeń potrafi wykonać czynności	1. Wykonuje czynności wstępne	analiza	Koniec IV klasy

do jazdy wierzchem i w zaprzęgu	<p>wstępne przed użytkowaniem konia?</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Czy uczeń potrafi dobrać sprzęt jeździecki używany do pracy wierzchowej i zaprzęgowej? 3. Czy uczeń potrafi założyć rząd jeździecki wraz z elementami pomocniczymi na konia? 4. Czy uczeń potrafi założyć uprzęż szorową lub chomętową na konia? 5. Czy uczeń potrafi regulować sprzęt używany w pracy wierzchowej i zaprzęgowej? 	<p>przed użytkowaniem konia</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Dobiera sprzęt jeździecki używany do pracy wierzchowej i zaprzęgowej 3. Zakłada rząd jeździecki wraz z elementami pomocniczymi na konia 4. Zakłada uprzęż szorową lub chomętową na konia 5. Reguluje sprzęt używany w pracy wierzchowej i zaprzęgowej 	dokumentacji, obserwacja	
36. opisuje pojęcia z zakresu teorii jazdy konnej i powożenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi scharakteryzować rodzaje dosiadu? 2. Czy uczeń potrafi wymienić pomoce jeździeckie stosowane podczas jazdy wierzchem? 3. Czy uczeń potrafi opisać elementy skali szkoleniowej? 4. Czy uczeń rozpoznaje style zaprzęgowe? 5. Czy uczeń potrafi wymienić sposoby trzymania lejcy? 6. Czy uczeń potrafi opisać pomoce używane w pracy zaprzęgowej? 7. Czy uczeń potrafi opisać pozycję powożącego na koźle? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Charakteryzuje rodzaje dosiadu 2. Wymienia pomoce jeździeckie stosowane podczas jazdy wierzchem 3. Opisuje elementy skali szkoleniowej 4. Rozpoznaje style zaprzęgowe 5. Wymienia sposoby trzymania lejcy 6. Charakteryzuje pomoce używane w pracy zaprzęgowej 7. Opisuje pozycję powożącego na koźle 	analiza dokumentacji	Koniec IV klasy
37. jeździ konno na ujeżdżalni i w terenie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi dosiadać konia? 2. Czy uczeń potrafi używać pomocy jeździeckich? 3. Czy uczeń potrafi stosować różne rodzaje dosiadu podczas jazdy konnej? 4. Czy uczeń potrafi jeździć stępem, klusem i galopem? 5. Czy uczeń potrafi pokonywać cavaletti i przeszkody o wysokości do 70 cm? 6. Czy uczeń potrafi pokonywać przeszkody naturalne w terenie? 7. Czy uczeń posiada umiejętności jazdy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dosiada konia 2. Używa pomocy jeździeckich 3. Stosuje różne rodzaje dosiadu podczas jazdy konnej 4. Jeździ stępem, klusem i galopem 5. Pracuje z koniem na cavaletti 6. Skacze przez przeszkody o wysokości do 70 cm 7. Pokonuje przeszkody naturalne w terenie 8. Posiada umiejętności jazdy 	obserwacja	Koniec III klasy

	<p>konnej co najmniej na poziomie egzaminu na brązową odznakę jeździecką Polskiego Związku Jeździeckiego?</p> <p>8. Czy uczeń stosuje zasady bezpieczeństwa podczas jazdy konnej?</p>	<p>konnej co najmniej na poziomie egzaminu na brązową odznakę jeździecką Polskiego Związku Jeździeckiego</p> <p>9. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas jazdy konnej</p>		
38. wykonuje figury podczas jazdy na ujeżdżalni	<p>1. Czy uczeń potrafi jeździć na ujeżdżalni, wykonując figury jeździeckie?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi wykonywać przejścia od niższego do wyższego chodu konia i odwrotnie podczas jazdy wierzchowej?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi ruszyć i zatrzymać konia?</p>	<p>1. Porusza się na ujeżdżalni wykonując figury jeździeckie</p> <p>2. Zmienia kierunek jazdy w różnych chodach</p> <p>3. Wykonuje przejścia od niższego do wyższego chodu konia i odwrotnie podczas jazdy wierzchowej</p> <p>4. Rusza i zatrzymuje konia</p>	obserwacja	Koniec III klasy
39. powozi końmi	<p>1. Czy uczeń potrafi zaprzęgać konie w pojedynkę lub parę?</p> <p>2. Czy uczeń potrafi powozić zaprzęgiem konnym?</p> <p>3. Czy uczeń zna zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych?</p> <p>4. Czy uczeń zna zasady bezpieczeństwa i właściwego obciążenia koni pracą?</p> <p>5. Czy uczeń posiada umiejętności powożenia co najmniej na poziomie egzaminu na brązową odznakę w powożeniu PZJ?</p>	<p>1. Zaprzęga konie w pojedynkę lub parę</p> <p>2. Powozi zaprzęgiem konnym z zachowaniem bezpieczeństwa ludzi i koni</p> <p>3. Wymienia zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych</p> <p>4. Stosuje zasady poruszania się zaprzęgiem po drogach publicznych</p> <p>5. Opisuje zasady bezpieczeństwa i właściwego obciążenia pracą koni</p> <p>6. Posiada umiejętności powożenia co najmniej na poziomie egzaminu na brązową odznakę w powożeniu PZJ</p>	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec IV klasy
40. wykonuje czynności związane z transportem koni	<p>1. Czy uczeń zna etapy przygotowania konia do transportu?</p> <p>2. Czy uczeń zna zasady zabezpieczenia koni podczas transportu?</p> <p>3. Czy uczeń potrafi przygotować konia do transportu?</p>	<p>1. Wymienia etapy przygotowania konia do transportu</p> <p>2. Opisuje zasady zabezpieczenia koni podczas transportu</p> <p>3. Przygotowuje konia do transportu</p>	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Czy uczeń potrafi wykonać czynności związane z załadunkiem i rozładunkiem koni? 5. Czy uczeń potrafi wykonać czynności związane z opieką nad końmi w czasie transportu? 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Wykonuje czynności związane z załadunkiem koni 5. Stosuje czynności związane z opieką nad końmi w czasie transportu 6. Wykonuje czynności związane z rozładunkiem koni 		
41. przestrzega zasad bezpieczeństwa w użytkowaniu koni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi ocenić stan emocjonalny konia? 2. Czy uczeń potrafi rozpoznać niebezpieczne zachowania konia? 3. Czy uczeń potrafi opisać zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas rekreacji i turystyki konnej? 4. Czy uczeń potrafi dobrać konia dla uczestnika rekreacji i turystyki konnej? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocenia stan emocjonalny konia 2. Rozpoznaje niebezpieczne zachowania konia wynikające z jego behawioru 3. Definiuje zasady bezpieczeństwa uczestników rekreacji i turystyki konnej 4. Dobiera konia dla uczestnika rekreacji i turystyki konnej 	analiza dokumentacji, obserwacja	Koniec III klasy
42. organizuje rekreację i turystykę konną w gospodarstwie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy uczeń potrafi zaplanować rekreacyjne jazdy konne na ujeżdżalni i w terenie? 2. Czy uczeń potrafi zaplanować rajdy konne? 3. Czy uczeń potrafi zaplanować wyjazdy zaprzęgami konnymi? 4. Czy uczeń potrafi zaplanować imprezy jeździeckie? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planuje rekreacyjne jazdy konne na ujeżdżalni i w terenie 2. Planuje rajdy konne 3. Planuje wyjazdy zaprzęgami konnymi 4. Planuje imprezy jeździeckie 	analiza dokumentacji	Koniec III klasy
Faza podsumowująca				
Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
Sprawność szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ile było poprawek ocen niedostatecznych? 2. Ile było ocen niedostatecznych końcoworocznych? 3. Ilu uczniów nie otrzymało promocji do kolejnej klasy? 	70% uczniów zapisanych w pierwszej klasie ukończyło szkołę		po zakończeniu kształcenia (czerwiec–wrzesień)
Wyniki egzaminów zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilu uczniów zapisano w pierwszej klasie? 2. Ilu uczniów przystąpiło do egzaminów zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie? 	70% uczniów przystępujących do egzaminu uzyskało certyfikat kwalifikacji / dyplom zawodowy. Wynik egzaminu powyżej średniej		po zakończeniu kształcenia (czerwiec–wrzesień)

zawodzie	3. Ilu uczniów uzyskało minimalną liczbę punktów z egzaminu? 4. Jaka była zdawalność na tle województwa/kraju?	wojewódzkiej/krajowej szkół kształcących w zawodzie		
----------	---	---	--	--

VI. ZALECANA LITERATURA DO ZAWODU, PODSTAWY PRAWNE

- Artyszak A., Kłańska K., Niemczyk H., *Produkcja roślinna*, cz. II, wyd. REA, 2013.
- Biesiada-Drzazga B., Jeleń B., Krzęcio E., Młynek K., Niedziółka R., *Produkcja zwierzęca*, cz. II, wyd. REA, WSiP, 2014.
- Blendinger W., *ABC zdrowia konia, profilaktyka i leczenie*, wyd. ZSP ZTK, Zbrośławice, 1984.
- Blendinger W., *Wstęp do psychologii konia*, wyd. Zakład Treningowy Koni, Zbrośławice, 1984.
- Bombik E., Górski K., Kondracki S., Socha S., *Produkcja zwierzęca*, cz. III, wyd. REA, 2013.
- Borzymowska B., *Mowa ciała*, wyd. Astrum, Wrocław 1995.
- Bromiley M., *Urazy u koni, ich leczenie i rehabilitacja*, wyd. Wyd. SIMA WLW, Warszawa 2009.
- Chachuła J., Chrzanowski Sz., Oleksiak S., *Chów, hodowla i użytkowanie koni*, wyd. SGGW, Warszawa 1991.
- Chrzanowski Sz., Łojek A., Oleksiak S., *Hodowla i użytkowanie koni*, t. 1, wyd. SGGW, 2013.
- Czerwiński Z., Gawrońska-Kulesza A., Lenart S., Sosulski T., Wysmulek A., *Produkcja roślinna*, cz. I, wyd. REA, 2013.
- Domański P. J., Grzebisz W., Wolny S., *Produkcja roślinna. Czynniki produkcji roślinnej*, cz. II, wyd. Hortpress, 2009.
- Grzebisz W., *Produkcja roślinna. Technologie produkcji roślinnej*, cz. III, wyd. Hortpress, 2009.
- Grzebisz W., *Produkcja roślinna. Środowisko i podstawy agrotechniki*, cz. I, wyd. Hortpress, 2009.
- Hawcroft T., *Koń, rasy, pielęgnacja, wychowanie, tresura*, wyd. Ania, Warszawa, 1996.
- Jeziński T., Jaworski Z., *Koniki polskie z Popielna*, wyd. IG i HZ PAN, Jastrzębiec 1995.
- Kolstrung R., Silmanowicz P., Stachurska A., *Pielęgnacja i podkuwanie kopyt koni*, wyd. PWRiL, Warszawa 2004.
- Kołacz R., Dobrzański Z., *Higiena i dobrostan zwierząt gospodarskich*, wyd. UP, Wrocław 2006.
- Krzemień M.P., *Górska Turystyka Jeździecka*, wyd. Ostoja, Kraków 2002.
- Łojek J., Łojek A., *Hodowla i użytkowanie koni*, t. 2, wyd. SGGW, 2013.
- Marciniak- Kulka E., *Produkcja zwierzęca*, cz. I, wyd. REA, 2014.
- Nałęcz-Tarwacka T., *Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna*, cz. II, wyd. Hortpress, 2006.
- Nałęcz-Tarwacka T., *Produkcja zwierzęca. Owce, kozy, konie, drób pszczoły i króliki*, cz. III, wyd. Hortpress, 2007.
- Nowicka D., *ABC powożenia*, wyd. Salon Pegaz, 2000.
- Prawocheński R., *Hodowla koni*, 1947.
- Pruchniewicz W., *Akademia jeździecka*, wyd. Chaber PR, Warszawa 2003.

Roberts M., *Czego uczą nas konie*, wyd. Media Rodzina, 2002.

Rykiel A., *Produkcja zwierzęca. Wiadomości podstawowe*, cz. I, wyd. Hortpress, 2006.

Sly D., *Praktyczny podręcznik jazdy konnej*, wyd. RTW, Warszawa, 1999.

Strasser H., *Rumak piękny i zdrowy – pielęgnacja i leczenie kopyt*, wyd. Wyd. UP, Poznań, 2009.

Walkowicz E., Jodkowska E., *Hodowla i chów koni*, wyd. AWR, Wrocław 1997.

Zwoliński J., *Hodowla koni*, wyd. PWRiL, Warszawa 1981.

czasopismo „Hodowca i Jeździec”.

czasopismo „Konie i Rumaki”.

czasopismo „Koński Targ”.

czasopismo „Świat Koni”.

PZJ, Przepisy jeździeckie.